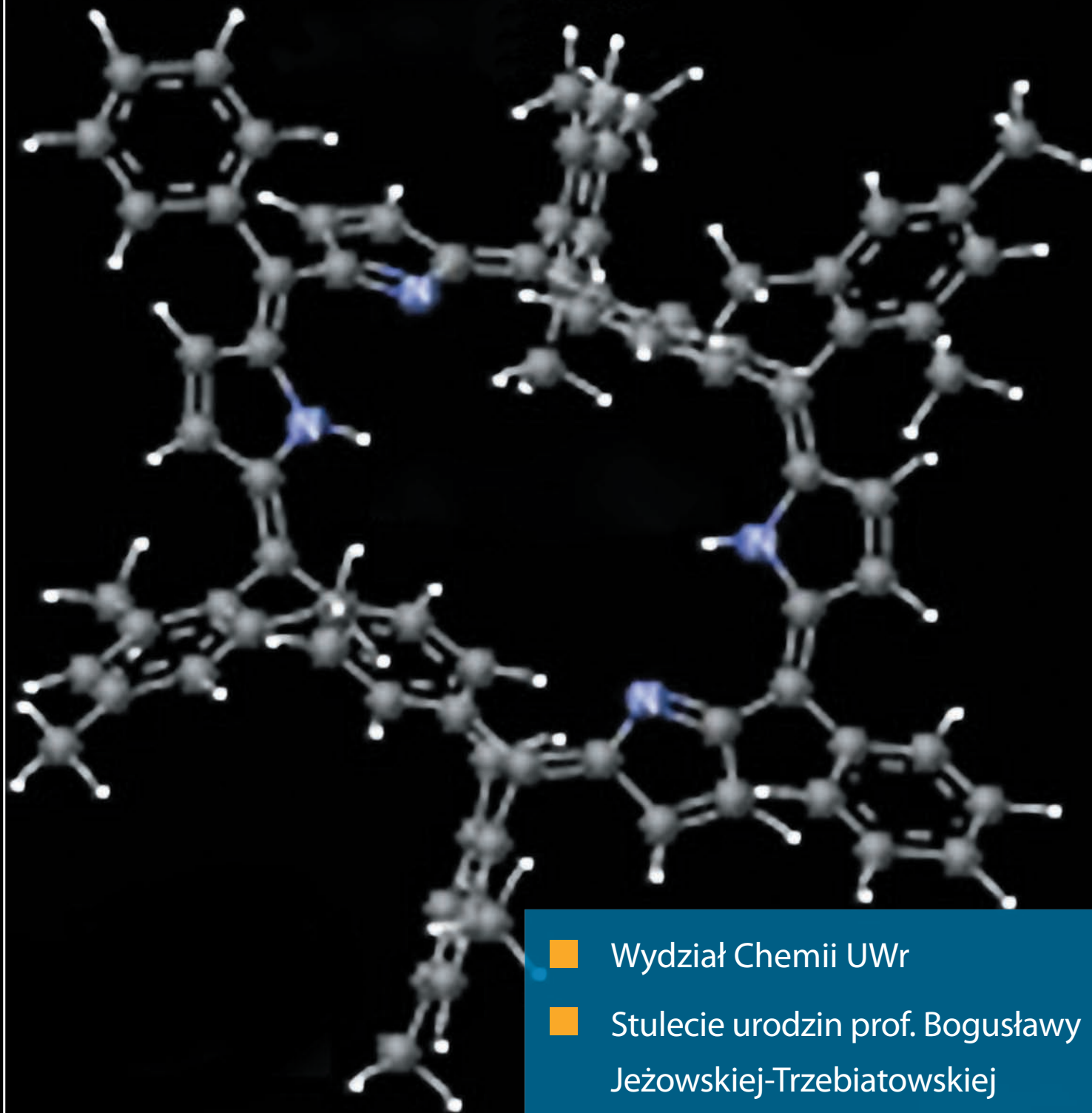

- Wydział Chemii UWr
- Stulecie urodzin prof. Bogusławy Jeżowskiej-Trzebiatowskiej

Wydział Chemii UWr 2008

Profesor Józef J. Ziolkowski
(1934-2008)

Profesor Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska
(1908 - 1991)

Chemia na Uniwersytecie po 1945 roku:
1954 – Katedry Chemii Nieorg., Org. i Fiz.
1969 – Instytut Chemii
1995 – Wydział Chemii

Dziekan
Prof. dr hab. Leszek Z. Ciunik
2005 -

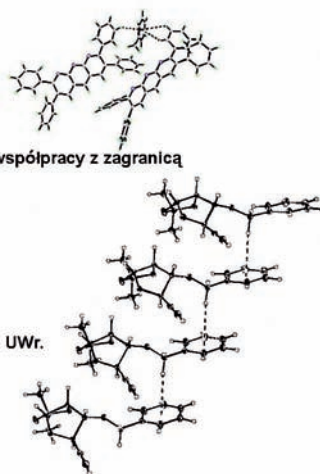
Prodziekan ds. naukowych i współpracy z zagranicą
Prof. dr hab. Anna Trzeciak
2005 -

Prodziekan ds. studenckich
Dr hab. Maria Wierzejewska
2008 -

Prodziekan ds. ogólnych
Dr hab. Eugeniusz Zych, prof. UWr.
2005 -

The 2nd European Conference on Chemistry for Life Sciences, Wrocław (Poland), 4-8 September, 2007 - sprawozdanie w *Nature* (2007)
The 9th European Biological Chemistry Conference, EUROBIC 9, Wrocław (Poland), 2-6 September, 2008

Prof. Robert Huber (Monachium)

Prof. Jan Reedijk (Leida)

Dyplomy mgr
2002 r. - 74
2003 r. - 109
2004 r. - 126
2005 r. - 122
2006 r. - 117
2007 r. - 138
2008 r. - 160

Biblioteka WCh

Stanowiska komputerowe: 17
Liczba książek: 27020 woluminów
Liczba czasopism (w tym online): 205 tytułów, 19956 woluminów
Liczba wpisów w czytelni (rocznie): 16118
Roczny koszt prenumeraty czasopism (w tym online): 784.923,- zł
Usługi: reprograficzne

3 bibliotekarzy:
Kustosz,
Kustosz dyplomowany x 2

Godziny pracy:
Pon-czw 8:30 - 18:00
Piątek 8:15 - 15:15
+dyżury dla stud. zaocznych

Wydział Chemii UWr

WPROWADZENIE

Instytut Chemii powstał w 1969 r. po połączeniu trzech niezależnych jednostek: Katedry Chemii Nieorganicznej, Katedry Chemii Organicznej i Katedry Chemii Fizycznej, istniejących od 1954 r. w ramach Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego. Instytut Chemii został stworzony i zorganizowany przez jego pierwszego dyrektora, prof. Bogusławę Jeżowską-Trzebiatowską, wybitną uczoną o wielkim talencie menedżerskim. Po powstaniu Instytut otrzymał teren przy ul. F. Joliot-Curie 14, gdzie w 1970 r. oddano do użytku budynek główny, w którym mieszczą się laboratoria naukowe, a wkrótce potem budynek laboratoriów dydaktycznych i audytorium z dwiema salami wykładowymi. Na początku lat 90. XX w. rozbudowano laboratoria studenckie, powiększając znacznie ich powierzchnię. Rozpoczęto także budowę nowego audytorium. W 1995 r., z inicjatywy ówczesnego dyrektora, prof. Józefa J. Ziółkowskiego, Instytut został przekształcony w Wydział Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego. (zdjęcie 1)

WŁADZE WYDZIAŁU

Pierwszym dziekanem (1995–1999) został prof. J.J. Ziółkowski, na kolejne dwie kadencje (1999–2005) wybrano prof. Jerzego P. Hawranka. Od 2005 r., już drugą kadencję, funkcję dziekana sprawuje prof. Leszek Ciunik wraz z ekipą prodziekanów: prof. Anną Trzeciak, prodziekanem ds. naukowych i współpracy z zagranicą, dr hab. Marią Wierzejewską, prodziekanem ds. studenckich, i prof. UWr Eugeniuszem Zychem, prodziekanem ds. ogólnych. (zdjęcie2)

TEMATYKA BADAWCZA

Na Wydziale Chemii są prowadzone badania naukowe w takich dziedzinach, jak:

- Chemia strukturalna
- Chemia i dynamika związków koordynacyjnych
- Chemia i fizyka metali przejściowych
- Chemia i stereochemia zw. organicznych
- Oddziaływania międzycząsteczkowe
- Kataliza molekularna i mechanizmy reakcji
- Chemia biologiczna i molekularna biofizyka
- Elektrochemia
- Chemia i fizyka nowych materiałów
- Chemia stosowana

KADRA NAUKOWO-DYDAKTYCZNA

Kadrę naukowo-dydaktyczną na Wydziale Chemii stanowi:

- 26 profesorów tytularnych w tym: 16 prof. zwyczajnych, a wśród nich 1 członek korespondent PAN
- 14 dr hab., prof. UWr (2 wnioski CK o tytuł są u Prezydenta RP)
- 11 doktorów habilitowanych
- 2 docentów
- 87 doktorów na etatach adiunktów i asystentów (4 zaawansowane habilitacje)
- 7 doktorów na etatach st. wykładowców
- 5 profesorów tytularnych na ¼ etatu (emeryci), wśród nich 2 członków rzeczywistych PAN

KADRA POMOCNICZA

Kadra pomocnicza zapewnia obsługę w:

- bibliotece – 3 osoby
- laboratoriach wydziałowych – 18 osób
- administracji – 16 osób
- warsztacie, konserwatorzy – 7 osób
- laboratoriach studenckich – 16 osób
- przy sprzątanii i w szatni – 14 osób

OCENY NAUKOWE WYDZIAŁU CHEMII

• Wydział Chemii ma kategorię I według oceny Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2006 r.).

• Centre for Higher Education Development gGmbH, <http://www.che.de> – opracowała ranking 4,5 tys. europejskich uczelni akademickich pod nazwą „Ranking of Excellent European Graduate Programmes in the Natural Sciences and Mathematics” (<http://www.excellenceranking.org>) obejmujący: biologię, chemię, fizykę i matematykę. Ranking oparto na analizie publikacji naukowych zarejestrowanych przez Instytut Thomsona (tzw. lista filadelfijska) w latach 1997–2004. Jego celem jest uwypuklenie mocnych stron europejskich szkół wyższych w dziedzinie badań naukowych. W rankingu wymieniono tylko cztery polskie uniwersytety:

- Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Uniwersytet Jagielloński
- Uniwersytet Warszawski
- Uniwersytet Wrocławski

Ocen dokonano w czterech kategoriach: liczby publikacji, liczby cytowań, znamienitych uczonych oraz liczby grantów z programu Marie Curie. W dziedzinie chemii przyznano trzem polskim uniwersytetom: Uniwersytetowi Warszawskiemu, Uniwersytetowi Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetowi Wrocławskiemu srebrne medale za publikacje. Więcej na ten temat można się dowiedzieć na stronie internetowej Wydziału Chemii.

PUBLIKACJE

Lata	Publikacje (tylko z listy filadelfijskiej)	Książki/Mo- nografie
1954–1969	370	4
1970–1990	2392	37
1991–2000	1640	29
2001	255	3
2002	267	3
2003	261	-
2004	318	4
2005	273	14
2006	250	25
2007	271	10

GRANTY BADAWCZE (KBN)

W latach 2002–2008 zdobyliśmy 95 grantów o wartości 12,5 mln zł.

Średnio rocznie otrzymujemy 14 grantów po 131,6 tys. zł

FINANSE WYDZIAŁU

Rocznie Wydział Chemii otrzymuje około

- 4 mln zł dotacji statutowej oraz
- 1 mln na badania własne.

Dotacje budżetowe

Wybrane koszty	2005 r.	2006 r.	2007 r.
Wynagrodzenia + stypendia	11,9 mln zł	11,7 mln zł	12,1 mln zł
Przychody własne + dotacja budżetowa	12,2 mln zł	12,2 mln zł	12,7 mln zł

Wniosek: dotacja dydaktyczna + pozostałe wpływy finansowe wystarczają zaledwie na wynagrodzenia i stypendia. Tymczasem utrzymanie laboratoriów, odczynniki chemiczne i sprzęt wymagają finansowania z innych źródeł.

KONFERENCJE

Prof. Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska przekazała nam wiele cennych zasad istotnych w życiu naukowym. Jedną z nich mówiła, że utrzymywaniu międzynarodowych kontaktów naukowych sprzyja organizowanie poważnych konferencji z udziałem najlepszych uczonych. Tej zasadzie hołdujemy do dziś. W ostatnich dwóch latach prof. Henryk Kozłowski zorganizował dwie świetne konferencje z udziałem najwybitniejszych uczonych. W 2007 r. wykład inauguracyjny miał laureat Nagrody Nobla, prof. Robert Huber (Instytut Maxa Plancka). Relację z konferencji zamieściło „Nature”. Na Wydziale zawsze organizowano więcej konferencji międzynarodowych niż krajowych. (zdjęcie3)

Konferencje

Lata	Krajowe	Międzynarodowe
1954–1969	2	8
1970–1990	10	16
1991–2000	17	49
2001	-	4
2002	-	5
2003	-	4
2004	1	5
2005	2	4
2006	1	4
2007	-	6
2008	1	3

CERTYFIKATY

Jesteśmy jednym z czterech wydziałów chemii posiadających, oprócz polskiego certyfikatu dydaktycznego UKA, dwa międzynarodowe certyfikaty (Eurobachelor i Euromaster). (zdjęcie 4-6)

STUDENCI

• Na Wydziale studiuje aktualnie 1059 studentów (na studiach I i II stopnia), ich liczba waha się od 1000 do 1200 osób.

Studia na chemii oferują 4 specjalności:

- chemia środowiska
- informatyka chemiczna

- chemia biologiczna
- chemia podstawowa (5 specjalizacji: chemia fizyczna, organiczna, nieorganiczna, materiałów dla nowych technologii i fizyka chemiczna).
- Na studium doktoranckim jest około 80–90 słuchaczy.

ATRAKCYJNOŚĆ STUDIÓW

Zawsze przywiązaliśmy dużą wagę do jakości studiów i ich atrakcyjności. W ostatnich latach procentuje to wzrostem liczby absolwentów. (zdjęcie 7)

Z ostatniej chwili: prasa doniosła, że

Najlepsi chemicy są na Uniwersytecie Wrocławskim

Studenci z uniwersyteckiego Koła Naukowego „Jeż” wygrali w ogólnopolskim konkursie młodych chemików. Teraz szukają sponsorów, którzy pomogą im w zorganizowaniu konferencji naukowej.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Struktura Wydziału Chemii obejmuje 20 zespołów badawczych i 13 zakładów dydaktycznych. Zespoły i zakłady stanowią całkowicie niezależne struktury.

Zakłady dydaktyczne (bardziej stabilne organizacyjnie) określają liczbę nauczycieli akademickich niezbędnych do funkcjonowania Wydziału. Przynależność do zespołów badawczych może ulegać zmianom np. w związku ze zmianą zainteresowań naukowych pracowników. Między zespoły badawcze, w zależności od ich wydajności naukowej, jakości publikacji i liczebności (liczby profesorów, doktorów i doktorantów), dzielone są dotacje statutowe i fundusze na badania własne.

Najważniejsza aparatura badawcza jest zgromadzona w 16 laboratoriach wydziałowych. Każde z nich ma swojego opiekuna – najlepszego specjalistę w danej dziedzinie. Wszystkie laboratoria wydziałowe podlegają dziekanowi. Pracownicy i doktoranci mogą korzystać ze wszystkich laboratoriów bezpłatnie. Ich działalność jest finansowana z dotacji statutowej przez dziekana. Laboratoria wykonują również badania odpłatnie według ustalonego cennika usług zewnętrznych. LW-17 i LW-18 mają inną misję i zadania adekwatne do swojej nazwy.

Zespoły badawcze i ich kierownicy

- ZB-1, Zespół aktywacji małych cząsteczek i kinetyki (prof. Piotr Sobota)
 ZB-2, Zespół chemii bionieorganicznej i biomedycznej (prof. Henryk Kozłowski)
 ZB-3, Zespół chemii i stereochemii peptydów i protein (prof. Zbigniew Szewczuk)
 ZB-4, Zespół spektroskopii asocjacji, stanów przejściowych reakcji i strukturalnych przejść fazowych (prof. Zofia Mielke)
 ZB-5, Zespół chemii metaloorganicznej (prof. Florian P. Pruchnik)
 ZB-6, Zespół chemii metaloporfiryn (prof. Lechosław Latos-Grażyński)
 ZB-8a, Zespół fotokatalizy (prof. Teresa Szymańska-Buzar)
 ZB-9, Zespół struktury i oddziaływań molekularnych (prof. Aleksander Koll)
 ZB-10, Zespół elektrochemii

(prof. Maria Grzeszczuk)

- ZB-11, Zespół fizykochemii lantanowców i struktury roztworów (prof. Janina Legendziewicz)
 ZB-12, Zespół katalizy homogenicznej (prof. Anna M. Trzeciak)
 ZB-13, Zespół magnetyzmu molekularnego (prof. Jerzy Mroziński)
 ZB-14, Zespół krystalografii (prof. Tadeusz Lis)
 ZB-15, Zespół spektroskopii cieczy molekularnych (prof. Jerzy P. Hawranek)
 ZB-16, Zespół spektroskopii, struktury i elektrochemii związków koordynacyjnych f-i d-elektro-nowych (prof. Anna Mondry)
 ZB-17, Zespół struktury i dynamiki związków koordynacyjnych (prof. Mikołaj F. Rudolf)
 ZB-18, Zespół zastosowań strukturalnych EPR (prof. Adam Jezierski)
 ZB-19, Zespół teoretycznego modelowania procesów chemicznych (prof. Zdzisław Latajka)
 ZB-20, Zespół ferroelektryków i ciekłych kryształów (prof. Ryszard Jakubas)
 ZB-21, Zespół dielektryków (prof. Hubert Kołodziej)

Zakłady dydaktyczne i ich kierownicy

- ZD-1. Zakład chemii analitycznej (prof. J. Gliński)
 ZD-2. Zakład chemii bionieorganicznej (prof. H. Kozłowski)
 ZD-3. Zakład chemii dla przyrodników (prof. P. Sobota)
 ZD-4. Zakład chemii fizycznej (prof. A. Koll)
 ZD-5. Zakład chemii i ochrony środowiska (prof. F. Pruchnik)
 ZD-6. Zakład chemii nieorganicznej (prof. A. Trzeciak)
 ZD-7. Zakład chemii organicznej (prof. L. Latos-Grażyński)
 ZD-8. Zakład chemii teoretycznej i fizyki chemicznej (prof. Z. Mielke)
 ZD-9. Zakład elektronicznych technik obliczeniowych (prof. J.P. Hawranek)
 ZD-10. Zakład krystalografii (prof. L. Z. Ciunik)
 ZD-11. Zakład podstaw chemii (prof. M. Rudolf)
 ZD-12. Zakład technologii chemicznej (prof. H. Kołodziej)
 ZD-13. Zakład dydaktyki chemii (prof. J. Mroziński)

Laboratoria wydziałowe i ich kierownicy

- LW-1. Laboratorium analiz elementarnych i badań środowiska (mgr Waldemar Kielbas)
 LW-2. Laboratorium magnetochemiczne (prof. Jerzy Mroziński)
 LW-3. Laboratorium rezonansu jądrowego I (prof. Lechosław Latos-Grażyński)
 LW-4. Laboratorium rezonansu jądrowego II (prof. Lechosław Latos-Grażyński)
 LW-5. Laboratorium paramagnetycznego rezonansu elektronowego (prof. Adam Jezierski)
 LW-6. Laboratorium spektroskopii elektronowej (prof. Anna Mondry)
 LW-7. Laboratorium spektroskopii oscylacyjnej (prof. Zofia Mielke)
 LW-8. Laboratorium emisyjnej spektroskopii atomowej (prof. Janina Legendziewicz)
 LW-9. Laboratorium spektroskopii mas (prof. Zbigniew Szewczuk)
 LW-10. Laboratorium analiz termicznych (prof. Zbigniew Galewski)
 LW-11. Laboratory of Raman Spectroscopy (prof. Jerzy P. Hawranek)

- LW-12. Laboratorium rentgenografii strukturalnej I (prof. Leszek Z. Ciunik)
 LW-13. Laboratorium fotofizyki molekularnej (dr Anna Szemik-Hojniak)
 LW-14. Laboratorium dichroizmu kołowego (prof. Małgorzata Jeżowska-Bojczuk)
 LW-15. Laboratorium luminescencji (prof. Janina Legendziewicz)
 LW-16. Laboratorium krystalografii makromolekuł (prof. Tadeusz Lis)
 LW-17. Gabinet historii chemii (prof. Ignacy Siemion)
 LW-18. Laboratorium badań dziedzictwa kulturowego (dr Barbara Łydzba-Kopczyńska)

BIBLIOTEKA

Skomputeryzowana i dobrze wyposażona Biblioteka Wydziałowa jest bardzo ważnym miejscem pracy dla studentów. Pracownicy mają dostęp do literatury naukowej za pośrednictwem Internetu (zdjęcie 8).

POŻAR

Największym nieszczęściem, jakie nas spotkało, był pożar (zdjęcie 9).

SKUTKI POŻARU

Skutkiem pożaru stała się „bezdomność” wielu zespołów badawczych oraz utrata możliwości normalnej pracy. Aby można było robić cokolwiek, zagęszczono pracowników w pokojach i w laboratoriach. W tych ostatnich pracowano nie na dwie, ale czasem na trzy zmiany (zdjęcie 10).

OSIĄGNIĘCIA

Mimo trudnych warunków powstało wiele doskonałych wyników naukowych. O rezultatach badań opublikowanych w Zespole prof. L. Latosa-Grażyńskiego donosiło „Nature”. (zdjęcie 11)

W ostatnich latach obroniono więcej doktoratów.

Lata	Doktoraty	Habilitacje
1954–1969	27	8
1970–1990	147	28
1991–2000	55	29
2001	19	3
2002	13	3
2003	12	1
2004	14	-
2005	10	6
2006	13	1
2007	21	2
2008	18	1

Uwaga: w latach 2003–2005 obroniono 36 doktoratów, po pożarze, w latach 2006–2008, obroniono ich 52, co pokazuje ogromną mobilizację doktorantów i większości pracowników Wydziału.

NAJWAŻNIEJSZYMI ZADANIAMI KADENCJI 2005–2008 BYŁO

- zdobycie pieniędzy na remont i jego przeprowadzenie (zdjęcie 12)
- ukończenie budowy Auditorium (zdjęcie 13)
- zakup nowej aparatury naukowej (zdjęcie 14 i 15)
- zmiana opinii o Wydziale po pechowych wydarzeniach – wybuchu (2002) i pożarze (2004) – w tym celu dbaliśmy o promocję Wydziału w mediach

- rozszerzenie powierzchni laboratoryjnej (zdjęcie 16)

Zrealizowano prawie wszystkie plany. Rozszerzenie powierzchni laboratoryjnej będzie możliwe po wybudowaniu Wydziału Biotechnologii, w którym przewidziano również laboratoria chemiczne.

POLITYKA KADROWA

Dziekan i Rada Wydziału odpowiadają za kształt spraw kadrowych. W celu prowadzenia stabilnej i najwłaściwszej polityki kadrowej Dziekan powołał i stanął na czele 8-osobowej komisji profesorskiej. Pełni ona funkcję komisji oceniającej, konkursowej oraz doradczej w sprawach awansu naukowego, powoływania/likwidowania zespołów naukowych i innych. Staramy się wprowadzić stabilną politykę kadrową, która będzie:

- przezroczysta i konsekwentna
- jawna i jednakowa dla wszystkich
- prowadzona kolegiąlnie
- główne kryterium – poziom badań
- dbamy również o właściwą atmosferę pracy na Wydziale (zdjęcie 17).

SPRAWY STUDENCKIE

Studenci na Wydziale spędzają wiele godzin tygodniowo. W związku z tym stworzono dla nich:

- bufet (dbamy w nim o niskie ceny, od września 2005 r. najniższa cena pożywnej zupy wynosi 2,50 zł)
- serwer studencki (wszyscy studenci mają indywidualne adresy internetowe z domeny Wydziału, w hallu laboratorium jest 12 stanowisk komputerowych dostępnych dla studentów non stop oraz dostęp wi-fi (zdjęcie 18)
- kiosk dla studentów (materiały biurowe, kserograf)
- klub filmowy (inicjatywa studentów)
- Bale Chemika studenci organizują na Wydziale corocznie w styczniu (zdjęcie 19)
- podręczniki dla studentów (systematycznie dokupujemy nowe podręczniki do biblioteki)
- filmy pamiątkowe (kolekcja obejmuje już 28 filmów z różnych uroczystości wydziałowych)
- Koło Naukowe „Jeż” (studenci uczestniczą aktywnie w akcji otwartych drzwi, Festiwalu Nauki, targach dydaktycznych TARED, konferencjach naukowych, warsztatach chemicznych i innych wydarzeniach, (zdjęcie 20)
- nagrody dla doktorantów (co roku najlepsi doktoranci po prezentacji wyników badań otrzymują nagrody, (zdjęcie 21).

SPRAWY DYDAKTYCZNE

- Uchwalono nowy program studiów licencjackich i magisterskich
- *Powołano stałą komisję nadzorującą treści nauczania.
- Wprowadzono atrakcyjne wykłady nie tylko dla chemików: chemię kryminalistyczną, chemię w archeologii i sztuce.
- Wprowadzamy e-learning.
- Wydział prowadzi letnie kursy chemii analitycznej dla studentów z Uniwersytetu w Duluth, Minnesota (w 2004, 2005 i 2007, łącznie 44 osoby).
- Uczestniczymy w międzynarodowej sieci studiów Erasmus Mundus Master dla studentów z Azji, Afryki i Ameryki Płd. (2006–2008, 48 osób).
- Prowadzimy wymianę studentów w ramach programów Sokrates/LLP, Erasmus Leonardo

da Vinci (15 osób/rok – wyjazd, 30 umów z uczelniami; 6–8 osób/rok – przyjazdy + praktyki zawodowe studentów z Clermont-Ferrand).

- Od 2006 r. działu Wszechnica Chemiczna dla nauczycieli chemii szkół ponadpodstawowych. Spotkania w ramach Wszechnicy są adresowane do nauczycieli szukających inspiracji i pomocy w wykonywaniu swojego zawodu.
- Prowadzimy studia podyplomowe z zakresu chemii środowiska i nauczycielskie.
- Prowadzimy zajęcia laboratoryjne dla szkół licealnych (m.in. od ok. 30 lat dla XIV LO).
- Podpisaliśmy umowy ze szkołami (m.in. z XV LO) dot. współpracy w zakresie prowadzenia zajęć w ramach bloku dydaktycznego.

POLITYKA NAUKOWA

- Wszelkie działania są skierowane na podnoszenie jakości badań oraz pozyskanie młodej, najzdolniejszej kadry.
- Młodych pracowników informujemy o polityce kadrowej Uniwersytetu i Wydziału.
- Nowość: wprowadzono wykłady przedstypendialne dla kandydatów do habilitacji.
- Propagujemy osiągnięcia wybitnych uczonych, np. zapraszając ich na wykłady w ramach Studium Doktoranckiego (zdjęcie 22).
- Poszukujemy możliwości współpracy z przemysłem (zdjęcie 23).
- Upowszechniamy obiektywne kryteria oceny uczonych (impact factor, indeks Hirscha).
- Ułatwiamy organizację konferencji naukowych i uczestnictwo w nich wszystkim pracownikom i studentom Wydziału.

PRZYSZŁOŚĆ

- Najważniejsze zadanie to utrzymanie Wydziału na najwyższym poziomie nauko-

wym – zdobycie dalszych medali w rankingu CHE oraz utrzymanie I kategorii w kraju.

- Inwestycje – przebudowa laboratoriów studenckich, poprawa wentylacji w budynku laboratorium, wymiana okien w budynku laboratorium, ocieplenie budynku wysokiego, postawienie zewnętrznego szybu windowego.
- Realizacja budowy nowego laboratorium w przyszłym budynku Wydziału Biotechnologii.
- Utrzymanie dotychczasowej polityki zakupów aparaturowych.
- Konsekwencja w utrzymaniu dotychczasowej polityki kadrowej.
- Dalsze rozszerzenie listy dostępnych czasopism naukowych.
- Wprowadzenie nowoczesnych przedmiotów dla studentów: zarządzanie laboratorium, sterowanie jakością.
- Remont starego audytorium.

ZAKOŃCZENIE PREZENTACJI (zdjęcie 24).

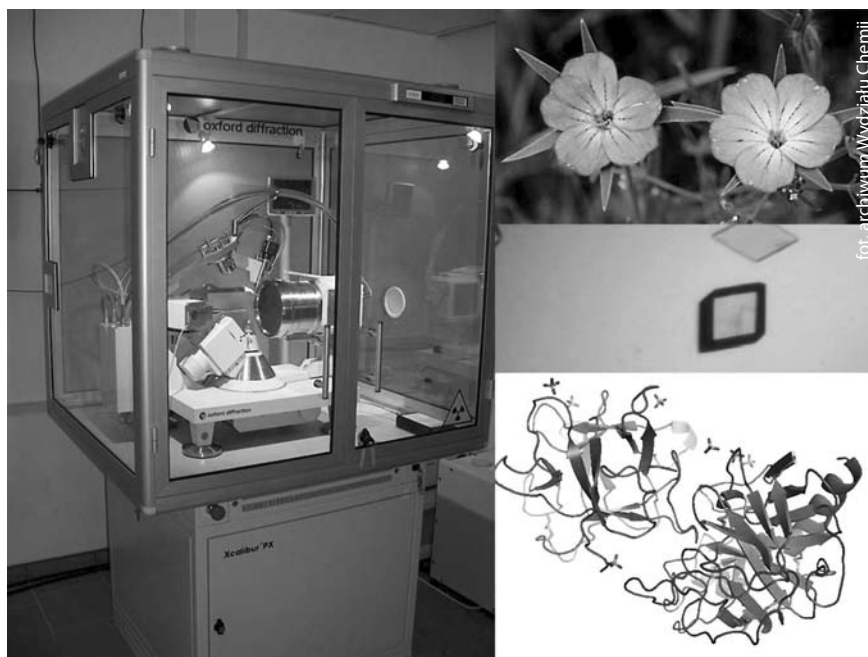
Na zdjęciu Rada Wydziału Chemii.

Dziękuję za uwagę.

Prof. dr hab. Leszek Ciunik
Dziekan Wydziału Chemii

Niecodzienne efekty w pobliżu zbiorników z ciekłym azotem

Współpraca chemików z biotechnologami może dawać wspaniałe rezultaty naukowe. W tym przypadku poznano budowę inhibitora trypsyny

ŻYCZENIA JM REKTORA

W ten wyjątkowy, świąteczny czas chciałbym życzyć wszystkim członkom społeczności akademickiej Uniwersytetu Wrocławskiego radosnych, pogodnych i rodzinnych świąt Bożego Narodzenia. W nadchodzącym roku życzę też wszystkim pracownikom naszej Uczelni wielu niezwykłych odkryć, niecodziennych wyróżnień i sukcesów w pracy w laboratorium, w sali wykładowej, w zaciszu biblioteki. Wszystkiego najlepszego!

Prof. dr hab. Marek Bojarski

Prezentacja Wydziału Chemii UWr..... ➔ 1

Prezentacja fotograficzna na kolorowych okładkach. Opisy zdjęć w artykule.

Wybitna uczona Prof. Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska..... ➔ 5

Blisko 250 chemików wzięło udział w dwudniowym seminarium (20–21 listopada) na Wydziale Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego dla uczczenia stulecia urodzin twórczyni wrocławskiej szkoły chemii koordynacyjnej Profesor Bogusławy Jeżowskiej-Trzebiatowskiej.

Dr hab. Bożena Szaynok nagrodzona za książkę..... ➔ 12

Tegoroczną laureatką Nagrody Historycznej tygodnika „Polityka” została dr hab. Bożena Szaynok z Uniwersytetu Wrocławskiego.

20 lat współpracy UWr z Uniwersytetem w Bochum. ➔ 15

Umowę o współpracy z Ruhr-Universität Bochum Uniwersytet Wrocławski podpisał w 1988 roku. W tym roku mija dwadzieścia lat owocnej współpracy z tą niemiecką uczelnią.

Otwarcie Instytutu Konfucjusza..... ➔ 17

Działający od października przy Uniwersytecie Wrocławskim Instytut Konfucjusza został oficjalnie otwarty 2 grudnia. W ceremonii udział wzięli także goście z Chin.

PRZEGLĄD UNIWERSYTECKI

Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego
Grudzień 2008, nr 12 (153), rok wydania XIV
ISSN 1425-798X

Wydawca: Uniwersytet Wrocławski, pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław

Redaktor: Kazimiera Dąbrowska, e-mail: kada@adm.uni.wroc.pl

Adres Redakcji: pl. Uniwersytecki 1 (pok. 134), 50-137 Wrocław, tel. (071) 375-20-77, tel. kom. 0-601 739 097, fax (071) 372-40-30

PU w internecie: <http://www.pu.uni.wroc.pl>

Przygotowanie do druku i druk: Drukarnia ARGi

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i opracowywania artykułów.

Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych listów i opinii.

W NUMERZE

PREZENTACJE. WYDZIAŁ CHEMII UWR	1
WYBITNA UCZONA PROFESOR BOGUSŁAWA JEŻOWSKA-TRZEBIATOWSKA	5
LAURY	10
♦ Prof. Andrzej Dżugaj prezesem PTBioch	
♦ Nagroda i Medal dla prof. Antoniego Kuczyńskiego	
♦ Nominacje i nagrody	
♦ Dr hab. Bożena Szaynok nagrodzona za książkę	
♦ Stypendia ministra przyznane	
Z MNiSW	14
♦ Prof. Witold Jurek podsekretarzem stanu w MNiSW	
♦ RM przyjęła pakiet ustaw reformujących naukę	
20 LAT WSPÓŁPRACY UWR Z UNIWERSYTEM W BOCHUM	15
OTWARCIE INSTYTUTU KONFUCJUSZA	17
W 90. ROCZNICĘ ODZYSKANIA PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI	18
INDOLOGIA WRACA NA UNIWERSYTET WROCŁAWSKI	19
FRIEDRICH SCHLEIERMACHER „BRESLAU 1768 – WROCLAW 2008”	20
FREUDEK W INSTYTUTCIE PSYCHOLOGII UWR	21
STOPNIE NAUKOWE	22
Z OBRAD SENATU UWR	24
NOWOŚCI WYDAWNICTWA UWR	24
WIEŚCI Z BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ	25
ODESZLI NA ZAWSZE	26

Wydział Chemii UWr – prezentacja

I str. okładki: Wstęga Möbiusa, prof. Lechosław Latos-Grażyński
II, III, IV str. okładki: Prezentacja Wydziału Chemii, opis zdjęć w artykule
fot: Leszek Ciunik i archiwum Wydziału Chemii

*Nastrojowych i radosnych świąt Bożego Narodzenia
oraz samych szczęśliwych zdarzeń
w nadchodzącym Nowym Roku 2009*

życzy
redakcja

Wybitna uczona Profesor Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska

Blisko 250 chemików wzięło udział w dwudniowym seminarium (20–21 listopada) na Wydziale Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego dla uczczenia stulecia urodzin twórczyni wrocławskiej szkoły chemii koordynacyjnej Profesor Bogusławy Jeżowskiej-Trzebiatowskiej.

W dniu poprzedzającym seminarium, dziekan i pracownicy Wydziału Chemii, uczniowie i współpracownicy złożyli kwiaty na grobie Profesor Jeżowskiej-Trzebiatowskiej na cmentarzu Komunalnym przy ul. Osobowickiej.

Dwudniowe „Seminarium poświęcone 100. rocznicy urodzin profesor Bogusławy Jeżowskiej-Trzebiatowskiej i chemii koordynacyjnej w Polsce” rozpoczęło się 20 listopada.

Przybyli chemicy i przedstawiciele innych dyscyplin naukowych z całej Polski. Swoją obecnością zaszczytili wiceprezydent Wrocławia Jarosław Obremski, wiceprezes PAN prof. Andrzej Górski, przewodniczący Wydziału III PAN prof. Janusz Jurczak, wiceprzewodniczący Rady Nauki prof. Henryk Górecki, przewodniczący Wrocławskiego Oddziału PAN prof. Daniel Bem, prezes Polskiego Towarzystwa Chemicznego prof. Paweł Kafarski. Obecni byli także dziekan Wydziału Matematyki i Informatyki UWr prof. Piotr Biler, prodziekan Wydziału Nauk Społecznych UWr prof. Maciej Manikowski, dziekani i profesorowie Wydziałów Chemii z Politechniki Wrocławskiej, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Politechniki Rzeszowskiej, Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach, dyrektorzy i profesorowie Instytutu Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych, Instytutu Chemii Organicznej PAN, Instytutu Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN, prezesi i dyrektorzy zakładów przemysłowych: Zakładów Azotowych w Kędzierzynie, Zakładów Chemicznych „Złotniki”, FQS Fujitsu Kraków, WOMAREX, EMCCO Group, LeenLife, Kubicz Book Center, liczni współpracownicy i uczniowie Pani Profesor. W Seminarium uczestniczyli również prof. Achim Miller z Uniwersytetu w Bielefeld, doktor honoris causae UWr, i prof. Austin Barnes z Uniwersytetu w Salford, redaktor naczelny „Journal of Molecular Structure”, odznaczony 15 listopada br. Złotym

Seminarium, sala audytoryjna Wydziału Chemii

Przy grobie Pani Profesor w 100-lecie urodzin, cmentarz Osobowicki, 19 XI 2008 r.

Medalem Uniwersytetu Wrocławskiego.

W czasie seminarium wykłady wygłosili: „Chemia we Wrocławiu – rys historyczny” – prof. Lucjan Sobczyk; „Wydział Chemii UWr – prezentacja” – dziekan prof. Leszek Z. Ciunik; „Porous nanocapsules: Coordination Chemistry at the surfaces, in the pores and the cavities” – prof. Achim Miller oraz „Profesor Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska – sylwetka uczoney” – prof. Henryk Kozłowski.

Seminarium towarzyszyła sesja plakatowa przygotowana przez słuchaczy Studium Doktoranckiego, prezentująca 60 komunikatów naukowych z badań wykonanych w roku akademickim 2007/2008 na Wydziale Chemii UWr oraz okolicznościowa wystawa zdjęć, dokumentów i przedmiotów związanych z Panią Profesor.

Pierwszy dzień seminarium zakończyło wieczorne spotkanie towarzyskie przy lampce wina w hallu Wydziału, mieszczącym okolicznościową wystawę i plakaty naukowe.

W trakcie seminarium wręczono najwybitniej-

Fragment wystawy – ... jakby Pani Profesor przed chwilą tu była

szym współpracownikom i uczniom Profesor Bogusławy Jeżowskiej-Trzebiatowskiej pamiątkowe medale Jej imienia. Pierwszy medal wręczono wdowie po prof. Józefie Ziółkowskim, pani Elżbiecie Ziółkowskiej. Prof. Ziółkowski należący do grupy najwybitniejszych uczniów Pani Profesor, zainicjował obchody rocznicy Jej urodzin i do ostatniej chwili swego życia przygotowywał w szczególności przebieg seminarium. Jego Duch towarzyszył nam podczas całego spotkania. Z okazji rocznicy urodzin Pani Profesor przygotowano dwa opracowania zbiorowe pod redakcją prof. Józefa J. Ziółkowskiego pt. *Profesor Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska (1908–1991) w setną rocznicę urodzin oraz dwutomowe wydanie Chemia koordynacyjna w Polsce*.

W czasie trwania seminarium wystąpienia mieli również profesorowie: Jan Stankowski, Andrzej Górski, Jan Klamut, Adam Bielański, Zofia Stasicka, Zygmunt Galasiewicz, Tadeusz Garbuliński, Adam Jezierski i Florian Pruchnik.

Seminarium prowadzili gospodarze Wydziału Chemii: prof. Anna Trzeciak, prodziekan ds. naukowych, i dziekan, prof. Leszek Z. Ciunik.

(majb)

Od lewej: prof. A. Ciszewski i rodzina Pani Profesor: prof. M. Jeżowska-Bojczuk i prof. A. Jeżowski

**Profesor
Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska**

*Dajeś mi Panie w swojej taskawości,
dajże i temu, który mi zazdrości*

Profesor Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska, uczona o światowej sławie, jedna z najwybitniejszych przedstawicielek nauki i największych indywidualności polskiej chemii, osoba o wielkiej fantazji i pasji naukowej stworzyła WROCŁAWSKĄ SZKOŁĘ CHEMII KOORDYNACYJNEJ – jedną z najsilniejszych szkół chemii koordynacyjnej w Europie.

Wypromowała 71 doktorów, z których 34 zostało profesorami. Jej Szkoła, obejmująca dwa pokolenia uczonych, liczy obecnie 70 profesorów chemii. Opublikowała blisko 550 prac, 33 monografie i prace przeglądowe. Była także współautorką 8 patentów. Cechą charakterystyczną Szkoły Pani Profesor było to, że prowadzone przez Nią i Jej uczniów badania ułożone były częstokroć na pograniczu chemii, fizyki, biochemii, biologii, medycyny oraz nauk technicznych.

Urodziła się 19 listopada 1908 r. W swoich wspomnieniach napisała: „Urodziłam się w Stanisławowie, mieście należącym do Małopolski Wschodniej, około 100 km od Lwowa. Pozostał mi w pamięci piękny, wielki dom w wielkim ogrodzie, w którym była aleja róż i aleja grabowa. [...] Ojciec mój był doktorem praw, w czasach stanisławowskich zastępcą dyrektora Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie ‘Florianka’ (w latach późniejszych był dyrektorem banku we Lwowie). Moja matka, polska Ormianka – Stefania Wartanowicz wyszła za mąż mając 17 lat. [...] W roku 1913 rodzice przenieśli się do Lwowa”.

Właśnie z ukochanym Lwowem Pani Profesor związała swoje losy do końca II wojny światowej. Tam chodziła do szkoły, do gimnazjum Królowej Jadwigi, tam też pomimo głębokich zamięłowań humanistycznych zafascynowała ją chemia oraz fizyka – „Piękno i romantyzm nauk ścisłych zwycięża w moim umyśle i wysuwa się na pierwszy plan”. Zainspirowana ponadto sukcesami i osobowością Marii Skłodowskiej-Curie, która podczas swojej wizyty we Lwowie miała wykład na Ratuszu, zdecydowała się wbrew rodzicom studiować chemię na Politechnice Lwowskiej. Był rok akademicki 1926/27, gdy stała się jedną z dziesięciu dziewcząt wśród stu studentów Wydziału Chemicznego. Znamienne dla Jej dalszej drogi naukowej stało się spotkanie i współpraca z prof. Wiktorem Jakóbem, przyszłym mistrzem i

Seweryn i Stefania Jeżowsky z córkami, od lewej Janina, Bogusława i Anna, 1915 r.

Profesor Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska z mężem prof. Włodzimierzem Trzebiatowskim, Karpacz 1978 r.

mentorem. W swoich wspomnieniach Pani Profesor tak o tym napisała: „To on zaczął mi otwierać horyzonty pracy badawczej. [...] Zobaczyłam, że w rękach chemika jest możliwość tworzenia nowego świata materii [...] Rozwijająca się nauka o atomach, elektronach stała się moją pasją, a praca z Profesorem sprawiała mi ogromną satysfakcję”. Prof. Jakób zaproponował Bogusławie Jeżowskiej, studentce trzeciego roku, stanowisko młodszego, a potem starszego asystenta. W 1931 r. wynikiem tego ukazała się pierwsza publikacja *O związkach sześciowartościowego molibdenu z hydroksyloaminą*, która stała się podstawą Jej pracy magisterskiej. Ale prawdziwą miłością Pani Profesor został ren, pierwiastek odkryty w 1925 r., którego badaniom poświęciła wiele pracy. Pierwszy gram renu sprowadził do Lwowa w 1931 r. właśnie prof. Jakób. W 1932 r. opublikowana została ich pierwsza praca o renie *Über das fünfwertige Rhenium*. O fizyko-chemii

Lwów 1938 r.

związków kompleksowych renu Pani Profesor napisała wiele szeroko cytowanych publikacji, dotyczących zwłaszcza badań mechanizmów elektrochemicznej i chemicznej redukcji nadrenianów oraz otrzymywania związków tego metalu na +5 stopniu utlenienia. O ich znaczeniu świadczy choćby fakt, że w czasie wykładów na paryskiej Sorbonie była przedstawiana jako „La mère du rhénium” – matka renu. Badań tego pierwiastka dotyczył też Jej doktorat, który jako pierwsza kobieta obroniła na Politechnice Lwowskiej w 1935 r. – „Opisano to w gazetach, a Aula Politechniki była wypełniona obserwatorami. Byłam ubrana w czarną wizytową suknię, do której przypięłam czerwoną różę.” W tym też roku wyszła za mąż za prof. Włodzimierza Trzebiatowskiego, który wówczas przygotowywał się do habilitacji po pobycie na stażach naukowych w Niemczech i w Szwajcarii, gdzie przebywał jako stypendysta Funduszu Kultury Narodowej. Poznali się właśnie na Politechnice i w swoich wspomnieniach Pani Profesor tak o tym napisała – „Wielką radością była dla mnie nasza przyjaźń, długie dyskusje, spotkanie dwóch zapalonych

Prof. B. Jeżowska-Trzebiatowska w auli Politechniki Wrocławskiej po otrzymaniu doktoratu honoris causa, 1980 r.

badaczy, oddanych bez reszty nauce [...] Osobowość mojego męża miała duży wpływ na mnie i moją dyscyplinę pracy”.

Lata wojny właściwie przerwały działalność naukową Pani Profesor, ale nie przerwały Jej aktywności. Początki okupacji bolszewickiej Lwowa tak m.in. wspomina: „Profesorowie postanowili nocować w budynkach uniwersyteckich, by w ten sposób uchronić je przed wojskiem frontowym. Mój mąż był wówczas profesorem Uniwersytetu Jana Kazimierza – posłałam tam z nim. [...] Nad ranem wielki ruch i krzyk. Oficerowie polscy zdzierają epolety w obawie, że zaaresztują ich Sowietci. Ten widok pozostał we mnie na całe życie, jako jedno z najbardziej koszmarnych wspomnień z wojny. Prawda okazała się straszna. Do Lwowa wkroczyła Armia Radziecka, był to początek pierwszej okupacji sowieckiej”. I dalej: „Zapanował ciężki smutek i beznadziejność. Po niedługim czasie wznowiły pracę uczelnie, już jako nominalnie ukraińskie. Politechnika – najstarsza polska uczelnia techniczna, na której byłam starszym asystentem, praktycznie nie zmieniła nazwy, ale Uniwersytet Jana Kazimierza

był teraz Uniwersytetem Iwana Franki. Od profesorów zażądano, aby wykładali w języku ukraińskim bądź rosyjskim. Odmówili. Po interwencji Wandy Wasilewskiej u Stalina zezwolono jednak na wykłady w języku polskim. Pracowałam w laboratorium mojego męża, nie podjęłam pracy na Politechnice, moje stanowisko objął nasz przyjaciel dr Śmiałowski, uciekinier z Warszawy, który dzięki temu uniknął deportacji na Sybir”. W trakcie niemieckiej okupacji miasta w latach 1941–1944 Pani Profesor najpierw pracowała w cukierni, a potem w obawie przed wywiezieniem do Niemiec (nakaz pracy z Arbeitsamtu) zwróciła się do Galikolu – niemieckiego koncernu fabryk lwowskich, w którym angażowano Polaków, i tam podjęła pracę jako kierownik fabryki Hohere Alkohole. W 1942 r. rozpoczęła współpracę z Armią Krajową – „Kazano mi przybrać pseudonim, a ponieważ przed wojną badania renu pochłaniały mnie bez reszty, w pierwszym odruchu powiedziałam – Ren”. Dostała przydział do kwatermistrzostwa, do produkcji broni. W fabryce, którą kierowała, podjęła się produkcji i potem dystrybucji małych bomb dymnych

i wybuchowych. Produkcja była oczywiście głęboko utajniona, a Pani Profesor o swoich współpracownikach pisała: „muszę podkreślić wielką odwagę i poświęcenie tych ludzi, którzy doskonale zdawali sobie sprawę z ogromu niebezpieczeństwa. [...] Nasze „bombki” były pakowane w kolorowe bibułki, jak mydła toaletowe, które też produkowaliśmy. Dostarczaliśmy je przeważnie do piwnicy w kościele Bernardynów, a stamtąd były rozprowadzane do oddziałów AK. [...] Pod koniec 1943 r. drukowaliśmy też w fabryce na zlecenie AK gazetkę „Wytrwamy”. Za udział w pracy konspiracyjnej Pani Profesor została odznaczona przez Polskie Państwo Podziemne Krzyżem Zasługi z Mieczami.

W 1991 r. Instytut Pamięci Narodowej Yad Vashem odznaczył Bogusławę Jeżowską-Trzebiatowską medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” za uratowanie życia podczas wojny dr. Emilowi Tasznerowi, późniejszemu profesorowi chemii na Politechnice Gdańskiej. Dr Emil Taszner kierował przed wojną fabryką wyższych alkoholi we Lwowie. Niemcy usunęli go ze stanowiska, podobnie jak innych pracowników pochodzenia żydowskiego. Został robotnikiem. Pani Profesor tak o tym pisała: „Ktoregoś dnia, w grudniu 1942, odezwał się telefon – Pani doktor, wszyscy pracownicy – Żydzi mają zgłosić się o szóstej rano w Betriebie na ul. Żółkiewskiej. Jest pani za to odpowiedzialna”. Było ich sześciu. Na szczęście mieli od dawna przygotowane kryjówki u znajomych i rodziny, Taszner nie miał nikogo – „W hali produkcyjnej stała ogromna beczka, wysoka na dwa metry, w środku wisiała drabinka ze sznura. Spód był wyłożony workami. Gdy zbliżało się gestapo, Emil wchodził do beczki i zasypywali go workami. [...] Choć niemal wszyscy pracownicy wiedzieli o jego obecności, nikt nie powiedział nigdy słowa sprzeciwu. Nikt nie zdradził”.

Emil Taszner ukrywał się w fabryce od grudnia 1942 do sierpnia 1944 r., do wejścia Armii Radzieckiej. Ukrywał się również w mieszkaniu Trzebiatowskich.

Po ponownym zajęciu Lwowa przez Rosjan i przekształceniu niemieckiej fabryki w „Chemtrud” Pani Profesor pracowała w niej jeszcze przez pewien czas, a po wojnie, w grudniu 1945 r. przeniosła się z mężem do Wrocławia. Tu wraz z wieloma innymi profesorami lwowskimi była pionierem nauki polskiej i od tego momentu związała się z Wrocławiem na zawsze, intensywnie włączając się w organizację od podstaw życia naukowego. Początkowo była organizatorką badań naukowych i dydaktyki na połączonych uczelniach Politechnice i Uniwersytecie Wrocławskim, kierowała Zakładem Chemii Nieorganicznej i Analitycznej Oddziału Farmacji, Katedrą Chemii Ogólnej i Katedrą Chemii Nieorganicznej II Wydziału Chemii Politechniki Wrocławskiej, a w późniejszym czasie Katedrą Chemii Pierwiastków Rzadkich. W 1951 r. podjęła się zorganizowania nowego kierunku – chemii – na Wydziale Matematyki-Fizyki-Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego. W latach 1958–1962 prof. Trzebiatowska pełniła obowiązki dziekana tego Wydziału. Na kierunku chemia powstały wówczas trzy katedry: Katedra Chemii Nieorganicznej, którą kierowała Pani Profesor, Katedra Chemii Organicznej i Katedra Chemii Fizycznej. Ogromnym Jej wysiłkiem organizacyjnym w 1969 r. z połączenia tych trzech katedr powstał Instytut Che-

Ostatnia wigilia w domu na Braci Gierymskich. Profesor B. Trzebiatowska z bratanicą i jej synem Krzysiem, 1990 r.

Prof. B. Trzebiatowska z prof. S. Kirshnerem (USA)

mii Uniwersytetu Wrocławskiego – Jej chluba i duma. W 1970 r. został oddany do użytku nowy budynek Instytutu Chemii przy ul. Joliot-Curie, gmach, o którego powstanie walczyła przez 15 lat. Pani Profesor wielkim wysiłkiem wyposażyła go w nowoczesną aparaturę. Zależało Jej ogromnie na tym, by rozwijać nowe metody badawcze i tą drogą lokować „swój Instytut” w światowej czołówce placówek naukowych. W latach 1969–1979 Pani Profesor pełniła funkcję dyrektora Instytutu Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz kierownika Zakładu Chemii Nieorganicznej. Równoległe z tymi działaniami organizacyjnymi ciężko pracowała naukowo. Systematycznie i z wrodzonym uporem pięła się po stopniach kariery naukowej, habilitując się w 1949 r. na podstawie prac z chemii i fizykochemii i uzyskując tytuł profesora w 1954 r. Udzielała się też na arenie międzynarodowej, wykładając na Uniwersytetach w Paryżu, Rzymie, we Florencji, w Genewie, Berkeley, Ann Arbor, Urbana-Champaign, Los Angeles, Tokio, Toronto, Melbourne, Tuluzie, Budapeszcie, Pradze,

Atenach, Nanjing, Porto, Londynie, Sztokholmie, Wiedniu, Zurychu, Moskwie, Berlinie, Dreźnie, Halle, Lipsku, Leningradzie. Organizowała liczne międzynarodowe i krajowe konferencje naukowe (1962 – pierwsza międzynarodowa konferencja „Theory and Structure of Complex Compounds” we Wrocławiu), zapraszała do Instytutu uczonych z najlepszych ośrodków naukowych, przybliżała świat do swego Instytutu. Organizacja spotkań naukowych, a przez to integracja środowiska stanowiły jeden z celów działania prof. Trzebiatowskiej. Jednak Jej celem podstawowym, który w pełni zrealizowała, było wprowadzenie wrocławskiej i polskiej chemii do nauki światowej. Pani Profesor rozwinęła wyjątkowo szeroką współpracę z wieloma ośrodkami naukowymi na świecie, czego wynikiem były także wyjazdy pracowników Instytutu na staże zagraniczne oraz na liczne konferencje i sympozja. Profesor Trzebiatowska była mocno związana również z Polską Akademią Nauk. Od 1967 r. była członkiem Akademii, a od 1978 r. aż do śmierci w 1991 r. – przewodniczącą Wrocławskiego Oddzia-

łu PAN. Od 1967 r. kierowała też Zakładem Chemii Strukturalnej Instytutu Niskich Temperatur PAN we Wrocławiu.

Była członkiem wielu komitetów i towarzystw naukowych w kraju i za granicą m.in. Międzynarodowej Unii Chemii Czystej i Stosowanej (IUPAC), Akademii Leopoldinum, Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, Komitetu Nauk Chemicznych PAN, Europejskiego Towarzystwa Fizyki, Komitetu Fizyki oraz Biochemii i Biofizyki PAN, przewodniczącą Komitetu Spektroskopii PAN.

Spektrum zainteresowań naukowych, a tym samym tematyka badawcza, którą zajmowała się prof. Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska, były imponująco szerokie. Chemia renu nie stanowiła Jej jedynej miłości. Szalenie aktywna naukowo, podejmowała także wiele innych nowatorskich i aktualnych zagadnień badawczych.

Były to niejednokrotnie pionierskie i unikatowe badania w wielu dziedzinach chemii i fizyko-chemii, a zwłaszcza chemii koordynacyjnej. Prowadziła i inicjowała tak wiele projektów badawczych, że nawet ich pobieżne wyszczególnienie przekracza ramy tego opracowania. Były to m.in. badania nad antyferromagnetyzmem związków kompleksowych, magnetyzmem i spektroskopią pierwiastków f-elektrowych, wiązaniem tlenowym (jako twórczyni teorii mostka tlenowego przeszła na stałe do historii nauki światowej) czy też tzw. wiązaniem wodorkowym. Strukturalnej koordynacyjnej Pani Profesor poświęciła wiele lat pracy, prowadząc studia właściwości koordynacyjnych pierwiastków d-elektrowych, badania z dziedziny chemii bioinorganicznej i biofizyki, z zakresu chemii radiacyjnej, badania aktywacji małych cząsteczek gazów czy też procesów katalizy. Z Jej inicjatywy i przy Jej udziale w Instytucie Chemii rozwinęły się szeroko metody spektroskopowe służące badaniom ciał stałych i roztworów, rentgenograficzna analiza strukturalna związków kompleksowych czy też radioizotopowe badania struktury i mechanizmów reakcji chemicznych. Pani Profesor potrafiła zgromadzić wokół siebie prężny zespół naukowców, ludzi zarażonych Jej twórczą pasją, którzy podjęli i kontynuowali te badania. Miała dar zaszczepiania innym chęci poznania. Jako wieloletni koordynator największego ogólnopolskiego problemu międzyresortowego „Struktura, własności i dynamika układów molekularnych i skondensowanych”, przyjętego do narodowego programu badań i finansowanego przez PAN, przyczyniła się do zacieśnienia i intensyfikacji współpracy naukowej między wieloma interdyscyplinarnymi zespołami badawczymi w kraju. Chodziło Jej nie tylko o rozwój nauki, lecz także o polepszenie finansowej kondycji instytucji naukowych i ich pracowników.

Osiągnięcia dydaktyczne Pani Profesor, to nie tylko świetne wykłady i wypromowanie ponad 70 doktorów, to także objęcie patronatem wiele

Pani Profesor 1987 r.

szkół średnich naszego regionu. Nie można też pominąć współpracy z przemysłem, którą podejmowała prof. Trzebiatowska i wielu opracowań oraz wdrożeń wprowadzonych zwłaszcza do przemysłu miedziowego.

Pani Profesor była ogromnie oddana pracy, swoim uczniom i Instytutowi. Wymagała wiele od innych, ale jeszcze więcej od samej siebie. Cieszyła się sukcesami swoich współpracowników i uznawała ich prawo do samodzielnego rozwoju. Mówiła: „Naprawdę ważne jest tylko to, aby móc pracować, coś tworzyć, służyć nie tylko nauce i odkryciom, ale służyć ludziom, moim uczniom – to jest największa satysfakcja. Smuci tylko krótkość czasu, jaki człowiek otrzymał do dyspozycji”.

Była kobietą piękną i elegancką, o niesłychanej klasie i wytrwałości. Duża odporność psychiczna, odwaga i upór w dążeniu do celu, mocny charakter, perfekcjonizm i umiejętność znosze-

nia wszelkich przeciwności losu, a także stała chęć niesienia pomocy innym, czyniły z Niej niezwykłego człowieka.

Jej wysiłek i praca na rzecz nauki były zauważane i doceniane. Była wielokrotnie laureatką nagród państwowych, nagród Państwowej Rady ds. Pokojowego Wykorzystania Energii Jądrowej, Nagrody Specjalnej Nauki Polskiej oraz nagród przyznawanych przez resort szkolnictwa wyższego za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. Została także uhonorowana doktoratami honoris causa: Wyższej Szkoły Technicznej w Bratysławie (1971), Uniwersytetu Moskiewskiego im. Łomonosowa (1979), Politechniki Wrocławskiej (1980) i Uniwersytetu Wrocławskiego (1981) oraz odznaczona m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski Polonia Restituta z Gwiazdą, Medalem im. Kopernika PAN, Medalem im. Heyrovskiego Czechosłowackiej Akademii Nauk, Złotym Medalem Bułgarskiej Akademii Nauk, Medalem Komisji Edukacji Narodowej i Medalem Marii Curie-Skłodowskiej.

Profesor Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska zginęła śmiercią tragiczną 16 grudnia 1991 r. Podwaliny chemii stworzone przez Nią służą i służyć będą wielu pokoleniom polskich uczonych. Z odejściem Bogusławy Jeżowskiej-Trzebiatowskiej i Włodzimierza Trzebiatowskiego, nie tylko nauka wrocławska, lecz także nauka polska oraz światowa poniosły wielką stratę. Tytani pracy i wiedzy rodzą się bowiem rzadko.

W swoich wspomnieniach Pani Profesor napisała, jakby się żegnając: „Pozwólcie mi rzucić okiem na tę drogę, która mnie tu przywiodła. Początki mojej drogi naukowej sięgają lat trzydziestych, dlatego mogę bardziej wyraźnie, jaskrawo widzieć, jak olbrzymi skok został zrobiony w ciągu tego okresu czasu. [...] Jestem szczęśliwa, że przyszło mi prowadzić badania naukowe w epoce wielkiej i pasjonującej, pobudzającej do szukania czegoś nowego i ciągle nowego. [...] Przypadło mi również żyć w epoce tak sprzyjającej twórczości naukowej, że może udało mi się przyczynić trochę do tego postępu i mieć swój wkład do nauki światowej”.

Małgorzata Jeżowska-Bojczuk

Profesorostwo Trzebiatowsky

Prof. Andrzej Dżugaj prezesem Polskiego Towarzystwa Biochemicznego

Na XLIII Zjeździe Polskiego Towarzystwa Biochemicznego (7–11 września 2008 r.) w Olsztynie prof. Andrzej Dżugaj z Uniwersytetu Wrocławskiego został wybrany na prezesa tego Towarzystwa.

Polskie Towarzystwo Biochemiczne (PTBioch.) powstało w 1958 r. z inicjatywy Komitetu Biochemicznego PAN; na czele jest Zarząd Główny z siedzibą w Warszawie, a w terenie 12 oddziałów. Towarzystwo popularyzuje w kraju i popiera rozwój biochemii, biologii molekularnej i biotechnologii, organizuje zjazdy naukowe w oddziałach, seminaria, sympozja, wykłady, odczyty, często przy współudziale innych towarzystw naukowych, jak Polskie Towarzystwo Chemiczne czy Polskie Towarzystwo Biologii Komórki. Towarzystwo skupia w swoich szeregach 1200 osób czynnie uprawiających biochemię lub nauki pokrewne i mających udokumentowany dorobek publikacyjny oraz wielu studentów i młodych pracowników nauki, którzy dzięki członkostwu PTBioch. w Federacji Europejskich Biochemicznych Stowarzyszeń (FEBS) mają

możliwość wyjazdów na coroczne kongresy organizowane przez towarzystwa biochemiczne innych krajów – w 2004 r. taki kongres odbył się w Warszawie, i na „workshopy” oraz otrzymywania stypendiów naukowych i pobytu w europejskich ośrodkach naukowych. We władzach FEBS zasiada wielu przedstawicieli Towarzystwa.

Polskie Towarzystwo Biochemiczne wydaje dwa czasopisma: „Postępy Biochemii” publikujące artykuły przeglądowe w języku polskim i „Acta Biochemica Polonica”, czasopismo anglojęzyczne, *stricto* naukowe. Oba czasopisma są na liście filadelfijskiej; *impact factor* „Acta Biochemica Polonica” w 2005 r. wynosił 1,86.

PTBioch. współpracuje z innymi towarzystwami, członkami FEBS, szczególnie bliską współpracę nawiązało z Ukraińskim Towarzystwem Biochemicznym. Zaowocowała ona organizacją konferencji Parnasa, która została zainicjowana w 1966 r. we Lwowie dla uczczenia pamięci Jakuba Karola Parnasa, wybitnego polskiego biochemika, współodkrywcę glikolizy, żyjącego i działającego na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w latach 1921–1941. Konferencje są organizowane naprzemiennie co dwa lata, przez

stronę polską i ukraińską. Konferencję Parnasa we Wrocławiu organizował w 2002 r. prof. Andrzej Dżugaj.

Ostatnia konferencja Parnasa odbyła się w maju 2007 r. w Krakowie i zgromadziła wybitnych uczonych z całego świata, m.in. ze Stanów Zjednoczonych. Przyszłoroczna konferencja Parnasa będzie w Jaltie na Krymie; swój udział zapowiedzieli już uczeni z krajów europejskich, m.in. z Polski i Ukrainy oraz z USA.

Profesor Andrzej Dżugaj, biolog, specjalista w zakresie enzymologii i fizjologii; jest profesorem zwyczajnym w Zakładzie Genetyki Instytutu Genetyki i Mikrobiologii na Wydziale Nauk Biologicznych UWr. W latach 1989–2005 kierował Zakładem Fizjologii Zwierząt, kierował także Studium Doktoranckim w zakresie Biochemii (1991–1997) i Doktoranckim Studium Nauk Biologicznych (1997–1998) oraz Studium Doktoranckim Biologii Rozwoju (1998–1999). W latach 1999–2002 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Zoologicznego ds. dydaktycznych.

(kad)

Nagroda i Medal dla prof. Antoniego Kuczyńskiego

Prestiżowe wyróżnienie przyznawane od 1983 r. za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauki i kultury otrzymał prof. Antoni Kuczyński z Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej naszej uczelni.

Profesor odebrał 23 października w Łomży Nagrodę I Stopnia i Medal Zygmunta Glogera. Była to już XIX edycja tej Nagrody, przyznawanej przez Jury pod przewodnictwem prof. Janusza Tazbira. Kapituła nagrody uwzględniła przy wyborze tegorocznego laureata jego wielkie zasługi w zakresie studiów nad wkładem Polaków do rozwoju kulturalnego i gospodarczego Syberii. Prof. Kuczyński należy do wyróżniających się badaczy w tym obszarze, od wielu lat kieruje Ośrodkiem Badań Wschodnich, będącym obecnie w strukturze Katedry Etnologii, jest współzałożycielem i redaktorem naczelnym rocznika „Wrocławskie Studia Wschodnie”, redaguje też kwartalnik „Zesłaniec”, pismo Rady Naukowej Związku Sybiraków, jest organizatorem międzynarodowych konferencji poświęconych diaspory Polaków na Syberii. Z tego zakresu prowadził też studia archiwalne i terenowe na Kamczatce i Sachalinie, we Władywostoku, Tomsku, Jakucku i Irkucku oraz w innych rejonach Syberii i w Kazachstanie. Jest autorem

artykułów naukowych i książek omawiających związki polsko-syberyjskie oraz aktywnym popularyzatorem tej problematyki. W publikacjach tych, licznie cytowanych przez historyków i etnologów w Rosji, nie stroni od martyrologicznego nurtu syberyjskiego, ale podkreśla

też, że wbrew zesłaniom i wieloletniej niewoli Polacy tej ziemi swój trud, wiedzę i umiejętności, przyczyniając się do jej naukowego poznania, zagospodarowania i cywilizacji.

(Mbk)

Nominacje i nagrody

Na otwartym posiedzeniu Senatu, 26 listopada w Oratorium Marianum, profesorowie i docenci odebrali nominacje, a prorektorzy, dziekani, przewodnicząca senackiej Komisji Dyscyplinarnej i kierownicy jednostek międzywydziałowych i administracji centralnej zostali uhonorowani nagrodami.

- Jest mi niezmiernie miło przywitać wszystkich przybyłych na pierwsze w kadencji 2008–2012 uroczyste otwarte posiedzenie Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego. Zgodnie z tradycją podczas uroczystych posiedzeń Senatu, odbywających się co kwartał, wręczane są akty mianowania na stanowisko profesora, awanse na stanowisko docenta, listy gratulacyjne wyróżnionym pracownikom i studentom naszej uczelni – rozpoczął uroczystość JM Rektor prof. Marek Bojarski.

Nominacje na stanowisko profesora zwyczajnego na czas nieokreślony otrzymali

- prof. Jadwiga Anioł-Kwiatkowska z Instytutu Biologii Roślin
- prof. Hanna Jańska z Zakładu Biologii Molekularnej Komórki
- prof. Grażyna Kłobus z Instytutu Biologii Roślin
- prof. Piotr Kowalski z Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej

Nominacje na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony otrzymali

- dr hab. Leszek Berezowski z Instytutu Filologii Angielskiej
- dr hab. Jerzy Biniewicz z Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej
- dr hab. Jolanta Blicharz z Instytutu Nauk Administracyjnych
- dr hab. Joanna Błaszczak z Instytutu Filologii Angielskiej
- dr hab. Marcin Cieński z Instytutu Filologii Polskiej
- dr hab. Franciszek Czechowski z Instytutu Nauk Geologicznych
- dr hab. Leonard Górnicki z Instytutu Historii Państwa i Prawa
- dr hab. Bożena Janda-Dębek z Instytutu Psychologii
- dr hab. Lech Jakóbczyk z Instytutu Fizyki Teoretycznej
- dr hab. Krzysztof Kusal z Instytutu Filologii Słowiańskiej
- dr hab. Teresa Kuszell z Instytutu Nauk Geologicznych
- dr hab. Barbara Kwiatkowska z Katedry Antropologii
- dr hab. Kinga Lachowicz-Tabaczek z Instytutu Psychologii
- dr hab. Jaroslav Lipowski z Instytutu Filologii Słowiańskiej
- dr hab. Małgorzata Łoboz z Instytutu Filologii Polskiej
- dr hab. Tadeusz Marczak z Instytutu Studiów Międzynarodowych
- dr hab. Bożena Muszkalska z Instytutu Kulturoznawstwa
- dr hab. Jean Marie de Nivelle z Instytutu Informatyki

- dr hab. Alicja Nowakowska z Instytutu Filologii Polskiej
- dr hab. Bożena Płonka-Syroka z Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej
- dr hab. Lucjan Puchalski z Instytutu Filologii Germańskiej
- dr hab. Elżbieta Skibińska-Cieńska z Instytutu Filologii Romańskiej
- dr hab. Barbara Stankiewicz z Instytutu Fizyki Doświadczalnej
- *dr hab. Bogumiła Staniów z Instytutu Informatyki Naukowej i Bibliotekoznawstwa
- dr hab. Izabela Surynt z Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej
- dr hab. Józef Szykułski z Instytutu Archeologii
- dr hab. Zofia Tarajło-Lipowska z Instytutu Filologii Słowiańskiej
- dr hab. Ryszard Waksmund z Instytutu Filologii Polskiej
- dr hab. Helena Wesołowska z Instytutu Zoologicznego

Awans na stanowisko docenta otrzymali

- dr Bogdan Mincerz Instytutu Matematycznego
- dr Leszek Ryk z Instytutu Fizyki Doświadczalnej

Nagrody Rektora otrzymali z kadencji 2005–2008

Prorektorzy

- prof. Urszula Kalina-Prasznica
- prof. Teresa Łoś-Nowak
- prof. Ryszard Cach
- prof. Krzysztof Nawotka

Dziekani

- prof. Leszek Ciunik
 - prof. Henryk Cugier
 - prof. Wiesław Fałtynowicz
 - prof. Jerzy Juchnowski
 - prof. Jacek Otlewski
 - prof. Bogdan Rok
 - prof. Tomasz Rolski
 - prof. Michał Sarnowski
 - prof. Stanisław Staśko
- Przewodnicząca senackiej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów UWr

nej dla Studentów UWr

- prof. Barbara Lubicz-Miszewska z Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska

Nagrody dla kierowników jednostek międzywydziałowych UWr otrzymali

- prof. Tomasz Nowak, dyrektor Ogrodu Botanicznego
- prof. Tadeusz Stawarczyk, dyrektor Muzeum Przyrodniczego
- prof. Marek Zybur, p.o. dyrektora Centrum im. Willy'ego Brandta
- dr Teresa Suleja, dyrektor Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego
- dr Leszek Ryk, dyrektor Centrum Edukacji Nauczycielskiej
- mgr Aleksandra Matkowska, kierownik Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
- mgr inż. Grażyna Piotrowicz, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej
- mgr Ryszard Młynarski, dyrektor Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego
- mgr Marian Zamorski, dyrektor Studium Intensywnej Nauki Języka Angielskiego dla Pracowników

Nagrody dla administracji centralnej UWr otrzymali

- dr Beata Lenkiewicz, kanclerz
- mgr Urszula Łupkowska, kwestor
- mgr Barbara Starnawska, zastępca kanclerza ds. administracyjno-gospodarczych
- mgr inż. Tomasz Czaja, zastępca kanclerza ds. technicznych
- mgr Jadwiga Gizowska, zastępca kwestora
- mgr Grażyna Szebeszczyk, zastępca kwestora
- inż. Bolesław Antuński, kierownik Inspektoratu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy oraz Ochrony Przeciwpożarowej
- mgr inż. Agnieszka Buszta-Małusecka, kierownik Działu Gospodarki Nieruchomościami
- mgr Urszula Broda, kierownik Biura Współpracy Międzynarodowej
- mgr Barbara Ćwikielnik, kierownik Działu Finansowego
- mgr inż. Antoni Dębosz, kierownik Zespołu ds. Realizacji Inwestycji
- mgr Halina Fidura, kierownik Działu Księgowości Finansowej Głównej
- Alina Fiszer, kierownik Samodzielnej Sekcji

Prorektorzy kadencji 2005–2008 prof. U. Kalina-Prasznica, prof. T. Łoś-Nowak i prof. R. Cach z rektorem prof. M. Bojarskim

Gospodarowania Majątkiem Uczelni

- mgr Małgorzata Gogolewska, kierownik Działu Inwentaryzacji
- mgr Małgorzata Gregier-Głowacka, kierownik Działu Nauczania
- mgr Krystyna Grzybowska, kierownik Działu Środków Trwałych i Materiałowych
- Maria Krupiorska, kierownik Działu Kosztów
- mgr Monika Kwil-Skrzypińska, kierownik Biura Karier – Biura Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów
- mgr Marian Łukasik, kierownik Kancelarii Tajnej
- mgr inż. Anna Małek-Gontarz, kierownik Centrum Usług Informatycznych
- mgr Lila Mirowska-Kotlarczyk, kierownik Samodzielnej Sekcji Socjalnej
- inż. Mirosława Moskaluk, kierownik Działu Nadzoru Technicznego
- mgr Rafał Musiał, kierownik Działu Organiza-

cyjnego

- dr Andrzej Ostrowski, kierownik Biura Promocji i Informacji
- Waldemar Pasikowski, kierownik Samodzielnej Sekcji Obiekty Sportowe
- Alina Piekarska, kierownik Samodzielnej Sekcji Kasa Zapomogowo-Pożyczkowa
- mgr Marta Piluch, kierownik Działu Płac
- mgr Halina Popiołek-Dobiech, koordynator radców prawnych
- inż. Marek Sielski, kierownik Działu Spraw Obronnych
- mgr Elżbieta Solarewicz, kierownik Działu Kadr
- mgr Anna Szulc, kierownik Działu Młodzieżowego
- Kazimierz Świętalski, kierownik Działu Ochrony Mienia
- mgr Bożena Tomaszewicz, kierownik Samo-

dzielnej Sekcji Obsługi Gmachu Głównego

- mgr inż. Irena Tomaszewska, kierownik Biura Rektora
 - mgr Bożena Tytoń, kierownik Działu Badań Naukowych
 - mgr Paweł Wanatowicz, kierownik Biura Zamożeń Publicznych
 - mgr Emilia Wilanowska, kierownik Biura Projektów Zagranicznych
 - mgr inż. Bernard Włodarczyk, kierownik Działu Infrastruktury Technicznej
 - mgr Dorota Zielińska, kierownik Działu Logistyki
 - mgr Ewa Zjawiona, kierownik Działu Controlingu
- Rektor pogratulował nominowanym i nagrodzonym i zaprosił na tradycyjną lampkę wina.

(kad)

Dr hab. Bożena Szaynok nagrodzona za książkę

Tegoroczną laureatką Nagrody Historycznej tygodnika „Polityka” została dr hab. Bożena Szaynok z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Nagrodzona została w dziale prac naukowych i popularnonaukowych, za książkę *Z historią i Moskwą w tle. Polska a Izrael 1944–1968* wydaną przez Instytut Pamięci Narodowej przy współpracy wydawniczej Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego.

Zdaniem członków jury, wśród nich prof. Wojciecha Wrzesińskiego, książka ta wejdzie na trwałe do historiografii dziejów najnowszych, autorka dokonała bowiem szerokiej kwerendy, nie tylko w Polsce, lecz także w Izraelu, sięgając do wielu źródeł i tworząc komplementarną publikację. Tematem książki jest stanowisko Polski wobec idei utworzenia państwa żydowskiego (1944–1947) oraz wobec Izraela (1948–1967/1968). Autorka przedstawia nie tylko historię stosunków dyplomatycznych, gospodarczych czy kulturalnych, ale także powiązania polityki wobec polskich Żydów z działaniami dotyczącymi Izraela. Przygląda się na izraelskim przykładzie, w jakim stopniu polityka zagraniczna powojennej Polski uzależniona była od polityki radzieckiej. Opisuje zarówno postawy ludności żydowskiej w Polsce i jej reprezentantów, jak i stosunek Polaków do państwa żydowskiego.

Równorzędne nagrody odebrali historycy z Uniwersytetu Warszawskiego.

Dr Błażej Brzostek został nagrodzony również w dziale prac naukowych i popularnonaukowych, za książkę *Za progiem. Codziennosc w przestrzeni publicznej, Warszawa 1955–1970*. Wydawnictwo TRIO. Nagrodę w dziale wydawnictw źródłowych odebrał prof. Marcin Kuła za książkę *Autoportret rodziny X. Fragment żydowskiej Warszawy lat międzywojennych*. Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne.

Uroczystość rozdania nagród odbyła się 3 grudnia po raz 47 w siedzibie „Polityki” w Warszawie.

Nagroda Historyczna „Polityki” przyznawana jest od 1959 r. za publikacje dotyczące historii najnowszej Polski. Wśród dotychczasowych laureatów są m.in. Władysław Bartoszewski, Andrzej Paczkowski, Franciszek Ryszka, Janusz Tazbir, Marian Brandys, Jacek Kuroń, Daniel Beauvois i Jerzy Eisler.

Dr hab. Bożena Szaynok (ur. 1965), doktor nauk humanistycznych (1994), adiunkt w Zakładzie Historii Najnowszej Instytutu Historycznego. Specjalizuje się w najnowszej historii Polski (Żydzi w Polsce po 1945 roku, stosunki polsko-żydowskie, historia społeczna Polski 1949–1953) oraz stosunków międzynarodowych (Polska–Izrael 1948–1967). Autorka książek *Pogrom Żydów w Kielcach. 4. VII 1946 r.*, Warszawa 1992; *Osadnictwo żydowskie na Dolnym Śląsku 1945–1950*, Wrocław 2000; *Z historią i Moskwą w tle. Polska a Izrael 1944–1968*, Wrocław 2007 (za tę książkę uzyskała habilitację). Autorka kilkunastu artykułów poświęconych stosunkom polsko-żydowskim i Żydom w Polsce po II wojnie światowej w periodykach polskich i zagranicznych. Stypendystka m.in. Fundacji na rzecz Nauki Polskiej (1993); Fundacji im. Joram Schnitzera (Uniwersytet w Tel Awiwie 1990–1991); Fundacji im. Batorego (1995); Fundacji Kościuszkowskiej (1996–1997); KBN (2001–2003).

Wykładała m.in. w University of Illinois at Chicago (Visiting Profesor 1996–1997), Holocaust Memorial Museum, Yale University, Columbia University, Brandeis University, Central Connecticut State University (1997), Hebrew University (2000), University of Chicago (2002), West Virginia University, Morgantown (2003), Brandeis Univer-

sity (2003), Université de Paris X (2005). Visiting Profesor na University of Illinois at Chicago.

Była współredaktorką (z Krzysztofem Ruchniewiczem i Jakubem Tyszkiewiczem) m.in. „Studiów z historii najnowszej”, „Wrocławskich Studiów z Polityki Zagranicznej”.

Laureatka I nagrody w konkursie organizowanym przez Ambasadę Izraela i Żydowski Instytut Historyczny na najlepszą pracę magisterską o tematyce polsko-żydowskiej i izraelskiej (1991) oraz nagrody rektorskiej za pracę doktorską (1995).

(kad)

fot. archiwum „Polityki”

Stypendia ministra przyznane

Z 1290 stypendiów przyznanych przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego studentom z całej Polski za wybitne osiągnięcia w nauce lub sporcie 92 trafiły na Uniwersytet Wrocławski. Więcej otrzymał tylko Uniwersytet Warszawski – aż 228.

Już od czterech lat Uniwersytet Wrocławski jest drugą w kraju uczelnią ze względu na liczbę przyznanych stypendiów ministra. Tuż za nami uplasował się Uniwersytet Jagielloński, który może się pochwalić 84 wybitnymi studentami. Aby znaleźć się w gronie wyróżnionych, nie wystarczy wysoka średnia ocen. Student musi wykazać się dodatkową aktywnością naukową. Brana jest pod uwagę m.in. praca w kołach naukowych, udział w konferencjach, studia według indywidualnego programu, publikacje, dodatkowe kursy. Konkurencja jest ostra. W tym roku do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wpłynęły 2193 wnioski o stypendia za osiągnięcia w nauce, a dostało je 1097 studentów. Sportowe otrzymało zaś 193 z 513 ubiegających się. Wyróżnieni dostają po 1300 zł przez 10 miesięcy. Spośród 89 stypendiów przyznanych za wyniki w nauce najwięcej trafiło na Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych (34) oraz na Wydział Nauk Społecznych (23).

(mpl)

Stypendia ministra dla studentów Uniwersytetu Wrocławskiego

♦ za osiągnięcia w nauce

- Łukasz Andrzejewski – IV r. filozofii
- Agata Barecka – IV r. matematyki
- Jarosław Bąkowicz – II r./II st. stosunków międzynarodowych
- Karolina Betke – I r./II st. europeistyki
- Marek Lech Borowiec – II r./II st. biologii
- Weronika Burman – IV r. MISH
- Paulina Burzyńska – IV r. stosunków międzynarodowych
- Karolina Charewicz – IV r. filozofii
- Krystian Chrzan – V r. archeologii
- Olga Czernikow – II r./II st. Filologii słowiańskiej
- Marek Dobrzański – V r. historii
- Maciej Dołęga – IV r. matematyki
- Anna Ewa Drajer – V r. pedagogiki
- ### - III r. filologii słowiańskiej
- Kamil Duszenko – V r. matematyki
- Kamil Dworaczek – V r. historii

- Agnieszka Ewa Dziemianowicz – V r. filozofii
- Anna Fober – IV r. MISH
- Gabriela Gacek – IV r. muzykologii
- Łukasz Goździaszek – V r. administracji
- Magdalena Górnicka – II r. stosunków międzynarodowych
- Sebastian Górski – V r. historii
- Marta Grden – III r. dziennikarstwa i komunikacji społecznej
- Jacek Gulanowski – V r. pedagogiki
- Agnieszka Hobler – III r. geografii
- Marta Hold – V r. pedagogiki
- Anna Idzikowska – III r. stosunków międzynarodowych
- Dominika Iwańskó – V r. pedagogiki
- Joanna Jabłońska – III r. dziennikarstwa i komunikacji społecznej
- Alicja Jachimowicz – II r./II st. geologii
- Edyta Jamróz – V r. socjologii
- Maciej Jarecki – V r. stosunków międzynarodowych
- Maria Jaślar – V r. filologii polskiej
- Jacek Jędrzyński – V r. historii
- Agnieszka Jędrzejowska – V r. pedagogiki
- Grzegorz Joachimiak – II r./II st. muzykologii
- Anna Jurzec – V r. informacji naukowej i bibliotekoznawstwa
- Tomasz Kaputa – III r. filozofii
- Filip Jerzy Kasiński – IV r. stosunków międzynarodowych
- Olga Kępińska – II r./II st. filologii niderlandzkiej
- Kamila Kocoń – V r. pedagogiki
- Paweł Kościelski – V r. socjologii
- Iwona Krzywosińska – III r. dziennikarstwa i komunikacji społecznej
- Paweł Laskoś-Grabowski – V r. informatyki
- Maria Legut – IV r. archeologii
- Magdalena Lis – III r. kulturoznawstwa
- Katarzyna Liszka – IV r. filozofii
- Alicja Łozowska – II r. filologii klasycznej
- Alina Łysak – V r. kulturoznawstwa
- Beata Maćków – V r. historii
- Ewa Małachowicz – I r./II st. filologii słowiańskiej
- Jacek Małczyński – V r. MISH
- Mateusz Mariański – IV r. chemii
- Artur Maroń – IV r. MISH
- Michał Matlak – V r. MISH
- Maria Magdalena Morawiecka – IV r. kulturoznawstwa

- Barbara Niedziela – II r. dziennikarstwa i komunikacji społecznej
- Kamil Obłodecki – V r. stosunków międzynarodowych
- Katarzyna Olbomska – V r. pedagogiki
- Berenika Palus – V r. filologii polskiej
- Magdalena Pancewicz-Puchalska – IV r. filozofii
- Paweł Panek – IV r. chemii
- Jan Patrak – IV r. historii
- Katarzyna Piątkowska – V r. archeologii
- Klaudia Pieszczocho – II r. MISH
- Monika Rozenek – V r. historii
- Berenika Różańska – IV r. MISH
- Mateusz Ryba – III r. stosunków międzynarodowych
- Maciej Sobczak – V r. fizyki
- Małgorzata Sobolewska – III r. dziennikarstwa i komunikacji społecznej
- Karolina Strzelecka – III r. stosunków międzynarodowych
- Agnieszka Szagda – IV r. psychologii
- Marta Sznajder – IV r. MISH
- Barbara Terlecka – II r./II st. biotechnologii
- Katarzyna Wachowicz – II r./II st. biotechnologii
- Michał Walczak – II r./II st. biotechnologii
- Agnieszka Walendowska – V r. pedagogiki
- Krzysztof Widziński – V r. historii
- Jan Aleksander Wieczorek – IV r. filologii polskiej
- Dorota Wiśniewska – IV r. socjologii
- Piotr Wojciechowski – I r./II st. muzykologii
- Krzysztof Wojewodziec – III r. MISH
- Michał Wolski – IV r. filologii polskiej
- Tomasz Woźniakowski – III r. historii
- Tomasz Wysocki – IV r. filozofii
- Marzena Zajac – IV r. socjologii
- Grzegorz Zapotoczny – I r./II st. biologii
- Krzysztof Ziental – V r. historii sztuki
- Agata Żmijewska – IV r. stosunków międzynarodowych
- ♦ za wybitne osiągnięcia sportowe
- ### – III r. stosunków międzynarodowych; judo
- Natalia Brudniak – III r. stosunków międzynarodowych; karate shotokan
- Agnieszka Kwocz – II r. chemii; warcaby

Symbolem „###” zostały oznaczone osoby, które nie wyraziły zgody na ogłoszenie swojego imienia i nazwiska

Program Interdyscyplinarnego Seminarium Studium Generale na Uniwersytecie Wrocławskim, styczeń 2009 r.

(wtorki w godzinach 17:15–19:15, sala im. J. Czekanowskiego w Collegium Anthropologicum przy ul. Kuźnicznej 35, parter)
<http://www.studiumgenerale.uni.wroc.pl>
 e-mail: studium.generale@uni.wroc.pl

13 stycznia 2009 r.

Prof. dr hab. KAROL MYŚLIWIEC – członek Polskiej Akademii Nauk

Siedemdziesiąt lat polskiej archeologii nad Nilem

1. Uroczystości w Kairze w 2007 roku
 2. Przegląd najważniejszych polskich wykopalisk
 3. Sakkara – wykopaliska w cieniu piramid
- Prof. dr hab. STANISŁAW MEDEKSZA – Wprowadzenie do dyskusji

20 stycznia 2009 r.

Prof. dr hab. WALDEMAR KOZUSCHEK

Czy to, co w medycynie jest wykonalne, może być wykonane?

1. Czy przysięga Hipokratesa jest nadal aktualna?
2. Eutanazja jako problem społeczny
3. Eksperyment medyczny – wypaczenia i próby regulacji

Prof. dr hab. ZDZISŁAW LATAJKA – Wprowadzenie do dyskusji

Prof. dr hab. Adam Jezierski

Prof. Witold Jurek podsekretarzem stanu w MNiSW

Prezes Rady Ministrów Donald Tusk powołał prof. Witolda Jurka na stanowisko podsekretarza stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Profesor Jurek przez wiele lat był związany z Akademią Ekonomiczną w Poznaniu. W latach 2002–2008 pełnił funkcję jej rektora, a ostatnio zarządzał Katedrą Ekonometrii tej uczelni. Jest również autorem wielu książek i opracowań o tematyce ekonomicznej.

„Głównym zadaniem nowego wiceministra w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego będzie współpraca przy kształtowaniu założeń i projektów reform dotyczących szkolnictwa wyższego, których celem jest zdynamizowanie zmian koniecznych do zreformowania polskich uczelni” – powiedziała, przedstawiając nowego współpracownika, minister Barbara Kudrycka.

Profesor Witold Józef Jurek urodził się w Gorzowie Wielkopolskim. Jest specjalistą w dziedzinie ekonomii. Ukończył Wydział Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Poznaniu (1973). W 1981 r. uzyskał stopień doktora, a w 1990 r. doktora habilitowanego. W 2002 r. otrzymał nominację profesorską. W latach 2002–2008 prof. Witold Jurek był rektorem Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, a wcześniej piastował stanowisko prorektora tej uczelni i prodziekana Wydziału Ekonomii. Uczestniczył w wielu programach zagranicznych, m.in. Program in Finance and Accounting na Uniwersytecie Pensylwanii, General Management Program w Harvard Business School w Bostonie. Prof. Witold Jurek jest członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. W latach 1999–2002 był Delegatem Polskiego Rządu do 5 Programu Ramowego Unii Europejskiej, zasiadał także w Komitecie Progra-

mowym 3 Programu Horyzontalnego Improving Human Potential. Jest członkiem Komitetu Redakcyjnego wydawnictwa Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, „The Poznań Economic Review”. Prof. Witold Jurek był wielokrotnie nagradzany. W 2001 r. został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

(mn)

Rada Ministrów przyjęła pakiet ustaw reformujących naukę

Na posiedzeniu rządu, 2 grudnia br., ministrowie przyjęli przygotowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego pakiet ustaw reformujących system badań naukowych. Reforma przewiduje wzrost nakładów na naukę w projekcie przyszłorocznego budżetu o prawie 1,4 mld zł, czyli o 29 proc. (zaplanowana kwota w projekcie – 5 mld 600 mln zł). Rząd stawia na badania i rozwój, tak aby polska gospodarka mogła konkurować z najbardziej rozwiniętymi rynkami na świecie.

Pakiet 5 ustaw „Budujemy na wiedzy – reforma nauki dla rozwoju Polski” obejmuje ustawy o zasadach finansowania nauki Polskiej Akademii Nauk, Instytutów Badawczych, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju oraz Narodowego Centrum Nauki.

Sprawiedliwe i efektywne finansowanie

Projekt ustawy o zasadach finansowania nauki wprowadza model, w którym pieniądze przeznaczone na badania będą sukcesywnie wzrastać, a sposób ich wydawania będzie uzależniony od osiągnięć badawczych.

Nowy sposób finansowania odpowiada standardom światowym, w których badania opłacane są z kilku źródeł, w tym z Narodowego Centrum Nauki, będącego instytucją niezależną merytorycznie od decyzji politycznych, czy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, prowadzącego konkursy dla nauk aplikacyjnych. Proponowane regulacje gwarantują przekazanie do tych instytucji corocznie więcej pieniędzy, aby

do 2015 r. osiągnąć poziom 50 proc. nakładów z budżetu nauki, przeznaczanych na konkretne projekty realizowane w drodze konkursów.

Projekt zakłada także powołanie nowego ciała opiniodawczego przy ministrze nauki – Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych. Komitet będzie oceniać jednostki naukowe według standardów i zasad oceny uznanych na świecie. Pozwoli to na rzeczywiste powiązanie wysokości finansowania z jakością prowadzonych prac badawczych. W wyniku oceny jednostki naukowe będą klasyfikowane do jednej z trzech kategorii: A – poziom wiodący na skali kraju, B – poziom akceptowalny z rekomendacją wzmożenia działalności naukowej oraz C – poziom niezadowolający.

Dotychczasowa dotacja statutowa dla jednostek naukowych zostanie zastąpiona dotacją bazową na utrzymanie potencjału badawczego, a najsłabsze ośrodki (otrzymujące ocenę C) nie otrzymają środków z dotacji. Tylko takie radykalne kroki pozwolą na osiągnięcie wysokiej jakości badań.

Badania na potrzeby gospodarki

Projekt ustawy o instytucjach badawczych zakłada, że dotychczasowe jednostki badawczo-rozwojowe zostaną przekształcone w instytuty badawcze, podlegające ścisłym zasadom kontroli oraz systematycznemu audytowi. Podstawowym zadaniem instytutów będzie realizowanie badań i prac rozwojowych na potrzeby gospodarki. Do ich zadań należeć będzie także transfer technologii i przystosowywanie wyników do oczekiwań przemysłu.

W pierwszej kolejności przekształcone zostaną tylko najlepiej działające instytuty. Pozostałe

będą podlegały ocenie. Jednostki osiągające najsłabsze wyniki będą zamykane lub reorganizowane. Zaproponowane przepisy przewidują jasne powiązanie wysokości finansowania z osiągnięciem celów statutowych (badań).

Kolejna propozycja to ustawa o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, która wprowadza zmiany w przepisach o NCBiR. Centrum zostało powołane do realizacji polityki państwa w zakresie finansowania badań stosowanych, mających strategiczne znaczenie dla rozwoju Polski i jej bezpieczeństwa. Ustawa wyposaża Centrum w skuteczne narzędzia realizacji tych zadań.

Zasadą działania Centrum ma być pełna transparentność podejmowanych na zasadach konkursowych decyzji finansowych. Centrum będzie służyło jako katalizator zmian w obszarze współpracy nauki i przemysłu. Chodzi o udział przedsiębiorców, zarówno w ogłaszanych konkursach, jak i w finansowaniu niektórych zadań Centrum, który obecnie jest zdecydowanie za niski w porównaniu z krajami najwyżej rozwiniętymi.

Wsparcie dla początkujących i uzdolnionych naukowców

Czwarta ustawa – o Narodowym Centrum Nauki, odpowiada na wieloletnie zapotrzebowanie polskiego środowiska naukowego na stworzenie niezależnej od polityków instytucji zarządzanej przez naukowców, a finansowanej ze środków publicznych i przyznającej granty badawcze we wszystkich obszarach nauki, z zachowaniem zasad konkursowych. Rozwiązanie takie stosowane jest na całym świecie i zapewnia podwyższenie jakości prac naukowych oraz sprzyja przejrzystości przyznawania środków finansowych.

Narodowe Centrum Nauki, w odróżnieniu od Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, będzie udzielać finansowania na badania podstawowe. Ważnym elementem działania NCN będzie zagwarantowanie przejrzystych zasad przyznawania pieniędzy w drodze konkursów oraz zwrócenie uwagi na młodych naukowców, mających trudności z uzyskaniem samodzielności badawczej, ze względu na brak dostępu do środków finansowych. NCN będzie zobowiązane do przeznaczania min. 15 proc. wszystkich grantów na badania prowadzone przez początkujących naukowców.

Zmiany w Polskiej Akademii Nauk

Ostatnia ustawa dotyczy funkcjonowania PAN.

W wyniku wprowadzanych zmian PAN stanie się prekursorem zmian jakościowych w polskiej nauce. Będąc korporacją prowadzącą wiele instytutów naukowych, jako pierwsza będzie realizowała zasady rzetelności i najwyższej jakości prowadzonych badań.

Zaproponowane zmiany, w tym audyt i ewaluacja jednostek badawczych, powinny doprowadzić do szybkiej poprawy zasad działania i finansowania instytutów. Nowe rozwiązania pomogą także wpłynąć na odnowienie korporacji oraz zagwarantowanie w badaniach udziału osób o największych osiągnięciach i najwyższym międzynarodowym prestiżu. Projekt ustawy wprowadza ponadto uproszczenie struktury korporacyjnej

PAN. Proponuje także ramy prawne do konsolidacji i integracji jednostek naukowych Akademii z innymi instytucjami systemu nauki w Polsce. Wszystkie projekty poddane były szerokim konsultacjom społecznym i środowiskowym.

Więcej informacji udzielają: Dorota Drozd, Centrum Informacyjne Rządu, tel. +22 694 66 13, tel. kom. 607 497 342; Bartosz Loba, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, tel. +22 529 26 51, tel. kom. 693 220 713.

Projekty aktów prawnych mogą jeszcze ulec drobnym modyfikacjom formalno-prawnym; dostępne są na stronie MNIŚZW w aktualnościach <http://www.nauka.gov.pl>

(mn)

20 lat współpracy UWr z Uniwersyte- tem w Bochum

U mowę o współpracy z Ruhr-Universität Bochum Uniwersytet Wrocławski podpisał w 1988 roku. W tym roku mija dwadzieścia lat owocnej współpracy z tą niemiecką uczelnią.

W trzydniowych (17-20 listopada) uroczystych obchodach 20. rocznicy podpisania umowy o współpracy w Uniwersytecie w Bochum spotkali się rektorzy obu uczelni i doktoranci. Z naszej uczelni, na zaproszenie Uniwersytetu w Bochum, przybyli rektor prof. Marek Bojarski, rektorzy ubiegłych kadencji prof. Leszek Pacholski i prof. Zdzisław Latajka, prof. Eugeniusz Tomiczek, dyrektor Instytutu Filologii Germańskiej, prof. Aleksandra Kubicz, członek zarządu Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego, oraz Jagoda Krasniewska, organizator z Biura Współpracy Międzynarodowej UWr, a także 14 doktorantów z kilku wydziałów. Program przewidywał dla nich pobyt w Research Centre, czyli instytucji zajmującej się kształceniem doktorantów i studentami podyplomowymi. Tam nasi doktoranci podzieleni na grupy zainteresowań spotykali się z niemieckimi kolegami, mając możliwość poznania ich systemu studiów doktoranckich, mogli także zaprezentować swoje doświadczenia i poznać ich zakres prac badawczych. Kulminacją uroczystych obchodów zaplanowana została na 20 listopada. Przed południem delegacja z naszej uczelni wraz z doktorantami spotkała się z władzami Uniwersytetu w Bochum. Spotkaniu towarzyszyło otwarcie promocyjnej wystawy „Uniwersytet bez granic”, na której nasza uczelnia na udostępnionym stoisku przedstawiła na trzech banerach historię współpracy z Uniwersyteciem w Bochum, a studentom z Bochum zaoferowaliśmy prezentację multimedialną o Uniwersytecie Wrocławskim i możliwościach studiowania u nas przez cudzoziemców. Po południu nasza delegacja z doktorantami przybyła na spotkanie ze społecznością akademicką Uniwersytetu w Bochum, podczas którego byli rektor Uniwersytetu w Bochum prof. Knut Ipsen, który podpisywał umowę o współpracy przed 20 laty, wygłosił interesujący wy-

Wystawa „Uniwersytet bez granic”, prof. Aleksandra Kubicz i prof. Eugeniusz Tomiczek

kład o doświadczeniach Uniwersytetu Bochum w kontaktach z Polską i jej uczelniami, poświęcając najwięcej uwagi dwóm uczelniom: naszej i krakowskiej.

Po wystąpieniu rektora Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Marka Bojarskiego obecny rektor Uniwersytetu w Bochum prof. Elmar W. Weiler został odznaczony Złotym Medalem naszej uczelni. Biorący czynny udział w przygotowaniach programu naszych obchodów prof. Waldemar Kozuszek z Towarzystwa Niemiecko-Polskiego Uniwersytetu Wrocławskiego wygłosił wykład o kontaktach Uniwersytetu w Bochum z uczelniami wrocławskimi.

Spotkanie to uświetnili swoją obecnością byli rektorzy Uniwersytetu w Bochum.

Należy podkreślić ogromne zaangażowanie obecnych i wcześniejszych władz obu uczelni w należyte pokazanie 20-letnich doświadczeń i efektów wzajemnej współpracy, a przede wszystkim ogromnego znaczenia tej współpracy w zakresie wymiany myśli naukowej i kontaktów personalnych. Jednocześnie należy dodać,

że wszyscy wyrazili nadzieję, iż młode pokolenie obecnych doktorantów kontakty te podtrzyma i jeszcze bardziej je wzmocni i zacieśni. Dlatego na wiosnę 2009 r. zaplanowaliśmy w Uniwersytecie Wrocławskim kolejne spotkanie doktorantów, tym razem przybędą wraz z kierownikami studiów doktoranckich i dziekanami obu uczelni.

W Bochum jest sześć szkół wyższych, wśród nich Ruhr-Universität, jedna z większych uczelni w Niemczech. Istnieje od 1962 r., jest uczelnią publiczną, studiuje w niej na czterech wydziałach 34 tys. studentów.

(kad, jk)

Zainteresowanie naszą wystawą

Perspektywy literaturoznawstwa?

moje refleksje z pobytu na Ruhr-Universität Bochum

Program Humanities and Social Sciences realizowany przez interdyscyplinarny zespół doktorantów w ramach funkcjonującej na Ruhr-Universität Bochum Research School skłania do kilku refleksji. **Po pierwsze**, ukazuje pragmatyczny wymiar interdyscyplinarności, od dawna postulowanej w polskiej humanistyce, ale wciąż wzbudzającej opór bardziej konserwatywnych środowisk naukowych. Pragmatyczny, ponieważ uczący także pracy w wielokierunkowo zorientowanych zespołach humanistów; w Polsce – jak sądzę – to wciąż wzbudzające niepokój novum. Polscy literaturoznawcy, nawet jeżeli podejmują badania o podobnej tematyce, to najczęściej przeprowadzają je samodzielnie. Oczywiście, można wskazać kilka wyjątków, np. konkretnych pracowni funkcjonujących w strukturach uniwersyteckich, natomiast dominuje „ideal” filologa indywidualisty. W naszej rodzimej humanistyce docenia się badania interdyscyplinarne, ale w praktyce podejmuje je najczęściej jedna osoba – skazana niejako a priori na wiele warsztatowych i metodologicznych uproszczeń. Można wnioskować, że realizacja danego zagadnienia badawczego w Research School, każdorazowo wpisująca się w szeroko rozumiany dyskurs humanistyczny, uczy przede wszystkim pracy zespołowej i współpracy

mającej w zamierzeniu doprowadzić do wymiernych korzyści naukowych (badania społeczno-humanistyczne koncentrują się wokół czterech interdyscyplinarnych projektów badawczych: Biomedical Ethics and Public Health; Religion and Secularisation; Organisation and Transformation of Semantic Space; Human Security in the Process of Globalisation).

Po drugie, już pobieżna analiza realizowanych w Research School projektów badawczych pokazuje praktyczny i społeczny model humanistyki (w tym filologii i – jak się wydaje – szczególnie literaturoznawstwa).

Po trzecie, dowodzi jednak, że polskie literaturoznawstwo – warto podkreślić to z pełną odpowiedzialnością – nie rozwija się z takim opóźnieniem w stosunku do Zachodu, jak przed 1989 r. Filologowie polscy, zwłaszcza ci zorientowani w najnowszych teoriach i metodach, zajmują się w gruncie rzeczy taką samą problematyką, a wrocławscy doktoranci – z filologicznego podwórka – nie powinni mieć kompleksów w stosunku do niemieckich kolegów. Wiemy, na czym polega semantyzacja przestrzeni (np. w wymiarze regionalnym, geograficznym czy Urban Studies). Dostrzegamy różnorodne perspektywy multikulturowości – od antropologii kultury począwszy, na zwrotach kulturowych (w uproszczeniu) skończywszy.

Po czwarte, świadomość mechanizmów paradygmatyzacji nauk humanistycznych w Polsce

nie przyczynia się jednak – poza kilkoma chlubnymi wyjątkami – do popularyzacji i rozpowszechniania naszych badań na świecie. Sądzę, że to temat do dalszej dyskusji. Filologia polska, unikając z założenia prezentacji badań w języku angielskim, na długo jeszcze pozostanie nauką hermetyczną, odosobnioną, nieznaną... Doktoranci z Bochum, uczeni autoprezentacji w języku angielskim, mają tego świadomość. Może warto, by także zacząć oswajać, coraz bardziej popularne zjawisko „googlizacji” polskich publikacji naukowych, szczególnie z zakresu filologii?

Doktoranci z Bochum, reprezentujący różne filologie, nie bez ironii podkreślają, że są tylko „uczniami uczniów” Hansa Roberta Juassa. Mam nadzieję, że okazją do podjęcia współpracy i dalszej wymiany spostrzeżeń stanie się konferencja naukowa młodych filologów, już po raz drugi organizowana przez doktorantów Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Tym razem nadając jej rangę międzynarodową, chcemy zaprosić humanistów z Bochum i wspólnie dyskutować o perspektywach literaturoznawstwa w dobie dialogowo pojmowanej wielokulturowości. Spotkajmy się zatem we Wrocławiu w 2009 roku.

Olga Taranek

Autorka jest doktorantką prof. Mariana Ursela w Zakładzie Historii Literatury Romantyzmu Instytutu Filologii Polskiej UW

Wspomnienia z podróży i to, co po nich pozostało

„Podróż przecież nie zaczyna się w momencie, kiedy ruszamy w drogę, i nie kończy, kiedy dotarliśmy do mety. W rzeczywistości zaczyna się dużo wcześniej i praktycznie nie kończy nigdy, bo taśma pamięci kręci się w nas dalej, mimo że fizycznie dawno już nie ruszamy się z miejsca” (Ryszard Kapuściński, *Podróż z Herodotem*).

Oddział Zbiorów Graficznych gościł w „małej czyteln” zbiorów specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej uczestników spotkania pt. „Wspomnienia z podróży i to, co po nich pozostało”. Temat prezentacji, która odbyła się 19 września, w ramach DFN, wybrany został nieprzypadkowo, bowiem

wrzesień to czas, kiedy jeszcze w pamięci mamy odbyte nie tak dawno wakacyjne podróże, a najciekawsze z chwil pozostają na zdjęciach, filmach itp. Jak człowiek rejestrował świat w poprzednich stuleciach, można było dowiedzieć się i przekonać, widząc licznie zebrane pamiątki podróżnicze w postaci luźnych grafik, albumów graficznych, fotografii, kart pocztowych, a także literatury podróżniczej i naukowej. Prelekcji towarzyszył komentarz przybliżający przybyłym historię podróżowania.

Spośród eksponowanych dzieł na szczególną uwagę zasłużył m.in. album z podróży do Ziemi Świętej w 1868 r. autorstwa hrabianki Agnieszki Pinińskiej, bogato ilustrowany widokami miejsc świętych oraz kompozycjami z zasuszonych

kwiatów pochodzących np. z Betlejem; album o Paryżu z ok. 1867 r., portrety graficzne wybranych podróżników, luźne ryciny, głównie z XIX w., wykonane różnymi technikami graficznymi, obrazujące miejsca chętnie odwiedzane przez podróżników w takich krajach, jak Włochy czy Grecja. Wśród zbiorów fotograficznych dominowały również ujęcia południowoeuropejskich krajobrazów, a szczególne zainteresowanie wzbudził, zarejestrowany przez francuskiego fotografa Alphonse’a Bernoud, wybuch Wezuwiusza z 26 kwietnia 1872 r. Zbiór kart pocztowych z ok. 1900 r. i późniejszych dowiódł, w jak szybkim tempie turystyka opanowała niemal cały świat, a człowiekowi niestraszne stały się góry, pustynie czy ocean. Po zakończonej prelekcji można było również przyjrzeć się wybranej literaturze naukowej, badającej zjawisko podróżowania w ciągu wieków, oraz literaturze podróżniczej opatrzonej znanymi nazwiskami współczesnych czy nieżyjących już globtroterów.

Aleksandra Król

Kupuj ekspresowo w sklepie internetowym Biura Promocji i Informacji!

Biuro Promocji i Informacji UW uruchomiło sprzedaż materiałów promocyjnych przez Internet. Sklep internetowy zaprojektowany został w oparciu o system Ubercart i Drupal. Posiada katalog produktów podzielony na kategorie. W prosty sposób można wybrać poszukiwane materiały promocyjne, wrzucić je do wirtualnego koszyka i po podaniu danych zamawiającego i

płatnika już następnego dnia odebrać w Biurze Promocji i Informacji.

Na podstawie podanego przy zamówieniu adresu e-mail automatycznie zakładane jest konto klienta. Umożliwia ono sprawdzenie statusu zamówienia w przyszłości oraz dostęp do historii swoich zamówień.

Sklep jest zbudowany modułowo i zaprojekto-

wany tak, aby mógł być ulepszany i modyfikowany. Obecnie działa w wersji testowej, gdyż silny nacisk kładziemy na jego użyteczność. Testujemy i wprowadzamy modyfikacje w oparciu o opinie pierwszych użytkowników.

Wierzymy, że interfejs zawsze może zostać ulepszony i będziemy starać się to robić.

(wg)

Otwarcie Instytutu Konfucjusza

Działający od października przy Uniwersytecie Wrocławskim Instytut Konfucjusza został oficjalnie otwarty 2 grudnia. W ceremonii udział wzięli także goście z Chin.

Tablicę na siedzibie Instytutu Konfucjusza przy ul. Księcia Witolda 47 odsłoniли wspólnie: ambasador Chin Sun Rongmin, przewodniczący rady Uniwersytetu Xiamen Zhu Zhiwen i rektor Uniwersytetu Wrocławskiego Marek Bojarski.

Wrocławski Instytut Konfucjusza jest jednym z czterech takich ośrodków w Polsce; pierwszy powstał w 2006 r. w Krakowie, a w tym roku uruchomiono trzy kolejne: w Poznaniu, Opolu i Wrocławiu. Na świecie Instytutów Konfucjusza jest już ponad dwieście, choć chińskie biuro promocji międzynarodowej Han Ban zaczęło je tworzyć zaledwie cztery lata temu. Cel był podobny jak w przypadku Instytutów Goethego i Cervantesa czy British Council. Instytut Konfucjusza prowadzi kursy języka chińskiego, upowszechniając chińską kulturę i filozofię. Placówka pilotażowa ruszyła w czerwcu 2004 r. w Taszkencie, a pierwszy instytut – pięć miesięcy później w Seulu. W Europie pierwszy ośrodek powstał w lutym 2005 r. w Sztokholmie.

Każda uczelnia tworząca Instytut Konfucjusza otrzymuje wsparcie merytoryczne chińskiego partnera. Uczelnią partnerską Uniwersytetu Wrocławskiego jest Uniwersytet w Xiamen, który od 2006 r. współtworzył 10 instytutów, kolejno w Tajlandii, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Polsce, Francji, Turcji, na Malcie, w Stanach Zjednoczonych, Republice Południowej Afryki i Nigerii.

- Na naszym uniwersytecie już w 1956 r. powstał wydział, na którym cudzoziemcy uczyli się chińskiego. Dziś w Xiamen studiuje ponad 2 tysiące obcokrajowców – podkreślał w swym wystąpieniu w Auli Leopoldyńskiej przewodniczący rady uczelni w Xiamen Zhu Zhiwen.

Położone nad Cieśniną Tajwańską Xiamen ma opinię jednego z najładniejszych i najdynamiczniej rozwijających się miast chińskiego wybrzeża. Tutejszy uniwersytet został ufundowany w 1921 r. przez Tan Kah Kee, chińskiego biznesmena i filantropa, który dorobił się fortuny w Singapurze i nazywany był „malajskim Henrym Fordem”.

- Fakt, że nasz Instytut Konfucjusza powstaje we współpracy z Uniwersytetem Xiamen, traktuję jako szczególnie dobry omen i nawiązanie do tradycji tak ważnej w myśli konfucjańskiej. Polski Uniwersytet Wrocławski kontynuuje bowiem tradycję dawnego lwowskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza, a to ze Lwowa pochodził żyjący w XVII w. Michał Boym, jezuita, jeden z ojców założycieli europejskiej sinologii, a zarazem ambasador cesarza Yongli z dynastii Ming. Xiamen z kolei, znane wówczas pod nazwą Amoy, było już od połowy XVI w. portem, przez który Europejczycy rozpoczęli poznawanie Chin w epoce nowożytnej. Jest zatem niezwykle szczęśliwym zbiegiem okoliczności, że to właśnie Xiamen, czyli w tłumaczeniu na język polski „Dolna Brań”, kolejny raz stanie się bramą do Chin dla Europejczyków, dla uczonych i studentów naszej uczelni, dla mieszkańców Wrocławia – mówił

Delegacja chińska, przewodniczący rady Uniwersytetu Xiamen Zhu Zhiwen i rektor Uniwersytetu Wrocławskiego Marek Bojarski oraz dyrektorzy Instytutu: prof. Lilong Zhang (drugi od lewej) i obok dr hab. Gościwił Malinowski

podczas uroczystości dr hab. Gościwił Malinowski z Instytutu Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej, polski dyrektor Instytutu Konfucjusza. Ośrodek ma również dyrektora chińskiego, którym jest prof. Lilong Zhang. W skład Rady Instytutu wchodzić zaś czterech przedstawicieli Uniwersytetu Xiamen oraz prorektor ds. współpracy z zagranicą i dziekani czterech wydziałów humanistycznych z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Nie przypadkiem obowiązki polskiego dyrektora powierzono uczonemu z Instytutu Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej UW. Pomysł utworzenia Instytutu Konfucjusza przywiózł z podróży służbowej do Chin prorektor ds. nauki

i współpracy z zagranicą z ubiegłej kadencji prof. Krzysztof Nawotka, historyk, ale „klasycy” od początku silnie zaangażowali się w przedsięwzięcie. Instytut Filologii Klasycznej nie zajmuje się bowiem wyłącznie grecko-rzymskim antykiem, ale jest także spadkobiercą zlikwidowanych w latach pięćdziesiątych studiów orientalnych, które stopniowo będą przywracane na naszej uczelni.

- Mam nadzieję, że Instytut Konfucjusza stanie się zalążkiem studiów chińskich na naszej uczelni. Studiów, które wyjdą daleko poza zwykłe kursy językowe. Chcielibyśmy z prof. Zhangiem już teraz zaprosić wszystkich uczonych zajmujących

się szeroko rozumianymi sprawami chińskimi na przyszłoroczną konferencję naukową „Serica – Da Qin”, poświęconą przeszło dwóm tysiącom lat historii kontaktów Europy z Chinami mówił dyrektor Gościwił Malinowski. Płatne kursy mandaryńskiego we wrocławskim Instytucie Konfucjusza ruszą w październiku. Bierz w nich udział około 50 osób. Lektorami są Chińczycy pochodzący z Pekinu, Xiamen i prowincji Liaoning. Wkrótce rozpoczną się cykliczne spotkania poświęcone chińskiej kulturze i życiu codziennemu, planowane są projekcje filmów oraz wystawy.

Małgorzata Porada-Labuda

Medal okolicznościowy dla rektora Marka Bojarskiego

Kampus Uniwersytetu Xiamen

W 90. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości

Pomysłodawcą i organizatorem międzynarodowej konferencji „Na szlakach niepodległej. Polska myśl polityczna i prawna w latach 1918–1939” w dniach 5–7 listopada br. w Kudowie Zdroju byli pracownicy Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych Uniwersytetu Wrocławskiego.

Konferencja, którą organizowali dr hab. Maciej Marszał i dr Mirosław Sadowski, spotkała się z dużym zainteresowaniem w środowisku badaczy myśli politycznej i prawnej. Przybyli goście z Ukrainy, Litwy, Czech i Niemiec. Pomoc okazały władze gminy Kudowa Zdrój, udostępniając salę Teatru Zdrojowego. Listy gratulacyjne przysłali organizatorom prezydent RP Lech Kaczyński i prezydent Wrocławia Rafał Dutkiewicz. Na otwarciu konferencji byli obecni rektor uczelni prof. Marek Bojarski i dziekan Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UWr prof. Włodzimierz Gromski.

Obrazom plenarnym pierwszego dnia konferencji przewodniczył prof. Marek Maciejewski, kierownik Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych UWr. Dwa wygłoszone referaty – prof. Janusza Sondela (UJ) i prof. Marka Kornata (PAN) – dotyczyły zagadnienia ciągłości polskiej państwowości. Wystąpienie prof. Michała Śliwy (Akademia Pedagogiczna, Kraków) ukazywało problemy ideowe, przed którymi stanęli polscy socjaliści po 1918 r. Prof. Krzysztof Kawalec (UWr) mówił na temat „Mitu Polski jako wielkiego państwa w poczynaniach elit w pierwszych latach II RP” i stwierdził w podsumowaniu, iż cała elita polityczna w 1918 r. dążyła do odbudowy Polski jako państwa silnego. Sesję plenarną zamykał referat dr. Arkadego Rzegockiego (UJ) dotyczący racji stanu w polskiej myśli politycznej.

Kolejnego dnia obrady toczyły się w dwóch sekcjach. Sesję I otwierało wystąpienie prof. Marka Maciejewskiego na temat federacyjnych koncepcji piłsudczyków u zarania II RP i możliwości ich realizacji. Dr hab. Maciej Marszał przedstawił ideę polskiego nacjonalizmu integralnego z lat 1934–1939.

Z tym tematem korespondowało wystąpienie dr Iwony Barwickiej-Tylek (UJ) dotyczące poszukiwania przez myślicieli politycznych II RP fundamentów silnego państwa.

W referacie dotyczącym stosunku polskiej międzywojennej myśli politycznej i społecznej do hitlerowskiego rasizmu prof. Michał Musielak (Uniwersytet Medyczny, Poznań) postawił tezę, że najbardziej krytycznie o nazistowskiej teorii ras wypowiadali się przedstawiciele katolickiej myśli społecznej. Dr Grzegorz Ławnikowicz (UMCS) przedstawił ideę uspołecznienia państwa, głoszoną przez niektórych reprezentantów obozu sanacyjnego. Dr Radosław Antonów (UWr) opowiedział o polskiej polityce społecznej w okresie międzywojennym.

W dalszej części wygłoszono kilka referatów dotyczących kwestii związanych z myślą prawniczą i wymiarem sprawiedliwości. Dr Małgorzata Łuszczzyńska (UMCS) przedstawiła rozwój filozofii

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, 5 listopada 2008 roku

Organizatorzy i uczestnicy międzynarodowej konferencji naukowej
„Na szlakach niepodległej. Polska myśl polityczna i prawna w latach 1918–1939” w Kudowie Zdroju

Szanowni Państwo,

serdecznie pozdrawiam organizatorów i uczestników konferencji naukowej *Na szlakach niepodległej. Polska myśl polityczna i prawna w latach 1918–1939*. Konferencja, w której udział biorą specjaliści w dziedzinie historii, prawa i doktryn politycznych, w tym także goście zagraniczni, znakomicie wpisuje się w uroczyste obchody 90 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Refleksja nad dorobkiem teorii politycznych i prawnych II Rzeczypospolitej jest godną uznania formą budowania intelektualnej ciągłości między tradycjami przedwojennymi a myślą polityczno-prawną współczesnej Polski. W programie Państwa spotkania uderza przede wszystkim różnorodność omawianych koncepcji i stanowisk. Uznaję ją, jak bardzo wielowątkowa była myśl polityczna i prawna II Rzeczypospolitej. Od zróżnicowania doświadczeń przedwojennych elit polskich i tradycji, z których wyrażały, ważniejsza okazywała się jednak zawsze łącząca wszystkich wola budowania odrodzonej z niewoli Polski, jako państwa nowoczesnego w sensie politycznym i gospodarczym. Warto podkreślić, że nawet w czasach zaborów polskie życie intelektualne — w tym debaty polityczne i prawne — nie zamierało, rozwijało się wręcz ze szczególną mocą, stanowiąc jedno z pól urzeczywistniania narodowych ambicji. Podejmowana w II Rzeczypospolitej refleksja na temat państwa i prawa miała zatem z sobą bogatą tradycję polskiej myśli niepodległościowej i demokratycznej, do której mogła nawiązywać.

Międzywojenne państwo polskie nie istniało w geopolitycznej i intelektualnej próżni. Rodzime nurty intelektualne w dziedzinie teorii państwa, doktryn społecznych i prawnych, były związane z nurtami ogólnoeuropejskimi i światowymi. Dotyczyło to także dwóch postaci, które na kształt II Rzeczypospolitej wywarły szczególnie doniosły wpływ — związanego przed I wojną światową z nurtem socjalistycznym Józefa Piłsudskiego oraz wyrastającego z tradycji narodowo-demokratycznej Romana Dmowskiego. Żaden z nich nie był po prostu „eksponentem” abstrakcyjnych doktryn politycznych, zastosowanych do polskich realiów. Wielkość obu tych postaci, ogromna rola, jaką odegrały one w służbie odrodzonej ojczyźnie, polegała właśnie na myśleniu wtopionym w polskie realia, potrzeby i interesy. Jestem przekonany, że taka realistyczna postawa w podejściu do nurtów politycznych i intelektualnych — łącząca otwartość na ich uniwersalny wymiar z umiejętnością myślenia we własnych, lokalnych kategoriach — nie straciła na aktualności także i w obecnej dobie. Na podkreślenie zasługuje także jeszcze jedna okoliczność. Ubogie stulecie było epoką ideologii, które często przyjmowały złowrogą, totalitarną formę. To, że II Rzeczpospolita była sąsiadem państwa totalitarnego, a od lat 30. znalazła się w potrzasku między dwoma takimi państwami, nie mógł pozostać bez wpływu na debatę polityczną i prawną toczącą się w kraju.

Już ta pobieżnie naszkicowana sytuacja tłumaczy wielość i różnorodność zagadnień, z jakimi musiała zmierzyć się przedwojenna polska myśl polityczna. Zagadnienia te obejmowały kwestie specyficznie polskie, takie jak problem ciągłości i tożsamości naszego państwa, lecz także kwestie uniwersalne, jak choćby problem relacji zasad demokratycznych i silnej władzy państwowej. Gratulując organizatorom — Katedrze Doktryn Politycznych i Prawnych Uniwersytetu Wrocławskiego pomysłu konferencji, której bogaty program odzwierciedla tę różnorodność i złożoność zagadnień, pragnę życzyć wszystkim uczestnikom i słuchaczom spotkania interesujących i wartościowych debat. Życzę Państwu, by zgłębianie dorobku myśli politycznej i prawnej II Rzeczypospolitej pozwoliło nie tylko lepiej poznać naszą historię, lecz także by posłużyło lepszemu rozumieniu współczesnych procesów.

prawa w latach 1918–1939. Dr Anna Machnikowska (UG) poruszyła problemy polskiego wymiaru sprawiedliwości w latach międzywojennych. Prof. Józef Koredczuk (UWr) mówił o sporach o kształt prawa karnego w II RP, m.in. o dyskusjach,

jakie toczyły ze sobą szkoły – klasyczna i socjologiczna. Dopełnieniem tego wystąpienia stał się referat mgr. Sebastiana Ziembickiego (UWr) o przedwojennej myśli prawnej Rafała Lemkina. Prof. Adam Bosiacki (UW) zreferował koncepcje

samorządu terytorialnego w II RP, zwracając uwagę na rywalizację trzech szkół: naturalistycznej, państwowej i państwowo-naturalistycznej. Do tej samej problematyki nawiązał dr Jacek Przygodzki (UWr) w referacie „Koncepcje podziału terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1918–1921”.

Obrady w tej sekcji zakończyło wystąpienie mgr. Pawła Fiktusa (UWr) na temat początków doktryny polskiego kolonializmu.

Obrady drugiej sekcji otworzył prof. Jacek Bartzel (UMK), prezentując obraz Polski w historiozofii („psychologii dziejowej”) Jana Karola Kochanowskiego (1869–1949). Postawę obozu narodowego wobec prób odzyskania niepodległości w latach 1914–1918 przedstawił prof. Mateusz Nieć (PWr). Tę samą tematykę rozwinął

dr Marek Białokur (Uniwersytet Opolski), ukazując politykę Narodowej Demokracji wobec kwestii Czechosłowacji w okresie konferencji pokojowej (1919–1920). Rozważania na temat kryzysu demokracji w polskiej myśli politycznej okresu międzywojennego przedstawił prof. Włodzimierz Bernacki (UJ). Prof. Jarosław Macała (UZ) mówił o kwestii tzw. partii katolickiej w okresie międzywojennym. Kontynuując tę problematykę, recepcję społecznych encyklik papieskich w Polsce w latach 1918–1939 przybliżył dr Kazimierz Ostaszewski (KUL). Mgr Barbara Pawełko (UWr) zwróciła uwagę na postać Michała Romera jako reprezentanta tzw. idei krajowej. Poglądy konserwatystów podolskich dotyczące kwestii ustroju państwa przedstawił mgr Jakub Skoczylas (UWr). Myśl Stanisława Cara przybli-

żył mgr Jacek Srokosz (UWr). Na zakończenie obrad mgr Paweł Sydor (UŁ) przedstawił rozwój tzw. uchu trockistowskiego w Polsce w latach międzywojennych.

W dyskusji podsumowującej konferencję zaznaczyły się dwa wątki – ciągłości (albo jej braku) między II i III RP oraz oceny myśli politycznej II RP. W opinii uczestników, konferencja była bogata tematycznie i interesująca, a prowadzone dyskusje mogą w przyszłości przyczynić się do dalszych badań nad myślą polityczną i prawną okresu II Rzeczypospolitej. Organizatorzy podejmą starania, by wszystkie referaty i głosy w dyskusji zostały opublikowane.

Barbara Pawełko
Piotr Szymaniec

Indologia wraca na Uniwersytet Wrocławski

Po blisko 60 latach przerwy na Uniwersytecie Wrocławskim od przyszłego roku będzie można studiować indologię jako samodzielny specjalność na Wydziale Filologicznym.

Studenci trzyletnich studiów licencjackich będą poznawać języki, historię, mitologię i literaturę Indii, prawodawstwo i obyczajowość, główne zagadnienia filozofii i religii. Program obejmuje zarówno naukę sanskrytu – języka literackiego starożytnych, średniowiecznych i wczesnonowożytnych Indii, jak i hindi – języka obowiązującego dziś w urzędach administracji centralnej. Studenci opanują hindi w stopniu umożliwiającym praktyczną komunikację. Różnorodne stylistycznie teksty hindi i sanskryckie

będą potrafili przekładać na polski, analizować i interpretować. Na trzecim roku poznają także język wedyjski, w którym zredagowano między rokiem 1500–1000 p.n.e. święte księgi starożytnych Indii – Wedy, obejmujące całość ówczesnej wiedzy o świecie ludzi i bogów.

We Wrocławiu studia orientalistyczne nie są nowością. Sankryt był tu wykładany już w pierwszej połowie XIX w. Uczono także perskiego i arabskiego. Od 1832 r. na uniwersytecie pracował prof. Adolf Friedrich Stenzler, autor cenionego do dziś podręcznika sanskrytu i pierwszy wydawca tekstów z dziedziny prawa i obyczajów starożytnych Indii. Wykonane własnoręcznie przez Stenzlera odpisy arcydzieł literatury w alfabecie deva-nagari przechowywane są w dziale rękopisów na Piasku.

Płynność i lekkość pisma świadczą o wielkiej biegłości kopisty. Indolog Alfred Hillebrandt (1853–1927) był dwukrotnie rektorem wrocławskiej uczelni. Jego książka o wedyjskiej mitologii została ostatnio przetłumaczona w Indiach na angielski.

Po wojnie badania sanskrytu prowadził na Uniwersytecie Wrocławskim doc. Ludwik Skurzak. W 1951 r. indologia została skreślona z programu studiów, dzieląc los m.in. anglistyki i romanistyki. Po 1957 r. doc. Skurzak i jego uczennica Hanna Wałkowska (dziś emerytowana profesor) wznowili wykłady z sanskrytu, historii, kultury, literatury i filozofii Indii. W Instytucie Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej od 1969 r. istnieje Zakład Filologii Indyjskiej, którym kieruje prof. Joanna Sachse*.

Rozmowa z profesorem Joanną Sachse

• **Pani Profesor, co właściwie otwieramy, indologię czy indianistykę?**

- [śmiech] Otwieramy studia licencjackie o nazwie: filologia indyjska i kultura Indii. Indologia i indianistyka oznaczają to samo, a mianowicie dziedzinę nauki zajmującą się badaniem języków, literatury, historii i kultury Indii. Dawniej przeważało określenie indianistyka. Tak mówi jeszcze prof. Hanna Wałkowska, ale teraz częściej słyszymy określenie indologia. To chyba wpływ angielskiego.

• **W Instytucie Filologii Klasycznej przez lata kontynuowano tradycję orientalistyki wrocławskiej. W Szkole Języków Antycznych i Orientalnych prowadzicie kursy nie tylko sanskrytu i hindi, ale również arabskiego, japońskiego i chińskiego. Czemu jako pierwsze ruszają akurat studia indologiczne?**

Ze względu na tradycję, księgozbiór, ale przede wszystkim dlatego, że mamy w Instytucie kilku młodych indologów...

• **To wszystko uczniowie Pani Profesor...**

- Prawie, z wyjątkiem ostatnio zatrudnionej

absolwentki Uniwersytetu Jagiellońskiego, hindystki. W każdym razie, razem ze mną jest nas już pięcioro indologów, a arabistę mamy w Instytucie tylko jednego, jednego akadystę [język akadyjski używany był w Mezopotamii mniej więcej między rokiem 2500 a 1000 p.n.e.] i jedną doktor historii zajmującą się starożytnym Egiptem. Kursy chińskiego i japońskiego prowadzą w naszej szkole osoby spoza Uniwersytetu Wrocławskiego.

Mamy kadrę i książki, a od lat sześćdziesiątych rośnie wśród młodych ludzi zainteresowanie Indiami i ich kulturą, buddyzmem i hinduizmem. Jako indolog i dydaktyk z zamiłowania ogromnie się z tego cieszę. Choć regularnych studiów indologicznych nie było, studenci chętnie wybierali jako zajęcia fakultatywne proponowane przez nas wykłady o systemach filozoficznych i religijnych Indii, o obyczajach i mitologii, epice starożytnej (Mahabharata, Ramajana) i literaturze klasycznej (pierwsze tysiąclecie n.e.). Uczą się też sanskrytu, choć nie jest to łatwy język. W tym roku na pięć wykładów zaproponowanych przez Zakład Filologii Indyjskiej zapisało się łącznie około 100 osób. Uważam więc, że z naborem nie będzie kłopotu. Oczywiście te studia nigdy nie staną się masowe, ale myślę, że na 20 osób na

fot. Agnieszka Kalota

pierwszym roku możemy liczyć.

♦ **A jaki jest prywatnie stosunek Pani Profesor do buddyzmu?**

- Myśl buddyjska jest mi bardzo bliska. Od blisko 30 lat jestem wegetarianką, co nie jest regułą wśród indologów [śmiech]. Muszę jednak wyjaśnić, że w Indiach buddystów jest stosunkowo niewiele. Dominuje hinduizm, który zresztą przyjął niektóre z wymagań buddyzmu i w wielu kwestiach się do niego upodobił, na przykład w głoszeniu ahimsy, czyli zasady niezadawania gwałtu.

♦ **Czy sanskryt, tak jak łacina, jest językiem martwym?**

- W odróżnieniu od łaciny sanskryt nigdy nie był językiem dnia codziennego. To był język elit, wysokiej literatury i rytuału religijnego. Do dziś na Uniwersytecie w Benares panditowie [uczeni indyjscy] prowadzą dyskusje na tematy filozoficzne, religijne i literackie w sanskrycie.

♦ **Indie mają prawie 1,2 miliarda mieszkańców posługujących się około 1,6 tysiąca języków. W konstytucji wymieniono aż 23, które mogą zostać przyjęte w poszczególnych stanach jako urzędowe. Hindi jest językiem obowiązującym w administracji centralnej, ale właściwie ilu Hindusów nim włada?**

- Szacuje się, że około 400 milionów. Inne bardzo

popularne języki to np. bengali, maharasztri, języki tamilskie. W komunikacji, także w życiu prywatnym, dużą rolę odgrywa ciągle angielski.

♦ **Właśnie, po angielsku piszą współcześni pisarze indyjscy. W programie studiów znalazłam zajęcia z literatury wedyjskiej, sanskryckiej i hindi. Czy studenci nie będą poznawać anglojęzycznych dzieł współczesnych pisarzy indyjskich?**

- Literatura anglojęzyczna Indii znajdzie się wśród przedmiotów fakultatywnych. Proszę też pamiętać, że nasze studia nie są masowe. Możemy elastycznie reagować na zainteresowania studentów. Program nie będzie sztywny.

♦ **A co po licencjacie? Trzeba będzie jechać do Krakowa lub Poznania, aby zostać magistrem?**

- Na pewno nie. Nim wydamy pierwsze dyplomy licencjackie, otworzymy studia II stopnia.

♦ **A jak Pani Profesor widzi perspektywy zawodowe absolwentów?**

- Nie będą gorsze niż innych filologów. Indie to ogromny kraj, subkontynent, który można przyrównać do Europy bez Skandynawii. Bardzo dynamicznie rozwija się indyjska gospodarka, zwłaszcza jej nowoczesne gałęzie oparte na naukach ścisłych. Już teraz we Wrocławiu jest

dużo firm prowadzonych przez Hindusów. Myślę, że kontaktów gospodarczych będzie coraz więcej. Indie to także kraj fascynujący, atrakcyjny turystycznie. Z pewnością będzie rosło w Polsce zapotrzebowanie na osoby znające jego język, tradycję, kulturę i obyczaje. Takich ludzi będą potrzebowały nie tylko firmy, lecz także wydawnictwa, media i biura podróży.

Ja oczywiście liczę na to, że część naszych studentów zostanie nauczycielami sanskrytu i hindi, a niektórzy indologami i będziemy mieli następców.

Rozmawiała: Małgorzata Porada-Labuda

*Profesor Joanna Sachse, do niedawna dyrektor Instytutu Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej UWr, od prawie 20 lat kieruje Zakładem Filologii Indyjskiej. Na naszym uniwersytecie ukończyła filologię klasyczną, równolegle studiując filologię indyjską pod kierunkiem prof. Hanny Wałkowskiej. W 1977 r. obroniła pracę doktorską dotyczącą opisu starożytnych Indii, sporządzonego przez greckiego podróżnika Megasthenesa. Habilitowała się w 1987 r. na podstawie rozprawy o sanskryckim poemacie filozoficzno-religijnym Bhagawadgita (część Mahabharaty). Tytuł profesorski uzyskała w 2002 r. Wypromowała czterech doktorów. Najważniejsze prace: *Megasthenes o Indiach* (1981), *Ze studiów nad Bhagawadgitą* (1988), przekłady z sanskrytu: *Bhagawadgita* czyli *Pieśń Pana* (1988), *Meghaduta* Kalidasy (1994), oraz z łaciny: *Unum necessarium* J.A. Ko-meńskiego (1999).

Friedrich Schleiermacher „Breslau 1768–Wrocław 2008”

Sympozjum naukowe z okazji 240. rocznicy urodzin Friedricha Schleiermachera „Breslau 1768–Wrocław 2008” odbyło się w dniach 18–20 listopada na Uniwersytecie Wrocławskim i PWT.

Obchody 240. rocznicy urodzin wybitnego teologa, filozofa, filologa klasycznego Friedricha Schleiermachera, który urodził się i wychował we Wrocławiu w rodzinie o tradycjach pietystycznych, był także, jako współtwórca reformy niemieckiego szkolnictwa, wielkim przyjacielem Uniwersytetu Wrocławskiego, nowoczesnej jak na standardy XIX w. uczelni wielonarodowościowej i wielowyznaniowej, rozpoczęły się we wtorek, 18 listopada, w Auli Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. Rozpoczęła się wówczas sesja naukowa, podczas której można było wysłuchać wykładów o wrocławskich wątkach w życiorysie Schleiermachera, jego związkach z niemieckimi idealistami oraz o specyfice Schleiermacherowskiej hermeneutyki i chrystologii.

W środę, 19 listopada, rektorzy Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu Humboldtów w Berlinie podpisali umowę o współpracy akademickiej. Oba uniwersytety powstały w wyniku reformy Humboldta, której współautorem był kierujący berlińską deputacją naukową Schleiermacher. W latach 2010–2011 będziemy obchodzili 200. rocznicę ich powstania.

W czwartek, 20 listopada, odsłonięta została

tablica w Oratorium Marianum poświęcona pamięci Friedricha Schleiermachera. W Auli Leopoldyńskiej można było usłyszeć jedno z diwertimentów Mozarta w wykonaniu młodych muzyków z Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu oraz wziąć udział w międzynarodowym sympozjum naukowym. Specjalnie z tej okazji z Berlina, Halle, Marburga, Innsbrucku i Warszawy przybyli do Wrocławia najwybitniejsi znawcy myśli Schleiermachera. Wśród nich był prof. Christoph Marksches, rektor Uniwersytetu Humboldtów w Berlinie, światowej sławy badacz literatury wczesnochrześcijańskiej. Prowadzi wykłady gościnne na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie. Jest pastorem luteraniskim.

Po południu, w ewangelickim kościele Opatrzności Bożej, gdzie Schleiermacher przyjął chrzest, odbyło się nabożeństwo ekumeniczne z udziałem hierarchów Kościoła prawosławnego, rzymskokatolickiego i protestanckiego, a po nim koncert jubileuszowy przygotowany przez wrocławską Akademię Muzyczną. Melomani usłyszeli utwory Buxtehudego i Haydna. Obchodom jubileuszowym patronowali Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Konsul Generalny Niemiec we Wrocławiu i Prezydent Miasta Wrocławia.

Współorganizatorem rocznicowych obchodów był Instytut Filozofii Uniwersytetu Wrocławskiego.

(if)

Freudek w Instytucie Psychologii UWr

Przy wejściu do Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego, 26 listopada o godz. 13, rozpoczął urzędowanie człek niewielki wzrostem, lecz wielki umysłem, rodem z krainy Krasnoludów, który (na część mistrza) otrzymał zaszczytne miano Freud(k)a.

Freudka witali zaproszeni goście, a wśród nich prodziekani prof. Jan Michał Burdukiewicz, prof. Bożena Janda-Dębek, przedstawiciele dyrekcji zaprzyjaźnionego Instytutu Pedagogiki, wreszcie dyrekcja i pracownicy oraz studenci Instytutu Psychologii.

Przywołana sylwetka Zygmunta Freuda, odczytany poemat psychologiczno-prześmiewczy (autorstwa dyrektora Instytutu Psychologii i współpracowników), „kawa - z małym popędem” oraz „ciastka na kateksji z dodatkiem nieświadomości”, to tylko niektóre atrakcje, jakie czekały na uczestników akcji odsłonięcia 101 wrocławskiego krasnoludka. Wydarzenie uświetniła obecność przedstawicieli mass mediów angażujących się w promocję Instytutu oraz fundacji „Mam Marzenie”, którą tego dnia krasnał wspomagał w spełnianiu życzeń chorych dzieci.

Freudek siedząc na kozetce zamierza analizować wnikliwie psychikę wrocławian i gości odwiedzających miasto. Przede wszystkim jednak promować będzie Instytut Psychologii i Wrocław – miasto studenckich spotkań. Warto przy tej okazji powiedzieć słów kilka o Alma Mater psychologów. Historia i teraźniejszość: początki Instytutu Psychologii sięgają maja 1946 r. Utworzono wówczas Katedrę Psychologii Ogólnej i Katedrę Psychologii Wychowawczej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Pionierami byli lwowscy profesorowie: Mieczysław Kreutz (uczeń Kazimierza Twardowskiego) i Helena Słoniewska. Natomiast Instytut Psychologii powstał 4 stycznia 1972 r. Od tego czasu dynamicznie się rozwija i kształci cenionych na rynku pracy specjalistów. Warto podkreślić, że otrzymał w 2008 r. zaszczytne III miejsce w Ogólnopolskim Rankingu Pracodawców opublikowanym w „Dzienniku”. Teraźniejszość: Instytut Psychologii UWr oferuje studentom różne ścieżki rozwoju, obejmujące specjalistyczne zajęcia z zakresu psychologii: klinicznej, zarządzania, społecznej oraz wychowania i edukacji. Studia psychologiczne mają charakter interdyscyplinarny, odpowiadając oczekiwaniom najbardziej wymagających pracodawców. Motto „jeden kierunek – wiele perspektyw” jest realizowany przez badaczy i praktyków – pracowników Instytutu Psychologii. Atuty: Instytut mieszczący się przy ul. Dawida 1 ma nowoczesne, bogato wyposażone sale wykładowe i laboratoryjne oraz najlepszy we Wrocławiu, a zarazem jeden z najlepszych w Polsce księgozbiór w języku polskim i angielskim z zakresu psychologii. Wspierana aktywnie jest działalność naukowa studentów – działa 7 kół naukowych, umożliwiających studentom realizację zainteresowań i pasji. Organizowane są konferencje studenckie. Warto dodać, iż pra-

cownicy i studenci Instytutu szczególną opieką otaczają studentów obcokrajowców. Aktywnie działa Międzynarodowe Stowarzyszenie Naukowe Przyjaciół Studentów Zagranicznych „ESPERANTO”. Przyjeżdżają do Instytutu studenci z różnych krajów m.in. Norwegii, Niemiec, Francji, Kazachstanu, USA. Natomiast wrocławscy studenci wyjeżdżają na zagraniczne stypendia. Wspierany jest także rozwój młodej kadry – oferowana jest absolwentom psychologii i innych kierunków możliwość kontynuowania edukacji na studiach doktoranckich oraz studiach podyplomowych. Współpraca ze środowiskiem: studenci psychologii pod opieką wykładowców prowadzą warsztaty dla uczniów szkół średnich na terenie Wrocławia i Dolnego Śląska. Jako wolontariusze pracują w fundacjach i stowarzyszeniach. Podczas imprez studenckich wspiera na jest od trzech lat fundacja „Mam Marzenie”, spełniająca marzenia chorych dzieci. Nawiązana została także współpraca z Wrocławskim Teatrem Lalek, w ramach której planowane jest utworzenie „Akademii przez sztukę” i organiza-

cja warsztatów, a także przedstawień dla dzieci i młodzieży. Niektóre osiągnięcia: Instytut Psychologii UWr wpisuje się w mapę naukową Polski jako miejsce organizacji tak cenionych konferencji, jak „Sukces w Zarządzaniu” (IX edycja), „Ogólnopolska Konferencja Psychologii Narracyjnej” (IV edycja) czy Interdyscyplinarna Ogólnopolska Konferencja „Człowiek Wobec Masowych Zjawisk Społecznych” (IV edycja). Wydawane jest również pismo anglojęzyczne „Polish Journal of Applied Psychology”.

*Czy to bajka, czy nie bajka,
Myślcie sobie, jak tam chcecie.
A ja przecież wam powiadam:
Krasnoludki są na świecie*
Freudek zaprasza!*

Bogna Bartosz, Magdalena Gruza

*Wszystkie cytaty pochodzą z: M. Konopnicka (1996), *O krasnoludkach i o sierotce Marysi*, Poznań: oficyna wydawnicza GMP, s. 4.

Stopnie naukowe

Habilitacje, doktoraty i nostryfikacje doktoratu.

Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskali

7 października 2008 r.

• dr Sławomir Bobowski, Instytut Filologii Polskiej
dr hab. nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, filmoznawstwo

Między świętością a potępieniem. Martin Scorsese i religia

• dr Bartłomiej Błaszczyszyn, Wydział Matematyki i Informatyki

dr hab. nauk matematycznych, geometria stochastyczna

Metody geometrii stochastycznej i ich zastosowanie w teorii kolejek i w telekomunikacji

24 października 2008 r.

• dr Robert Wiszniowski, Instytut Politologii
dr hab. nauk humanistycznych, nauk o polityce, systemu politycznego

Europejska przestrzeń polityczna. Zachowania elektoratu w wyborach do parlamentu europejskiego

4 listopada 2008 r.

• dr Oleh Beley, Instytut Filologii Słowiańskiej
dr hab. nauk humanistycznych, językoznawstwo, językoznawstwo słowiańskie

Transformacja onomastykonu ukraińskiego okresu posttotalitarnego na tle ogólnosłowiańskim

5 listopada 2008 r.

• dr Krystyna Ciekot, Instytut Pedagogiki
dr hab. nauk humanistycznych, pedagogika
Funkcje ewaluacyjne w zapewnianiu kształcenia w uczelniach wyższych

Nostryfikację habilitacji przeprowadziła

3 kwietnia 2008 r.

• dr Joanna Błaszczak, Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Poznańskiego
dr hab. nauk humanistycznych, językoznawstwo, językoznawstwo ogólne
Phase Syntax: The Polish Genitive of Necation

Stopień naukowy doktora otrzymali

13 maja 2008 r.

• Sylwia Rosiak, Instytut Filologii Germańskiej
dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, historia literatury niemieckiej

Eine Analyse Rainer Werner Fassbinders Suche nach einem deutschen Genrekino anhand der Lebensgeschichte der Franz-Figur in seinen Filmen

Analiza poszukiwań niemieckiego kina gatunków w twórczości Rainera Wernera Fassbindera przeprowadzona na podstawie losów postaci Franza w jego filmach

Promotor: prof. Norbert Honsza

• Gabriela Dziedzic (Połutrenko), Instytut Filologii Germańskiej

dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, kultura i literatura na Śląsku w XIX i XX w.

Das kulturell-literarische Leben in Neisse von 1890 bis 1945

Życie kulturalno-literackie w Nysie od 1890 do 1945 roku

Promotor: prof. Wojciech Kunicki

1 lipca 2008 r.

• Bartosz Marcińczak, Instytut Filologii Polskiej
dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, historia dawnej literatury polskiej

Diabeł, magia i czary w polskim piśmiennictwie XVIII wieku

Promotor: prof. Jacek Sokolski

12 września 2008 r.

• Artur Ankowski, Instytut Fizyki Teoretycznej
dr nauk fizycznych, fizyka, fizyka teoretyczna

Efekty jądrowe w oddziaływaniach neutrin

Promotor: prof. Jan Sobczyk

23 września 2008 r.

• Przemysław Dopieralski, Wydział Chemii
dr nauk chemicznych, chemia, chemia fizyczna i teoretyczna

Teoretyczne badania nad ruchem protonu w kwasach dikarboksylowych metodą dynamiki molekularnej w formalizmie Car'a-Parrinello

Promotor: prof. Zdzisław Latajka

• Karolina Osowska, Wydział Chemii
dr nauk chemicznych, chemia, chemia organiczna

Ligandy alkinylowe i polinyowe – synteza, charakterystyka i właściwości koordynacyjne

Promotor: dr hab. Sławomir Szafert

• Małgorzata Mucha, Wydział Chemii
dr nauk chemicznych, chemia, chemia fizyczna i teoretyczna

Spektroskopia i fotochemia prostych związków α-dikarbonylowych oraz ich kompleksów

Promotor: prof. Zofia Mielke

• Dorota Chwałeba, Wydział Chemii
dr nauk chemicznych, chemia, chemia fizyczna i teoretyczna

Wiązania wodorowe i struktura kryształów wybranych aminokwasów z kwasami sulfonowymi

Promotor: dr hab. Marek Ilczyszyn

• Kalina Mróz-Jablecka, Instytut Filologii Germańskiej

dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, literaturoznawstwo niemieckie, filologia germańska

Die weiblichen Lebenswelten in den barocken Funeraldrucken als Gedächtnisformen der urbanen Kultur am Beispiel der Stadt Breslau von Mitte des 17. bis Mitte des 18. Jahrhunderts

Kobiety świata codzienności w barokowych drukach funeralnych jako formach pamięci kultury miejskiej na przykładzie Wrocławia od połowy XVII wieku do połowy XVIII wieku

Promotor: prof. Mirosława Czarnecka

• Grażyna Sztukiecka, Instytut Filologii Polskiej
dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, historia literatury polskiej po 1945 r.

Rozmowy w cieniu śmierci. Z problematyki metafizycznej poezji polskiej przełomu XX i XXI wieku

Promotor: prof. Jacek Petelenz-Lukasiewicz

• Paweł Mackiewicz, Instytut Filologii Polskiej
dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, historia literatury polskiej XX w.

W kraju pełnym tematów. Kazimierz Wyka jako krytyk poezji

Promotor: prof. Jacek Petelenz-Lukasiewicz

25 września 2008 r.

• Dawid Nieto-Rasiński, Instytut Politologii
dr nauk humanistycznych, nauka o polityce, stosunki międzynarodowe

Integracja Ameryki Łacińskiej. Andyjska Wspólnota Narodów, MERCOSUR, ALCA

Promotor: prof. Elżbieta Stadtmüller

• Bartłomiej Łódzki, Instytut Politologii
dr nauk humanistycznych, nauka o polityce, medioznawstwo i komunikacja społeczna

Formowanie agendy mediów podczas kampanii wyborczych 2005 r. – analiza zawartości głównych telewizyjnych audycji informacyjnych

Promotor: dr hab. Bogusława Dobek-Ostrowska

• Dariusz Lechański, Instytut Politologii
dr nauk humanistycznych, nauka o polityce, medioznawstwo i komunikacja społeczna

Rozwój dualnego systemu telewizyjnego w Austrii

Promotor: dr hab. Bogusława Dobek-Ostrowska

26 września 2008 r.

• Wojciech Doliński, Instytut Socjologii
dr nauk humanistycznych, socjologia

Tożsamość europejska w biografii Polaków. Szkic socjologiczny

Promotor: prof. Zbigniew Kurcz

14 października 2008 r.

• Dorota Wojciechowska, Instytut Filologii Polskiej

dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, literatura dla dzieci i młodzieży

Fantastyka baśniowa – jej recepcja i wpływ na kształtowanie się osobowości dziecka

Promotor: prof. Jolanta Ługowska

• Magdalena Białek, Instytut Filologii Germańskiej

dr nauk humanistycznych, językoznawstwo, filologia germańska, glottodydaktyka

Kształcenie międzykulturowe w edukacji językowej

Promotor: prof. Roman Lewicki

• Joanna Gniady, Instytut Filologii Polskiej
dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, historia literatury przełomu XIX i XX w.

Ewa, Judyta, Salome... Biblijne bohaterki literatury przełomu XIX i XX w.

Promotor: prof. Lesław Tatarowski

• Łukasz Bieniasz, Instytut Filologii Germańskiej
dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, literatura niemiecka do 1848 r.

Transfer kulturowy. Oświeceniowe dyskusje między Śląskiem a Brandenburgią w publicystyce lat 1785–1806

Promotor: prof. Wojciech Kunicki

21 października 2008 r.

• Wiktor Zychla, Instytut Informatyki
dr nauk matematycznych, informatyka

eXtensible Multi Security: Infrastruktura bezpieczeństwa dla platformy. NET

Promotor: prof. Leszek Pacholski

22 października 2008 r.

• Karolina Kołakowska, Instytut Filozofii
dr nauk humanistycznych, filozofia, etyka

Studium ogrodu. Eklektyzm Eseju o człowieku Aleksandra Pope'a

Promotor: prof. Mirosław Żarowski

24 października 2008 r.

• Jarosław Zagrobleny, Instytut Socjologii
dr nauk humanistycznych, socjologia, socjologia miasta, praca socjalna
Pomoc socjalna rodzinom niepełnym w mieście Legnicy w latach 1999-2005

Promotor: prof. Stanisław Kłopot

• Beata Gołaszewska, Instytut Socjologii
dr nauk humanistycznych, socjologia, socjologia rustykalna

Kapitał społeczny wsi a skuteczność pozyskiwania środków unijnych

Promotor: prof. Stanisław Kłopot

28 października 2008 r.

• Urszula Dawid, Wydział Chemii

dr nauk chemicznych, chemia, chemia nieorganiczna

Kompleksy żelaza i kobaltu z ligandami polipirydylowymi i ich aktywność cytostatyczna
Promotor: prof. Florian Pruchnik

• Adam Walasek, Wydział Chemii

dr nauk chemicznych, chemia, chemia nieorganiczna

Charakterystyka konwerterów promieniowania podczerwonego na widzialne na bazie M3M'O7 (M=Y, Lu; M'=Nb, Ta) aktywowanych Er lub Yb

Promotor: prof. Eugeniusz Zych

30 października 2008 r.

• Elżbieta Anna Heger, Wydział Biotechnologii
dr nauk biologicznych, biochemia

Próba identyfikacji mutacji leżących u podstaw kilku przypadków dziedzicznej anemii hemolitycznych

Promotor: prof. Aleksander F. Sikorski

5 listopada 2008 r.

• Aleksandra Dominika Szewczyk, Instytut Historii Sztuki

dr nauk humanistycznych, nauki o sztuce
Mecenat artystyczny biskupów wrocławskich w dobie reformacji i potrydenckiej odnowy Kościoła (1520–1609)

Promotor: prof. Jan Harasimowicz

• Wojciech Turek, Instytut Historyczny
dr nauk humanistycznych, historia, historia najnowsza

Biografia polityczna Wojciecha Wasiatyńskiego (1910–1994)

Promotor: prof. Krzysztof Kawalec

17 listopada 2008 r.

• Marta Dobrosława Kłopocka-Jasińska, Katedra Prawa Konstytucyjnego

dr nauk prawnych, prawo, prawo konstytucyjne
Skarga konstytucyjna w Królestwie Hiszpanii

Promotor: prof. Krystian Complak

18 listopada 2008 r.

• Aneta Tatarczuk, Instytut Filologii Angielskiej
dr nauk humanistycznych, językoznawstwo, przekładoznawstwo

Zmiany językowego obrazu świata w dubbingu amerykańskich familijnych filmów animowanych
Promotor: prof. Leszek Berezowski

• Barbara Leftih, Instytut Filologii Angielskiej
dr nauk humanistycznych, literaturoznawstwo, literatura amerykańska

Mapping „the Culture of the Gaze” In American culture and literature of the late nineteenth and early twentieth centuries

Strategie obserwacji w kulturze i literaturze amerykańskiej końca dziewiętnastego i początku dwudziestego wieku

Promotor: prof. Tadeusz Rachwał

przyg. Jadwiga Dunaj

na podstawie informacji z wydziałów

Śląsk jak malowany

W Sali Marmurowej w budynku Biblioteki przy ul. Szajnochy odbyła się 19 września prezentacja połączona z warsztatami plastycznymi, zatytułowana „Śląsk jak malowany – pierwsza mapa Śląska Marcina Helwiga”, przygotowana przez Oddział Zbiorów Kartograficznych.

Mapa Marcina Helwiga, pierwsza mapa Śląska, opracowana na podstawie pomiarów i obserwacji oraz informacji zebranych przez autora od miejscowej ludności, nazywana jest „matką wszystkich innych map Śląska”. Została wydana po raz pierwszy w Nysie w 1561 r., a kolejne wydania, odbijane z tych samych klocków drzeworytniczych, ukazywały się przez ponad 200 lat. Stanowiła główne źródło dla licznych przeróbek, zamieszczanych w atlasach największych kartografów i wydawców europejskich, i do dzisiaj uważana jest za jedną z najpiękniejszych map drukowanych techniką drzeworytu. Wykonana w skali ok. 1 : 530 000 ma orientację południową, a na jej treść składają się: hydrografia, orografia (przedstawiona metodą kopczykową), osadnictwo (wśród obiektów wyróżniono miasta, zamki, klasztory i wsie) oraz pokrycie terenu (lasy). Autor zamieścił na niej także kilka ciekawych elementów, m.in. postać znanego z legend Rübenzahla, zwanego Duchem Gór lub Liczyrzepą (jest to jego pierwszy znany wizerunek), czy uprawy chmielu w okolicach Gliwic i Bytomia. Całość jest ozdobiona dekoracyjnymi kartuszami oraz szeroką bordiurą, na której autor umieścił 28 herbów księstw śląskich i ich stolic, przeplatanych ornamentami roślinnymi.

W zbiorach Biblioteki znajdował się jeden egzemplarz pierwszego odbicia mapy, jednak zaginął on podczas wojny. Jedyny znany dzisiaj egzemplarz tego wydania jest przechowywany w Badische Landesbibliothek w Karlsruhe, natomiast w zbiorach OZK BUWr odnaleźć można kilka innych, późniejszych edycji, z których najstarszą jest druga, pochodząca z 1605 r.

Propozycja Biblioteki, w ramach DFN, skierowana była do uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej oraz uczniów gimnazjum. Każde spotkanie składało się z dwóch części: prezentacji multimedialnej oraz warsztatów. W pierwszej części omawiano cechy mapy, sylwetkę jej autora oraz zwracano uwagę zarówno na matematyczne i geograficzne elementy treści mapy, jak i na jej stronę dekoracyjną. Poszczególne elementy ilustrowano powiększonymi fragmentami reprintsu pierwszego, kolorowego wydania, dzięki którym było możliwe omówienie nawet najmniejszych detali. Na warsztatach plastycznych uczniowie kolorowali przygotowane wcześniej czarno-białe kopie mapy według własnej inwencji bądź na wzór wspomnianego reprintsu. Warsztaty wzbudziły ogromne zainteresowanie, zwłaszcza wśród uczniów szkoły podstawowej i członków koła bibliotecznego, dzięki czemu nauczyciele już teraz pytali o możliwość udziału w podobnej prezentacji i warsztatach w przyszłym roku. Wykonane prace uczniowie mogli zabrać ze sobą. Najaktywniejszym uczestnikom, którzy odpowiadali na pytania konkursowe zadawane w trakcie zajęć, rozdano dyplomy i nagrody książkowe.

Anna Osowska

O pracach konserwatorskich mapy

W Sali Marmurowej Biblioteki Uniwersyteckiej odbył się 22 września 2008 r. wykład połączony z prezentacją multimedialną pt. „Przebieg prac konserwatorskich przy Mapie – Monde Nouvelle Papistique 1566/1567”.

Prezentacja objęła zapis kolejnych etapów ratowania unikatowego w skali światowej, XVI-wiecznego obiektu, pochodzącego z kolekcji Oddziału Zbiorów Kartograficznych BUWr. Rejestr o tyle ciekawy, że przedstawiający zgola niecodzienne problemy konserwatorskie, związane przede wszystkim z gabarytami mapy, jej ogromnym stopniem zniszczenia i utrudnieniami spowodowanymi zastosowaniem nie do końca odwracalnych metod konserwatorskich w 1987 r.

Pokaz odbył się w kameralnym gronie uczniów Szkoły Podstawowej w Łomnicy z okolic Jeleniej Góry. Mimo specyficznej tematyki uczestnicy prezentacji zadawali konkretne pytania dotyczące terminologii konserwatorskiej oraz szczegółów zastosowanych procesów podczas ratowania obiektu. Zainteresowanie wzbudził sam zawód konserwatora książki. Słuchacze wyrazili chęć odwiedzenia Pracowni Konserwacji Zbiorów Specjalnych BUWr w celu bliższego poznania charakteru prowadzonych prac.

Prezentacja opublikowana jest w Bibliotece Cyfrowej UWr: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/exhibitions?mode=full>

Katarzyna Łobuz

Z obrad Senatu UWr

26 listopada 2006 r.

Obradom przewodniczył Rektor prof. Marek Bojarski.

Senat mianował na stanowisko

• profesora zwyczajnego na czas nieokreślony prof. dr. hab. Roberta Olkiewicza w Instytucie Fizyki Teoretycznej (od 1 XII 2008 r.)

• profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony dr. hab. Artura Kozaka w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa (od 1 XII 2008 r.)

Senat

□ wyraził zgodę na podjęcie dodatkowego zatrudnienia przez dr. hab. Tadeusza Lebiędę, pełniącego funkcję jednoosobowego organu uczelni publicznej, zgodnie ze złożonym oświadczeniem stanowiącym załącznik do podjętej uchwały.

Senat

□ przyjął opinię prof. Wojciecha Wrzesińskiego z UWr o zasługach i dorobku prof. Antony'ego Polonsky'ego, kandydata do tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Warszawskiego.

Senat

□ wyraził zgodę na zawarcie porozumienia o kontynuacji współpracy w ramach Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta między Uniwersytetem Wrocławskim a Niemiecką Centralą Wymiany Akademickiej (DAAD). Treść Porozumienia stanowi załącznik do podjętej uchwały (p. BIP, uchwały Senatu). Uchwała obowiązuje z dniem podjęcia.

Senat

□ wprowadził zmiany do uchwały nr 62/2008 Senatu UWr z 28 maja 2008 r. w sprawie określenia zasad i trybu rekrutacji na I rok studiów w roku

akademickim 2009/2010 (p. BIP, uchwały Senatu).

Senat

□ uchylił uchwałę nr 63/2008 Senatu UWr z 28 maja 2008 r. w sprawie uchwalenia regulaminu organizacyjnego Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska i uchwalił nowy regulamin organizacyjny Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska w brzmieniu stanowiącym załącznik do podjętej uchwały (p. BIP, uchwały Senatu).

Senat

□ podjął uchwałę w sprawie dofinansowania szkolnictwa wyższego i nauki w 2009 r. Senat wyraził poparcie dla wniosku Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży w sprawie zwiększenia o 1 miliard złotych środków w ustawie budżetowej na 2009 r. z przeznaczeniem na poprawę sytuacji finansowej uczelni publicznych.

Senat

□ wysłuchał informacji o sytuacji finansowej Uniwersytetu Wrocławskiego za 9 miesięcy przedstawionej przez prof. Leszka Pacholskiego, przewodniczącego senackiej Komisji Finansowej, oraz opinii biegłego rewidenta, odczytanej przez rektora prof. Marka Bojarskiego. Plan rzeczowo-finansowy uczelni będzie skorygowany.

Komunikaty Rektora

• Senat uczcił minutą ciszy zmarłych pracowników UWr: em. prof. Józefa J. Ziółkowskiego z Wydziału Chemii, b. prorektora; em. prof. Józefa Oberca z Instytutu Nauk Geologicznych, dr. Martę Krzemińską, adiunkta z Instytutu Kulturoznawstwa, dr. Piotra Cholewę z Instytutu Archeologii.

• Komisje senackie wybrały przewodniczących i zastępców

Komisja Finansów

• prof. Leszek Pacholski – przewodniczący
prezydium

• prof. Józef Frąckowiak
• prof. Stanisław Kłopot
• prof. Jacek Gliński
• prof. Mariusz Olczak

Komisja Nauczania

• prof. Teresa Szostek – przewodnicząca
• dr hab. Tadeusz Lebięda – zastępca

Komisja Nauki i Współpracy z Zagranicą

• prof. Adam Jezierski – przewodniczący
• prof. Anna Dąbrowska – zastępca

Komisja Kadr i Zatrudnienia

• prof. Andrzej Witkowski – przewodniczący
• prof. Stanisław Kłopot – zastępca

Komisja Organizacji i Rozwoju

• prof. Adam Chmielewski – przewodniczący
• dr Mieczysław Sobik – zastępca

Komisja Statutowa

• prof. Włodzimierz Gromski – przewodniczący
• prof. Hanna Jańska – zastępca

Komisja Inwestycji i Majątku

• prof. Jacek Puziewicz – przewodniczący
• dr hab. Gościwit Malinowski – zastępca
• prof. Antoni Ciszewski – zastępca.

□ Podpisany został aneks do umowy o współpracy z Uniwersytetem Humboldt'a w Berlinie.

□ Delegacja Uniwersytetu Wrocławskiego przebywała na Uniwersytecie w Bochum z okazji 20-lecia podpisania umowy o współpracy.

□ W Uniwersytecie Wrocławskim odbyło się spotkanie Prezydium Sejmu RP i Bundestagu.

W wolnych wnioskach dr Rafał Juchnowski, przewodniczący Związku Zawodowego Nauczycieli Akademickich Uniwersytetu Wrocławskiego, odczytał pismo, w którym wnioskował o przeprowadzenie audytu zewnętrznego struktur oraz kosztów utrzymania administracji i służb uniwersyteckich.

(kad)

Nowości Wydawnictwa UWr

Nowe książki oficyny wydawniczej Uniwersytetu Wrocławskiego wydane na przełomie listopada i grudnia 2008 r.

HISTORIA

◆ **Visus Silesiae. Treści i funkcje ideowe kartografii Śląska XVI-XVIII wieku**, Bogusław Czechowicz, 2008, AUW 3032, ss. 222, Format A4, ISBN 978-83-229-2946-9, cena 30 zł

◆ **Jerozolima - Rzym - Compostela. Wielkie pielgrzymowanie u schyłku średniowiecza**, Halina Manikowska, Monografie Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, 2008, ss. 557, Format A5, ISBN 978-83-229-2917-9, cena 45 zł

JĘZYKOZNAWSTWO

◆ **Mówione - pisane: komunikacja, język tekst**, Kordian Bakula, 2008, AUW 3078, ss. 255, Format B5, ISBN 978-83-229-2939-1, cena 28 zł

MATEMATYKA, FIZYKA, CHEMIA

◆ **Probability and Mathematical Statistics, vol. 28, fasc.2, 2008**, Marek Musiel, Jan Rosiński, Władysław Szczotka, Aleksander Weron, Wojbor A. Woyczyński (red.), s. 170-360, Format B5, ISSN 0208-4147, cena 60 zł

NAUKI POLITYCZNE

◆ **Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza, Wydanie III zmienione**, Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut (red.), 2008, AUW 3104, ss. 400, Format B5, ISBN 978-83-229-2971-1, cena 28 zł

◆ **Deliberacja i rządzenie wielopasmowe. Teoria i praktyka**, Jacek Sroka, 2009, AUW 3106, ss. 139, Format A5, ISBN 978-83-229-2977-3, cena 18 zł

◆ **Timor Wschodni. Od reliktu kolonializmu do problemu międzynarodowego**, Łukasz Bonczol, 2008, AUW 3103, ss. 198, Format A5, ISBN 978-83-229-2979-7, cena 18 zł

◆ **Wrocławskie Studia Politologiczne 9/2008**, Andrzej W. Jabłoński (red.), 2008, ss.252, Format B5, ISSN 1643-0328, cena 28 zł

PRAWO

◆ **Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego, tom XXIII**, Leszek Bogunia (red.), 2008, AUW 3068, ss. 213, Format A5, ISBN 978-83-229-2963-6, cena 25 zł

◆ **Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne 5**, Marcin Winiarski

(red.), 2008, AUW 3097, ss. 152, Format B5, ISSN 1733-5779, cena 15 zł

SOCJOLOGIA

◆ **Oficerowie grup dyspozycyjnych. Socjologiczna analiza procesu bezpieczeństwa narodowego**, Tomasz Kołodziejczyk, Dariusz Stanisław Kozerawski, Jan Maciejewski (red.), Socjologia XLIV, 2008, AUW 3079, ss. 486, Format B5, ISBN 978-83-229-2969-8, cena 43 zł

TEATROLOGIA

◆ **Dramatopisarstwo Łesi Ukrainki. Horyzont aksjologiczny refleksji kulturowych**, Sylwia Wójtowicz, **Dramat - Teatr 20**, 2008, AUW 3050, ss. 202, Format B5, ISBN 978-83-229-2958-2, cena 25 zł

przyg. Lucyna Powązka-Leżaj

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.

50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 15

tel.: (071) 375-28-09,

tel./faks: (071) 375-27-35

biuro@uwur.com.pl

Dział Handlowy:

tel.: (071) 375 28 85

tel./faks: (071) 375 25 07

marketing@uwur.com.pl

www.uwur.com.pl

Polskie Biblioteki Cyfrowe 2008

25 listopada br. w Pałacu Działynskich w Poznaniu odbyła się konferencja „Polskie Biblioteki Cyfrowe”, zorganizowana przez Wielkopolską Bibliotekę Cyfrową – Bibliotekę Kórnicką PAN, Poznańską Fundację Bibliotek Naukowych oraz Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS), którą 24 listopada poprzedzały piąte warsztaty „Biblioteki Cyfrowe” oraz spotkanie użytkowników dLibra.

Warsztaty zorganizowano z myślą o instytucjach zainteresowanych zbudowaniem własnej biblioteki cyfrowej na podstawie tworzonych przez PCSS oprogramowaniach dLibra, natomiast spotkanie użytkowników systemu dLibra służyło omówieniu najnowszej wersji oprogramowania i dyskusji nt. kierunków jego zmian oczekiwanych w przyszłości przez użytkowników.

25 listopada zarezerwowany był na konferencję. Podzielono ją na cztery sesje tematyczne. Pierwsza pt. „Infrastruktura bibliotek cyfrowych w Polsce” prezentowała aktualny stan rozwoju bibliotek cyfrowych w Polsce. Druga pt. „Współpraca europejska” miała na celu pokazanie przykładów udanej współpracy polskich instytucji w projektach europejskich w obszarze bibliotek cyfrowych. Trzecia pt. „Organizacja bibliotek” dotyczyła problemów związanych z organizacją działania bibliotek cyfrowych. Natomiast czwarta zatytułowana „Technologia bibliotek cyfrowych” zwracała uwagę na wybrane kwestie technologiczne. Podczas konferencji zaprezentowano kilkanaście referatów przedstawiających różne aspekty tworzenia, funkcjonowania i rozwoju bibliotek cyfrowych w Polsce.

Istotnym elementem konferencji była też dyskusja panelowa dotycząca kierunków rozwoju polskich bibliotek cyfrowych, ściśle powiązana

z powstałym w maju br. konsorcjum „Polskie Biblioteki Cyfrowe”. Wszystkie wystąpienia cieszyły się dużym zainteresowaniem uczestników konferencji.

Z Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu udział w spotkaniu użytkowników oraz konferencji wzięły trzy osoby: dyrektor BUWr, Grażyna Piotrowicz, która w sesji drugiej zaprezentowała referat pt. „Projekt ENRICH – współpraca europejska wokół utworzenia wirtualnego środowiska badań i prezentacji historycznego dziedzictwa kulturowego”, oraz Tomasz Kalota, kierownik Sekcji Digitalizacji w Pracowni Reprografii i Digitalizacji, i Rafał Raczynski, pracownik Oddziału Komputeryzacji, opiekujący się Biblioteką Cyfrową UW, którzy aktywnie włączyli się w spotkanie użytkowników systemu dLibra.

Grażyna Piotrowicz

Zbiory Muzyczne w Pradze

W dniach 25–30 sierpnia br. mgr Mirosław Osowski, jeden z pracowników Oddziału Zbiorów Muzycznych BUWr, przebywał w Pradze, w ramach wymiany między Biblioteką Uniwersytetu Wrocławskiego a Biblioteką Narodową Republiki Czeskiej. Podczas pobytu zapoznał się z organizacją i specyfiką kolekcji muzycznej praskiej księżnicy Klementinum.

Oddział Zbiorów Muzycznych Biblioteki Narodowej Czech gromadzi i udostępnia druki i rękopisy nutowe, a także dokumenty związane z muzyką: książki, czasopisma muzyczne, listy, libretta. Muzykalia zaczęto gromadzić z chwilą założenia Biblioteki Uniwersytetu Praskiego w XIV w., jednak samodzielny oddział powstał dopiero w 1923 r.

Większość druków muzycznych pochodzi z IX w., pewna część datowana jest na XVIII w., sporadycznie spotkać można również wydania wcześniejsze. Dzięki staraniom założyciela oddziału Ladislava Vycpálka od początku XX w. gromadzona jest czeska produkcja wydawnicza, a od 1935 r. również produkcja słowacka. Zbiór jest uniwersalny, obejmuje bowiem wszystkie gatunki muzyki świeckiej, a także muzykę sakralną.

Kolekcja rękopisów liczy około 5500 jednostek. W tej liczbie zawierają się kopie oraz autografy, począwszy od XVIII w. aż do czasów współczesnych. Wśród nich dominuje muzyka sakralna z tekstami łacińskimi, kameralna muzyka instrumentalna oraz pieśni, ale także symfonie i uwertury z oper. W kolekcji znajduje się również niewielka liczba jednostek z epoki Baroku i Renesansu. Na uwagę zasługuje zbiór rękopiśmiennych ksiąg z pieśniami chóralnymi, a także pokaźna kolekcja korespondencji sławnych kompozytorów, muzyków, muzykologów

i wydawców. Księgozbiór podręczny obejmuje głównie encyklopedie oraz leksykony muzyczne, katalogi, bibliografie (w tym również wydawnictwa polskie), monografie ważniejszych kompozytorów oraz publikacje z dziedziny historii muzyki różnych krajów. W wolnym dostępie znajduje się wybór specjalistycznych periodyków zarówno czeskiej, jak i obcej produkcji. Chlubą praskiego Klementinum jest unikatowy zbiór tzw. *Mozart Memorial*, który został założony w 1837 r. Zawiera on m.in. cenny zbiór rękopisów, druków, korespondencji, librett oraz innych dokumentów związanych z Wolfgangiem Amadeuszem Mozartem. Kolekcja składająca się z 79 rękopisów i 29 druków obejmuje ponad 180 utworów tego kompozytora. Większość rękopisów to kopie wykonane przez profesjonalnych kopistów w roku założenia zbioru, ale najcenniejszą częścią tej kolekcji są autentyczne autografy Mozarta: projekty i szkice kolejnych utworów, zbiór tańców i marszy, a także korespondencja kompozytora. W kolekcji znajduje się również kompozycja młodszego syna kompozytora – Franza Xaverego. Wszystkie rękopisy należały wcześniej do prywatnej kolekcji weneckiego kolekcjonera Aloisa Fucha. Z kolei pozycje drukowane datowane są na pierwszą połowę XIX w. i pochodzą w większości z wydawnictw w Lipsku i Wenecji. Istotnym elementem Mozarteum jest także dokumentacja obejmująca m.in. dwa katalogi całej kolekcji oraz kopie dokumentów z różnych okresów, w tym archiwalne rejestry, sprawozdania z gazet oraz portrety. Z kolekcji tej można korzystać tylko w czytelni oddziału. Oryginały udostępniane są jedynie badaczom, pozostałym zaś czytelnikom udostępnia się mikrofilmy i kserokopie. Informacja o zbiorach oddziału znajduje się w centralnym katalogu elektronicznym Biblioteki Narodowej w postaci zdigitalizowanych kart katalogowych, a także w postaci tradycyjnego

katalogu kartkowego, który jest ustawiony w czytelni oddziału.

Ze swoim obszernym i różnorodnym zbiorem Oddział Muzyczny Biblioteki Narodowej jest imponującą i najprawdopodobniej najbardziej złożoną biblioteką muzyczną Republiki Czeskiej. Jeden z pracowników Oddziału Muzycznego mgr Václav Kapsa zaprezentował współtworzoną przez siebie zintegrowaną bazę źródeł muzycznych Musica, MUS (http://mus.jib.cz/front-page/view?set_language=cs), zapewniającą dostęp do zasobów informacyjnych w dziedzinie muzyki i muzykologii. Baza ta wchodzi w skład szerszej sieci Unified Information Gateway. Przyjazny interfejs zapewnia szybki dostęp do wszystkich rodzajów dokumentów muzycznych, a funkcja łączenia kilku źródeł pozwala na przeglądanie wielu specjalistycznych baz danych. W skład prezentowanego projektu wchodzi również licencjonowane bazy danych, z których korzystać można po wcześniejszym zarejestrowaniu lub w sieci czeskiej Biblioteki Narodowej.

Oddział muzyczny miejskiej biblioteki publicznej w Pradze (<http://www.mlp.cz/hudebni.htm>) zaprezentowała dr Alice Pruchova, pokazując przekrój zbiorów i sposób ich udostępniania. Muzykalia w tej najstarszej i największej bibliotece w Czechach obejmuje ponad 150 tys. druków muzycznych, 20 tys. nagrań na płytach CD, kasetach oraz płytach gramofonowych, a także ponad 30 tys. woluminów książek dotyczących muzyki. Oddział dysponuje także kilkoma stanowiskami do odsłuchu nagrań oraz elektronicznym instrumentem klawiszowym.

Należy mieć nadzieję, że nawiązane kontakty pomogą w przyszłości we współpracy i wymianie doświadczeń bibliotecznych oddziałów muzycznych z bibliotek w obu krajach.

Mirosław Osowski

Odeszli na zawsze

Ś†P
Dr Marta Krzemińska
(3 XI 1940–16 XI 2008 r.)

Urodziła się w Wilnie. Adiunkt w Instytucie Kulturoznawstwa. Pracowała w Uniwersytecie Wrocławskim do 2006 r.

Ceremonia pogrzebowa odbyła się 24 listopada na cmentarzu parafialnym przy ul. Smętnej.

Pograżeni w smutku
Rodzina, Koleżanki i Koledzy

**Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość,
że zmarł**

Ś†P
Prof. dr Józef Oberc
(28 VII 1918–22 XI 2008)

Emerytowany profesor zwyczajny Uniwersytetu Wrocławskiego. Pionier i nestor polskiej geo-

logii we Wrocławiu, znakomity uczony, znawca geologii Polski i Sudetów; urodził się w Jaśle. Historia wrocławskiej geologii jest niepodzielnie związana z osobą prof. Józefa Oberca. Wiele dojrzałych badaczy zawdzięcza mu swoją wiedzę, zamięłowanie do pracy twórczej, rzetelność naukową. Był wybitnym nauczycielem wielu pokoleń studentów geologii, geografii i biologii, jest obecny w pamięci tysięcy absolwentów Uniwersytetu Wrocławskiego.

Absolwent geologii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Profesor w Uniwersytecie Wrocławskim, związany z uczelnią od 1946 r.

Żołęźiel i wieloletni kierownik Zakładu Geologii Fizycznej w Instytucie Nauk Geologicznych. Członek Rady Wydziału Nauk Przyrodniczych, prodziekan Wydziału w latach 1954–1955. Członek Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego od 1962 r., wieloletni członek Rady Naukowej Państwowego Instytutu Geologicznego i członek rad naukowych wielu innych instytucji, przewodniczący Sekcji Tektonicznej Komitetu Nauk Geologicznych PAN, przewodniczący Sekcji Badań Geologicz-

nych w Komisji Nauk o Ziemi PAN, członek Polskiego Towarzystwa Geologicznego od 1945 r., a od 1985 r. jako członek honorowy, wieloletni przewodniczący Oddziału Wrocławskiego PTG, członek honorowy Stowarzyszenia Geologów Wychowanków Uniwersytetu Wrocławskiego, które powstało z jego inicjatywy.

Odnznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, medalami: Komisji Edukacji Narodowej, Zasłużony Nauczyciel, Zasłużony dla Województwa Wrocławskiego, Złotym Medalem Uniwersytetu Wrocławskiego.

Pożegnanie akademickie zorganizowane zostało 27 listopada 2008 r. w Oratorium Marianum, uroczystości pogrzebowe odbyły się tego dnia na cmentarzu przy ul. Bujwida we Wrocławiu.

Rektor i Senat
Dziekan i Rada Wydziału Nauk o Ziemi
i Kształtowania Środowiska
Dyrekcja, Rada Naukowa oraz pracownicy
Instytutu Nauk Geologicznych
Uniwersytetu Wrocławskiego

Pożegnania akademickie

Prof. dr Józef Oberc
(1918–2008)

Uroczystość pożegnania akademickiego poprowadził 27 listopada br. dziekan prof. Stanisław Staśko. - Pożegnania są najtrudniejszym momentem w życiu Uniwersytetu, szczególnie pożegnania ludzi wielkich, a takim człowiekiem był Pan Profesor Józef Oberc – powiedział dziekan Stanisław Staśko, otwierając uroczystość akademickiego pożegnania.

W imieniu władz rektorskich Profesora pożegnał prorektor prof. Ryszard Cach

22 listopada zmarł profesor Józef Oberc. To wiadomość, którą przyniosła mi klepsydra powieszona na szklanych drzwiach prowadzących do Instytutów Geologii i Fizyki. Biała kartka z czarną obwódką powieszona w tym miejscu zawsze jest zwiastunem złych wiadomości. Rzucamy na nią pobieżne spojrzenie i pośpiesznie oddalamy się do swoich zajęć. Może podświadomie próbujemy uciec od prawdy zamkniętej w czarnej ramce? Dziś jednak jest czas, aby przy tej prawdzie się zatrzymać, aby się na nią otworzyć.

Profesor Józef Oberc zmarł 22 listopada 2008 r.! Społeczność Uniwersytetu Wrocławskiego jest Profesorowi tę chwilę zadumy winna, bo na zawsze pozostanie dłużnikiem Profesora Józefa Oberca. O zasługach i osiągnięciach tego pioniera i nestora polskiej geologii we Wrocławiu w sposób kompetentny będą mówili jego uczniowie i współpracownicy. Nie wypada mi zastępować ich w tym obowiązku. Będą mieli o czym opowiadać. Pan Profesor Józef Oberc, geolog, wykształcony na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, a później na Uniwersytecie Jagiellońskim, z Uniwersytetem Wrocławskim był związany od 1946 r., czyli przez całą jego powojenną historię. Możemy się domyślać – ale przecież Pan Dziekan Staśko opowie nam o tym – ile prac magisterskich, ile doktoratów powstało pod jego kierunkiem. Ilu byłych studentów geologii może powiedzieć z dumą, że byli studentami prof. Józefa Oberca. Jak powiedział kiedyś prof. Tadeusz Sławek: „profesja

nauczyciela akademickiego to profesja wielkiej niewiadomej, nauczyciel zawsze zostaje z pustymi rękami; malarz ma obraz, poeta ma wiersz, a nauczyciel *de facto* nie ma nic”. Ale ilu jest takich, którzy po latach wspominają go, bo nauczyli się od niego czegoś wartościowego, bo odkrył przed nimi jakieś ukryte prawdy, za imponował im swoją postawą życiową. I mówi dalej Tadeusz Sławek – „To trochę tak, jak z gwiazdą, ona świeci, ale kiedy widzimy jej światło, to może jej już nie ma”. Profesor Józef Oberc będzie dla nas gwiazdą jeszcze przez długie lata! Stwierdzenie, że nie ma osób niezastąpionych, jest cyniczne i z gruntu nieprawdziwe. Ja wolę wypowiedź Martina Bubera, który twierdził, że: „każda przychodząca na świat osoba przynosi ze sobą coś nowego, co nigdy przedtem nie istniało, coś oryginalnego i niepowtarzalnego”. Wokół tego buduje swoją osobowość, swój świat, swoje *universum*.

Pan Profesor zabrał ze sobą ten swój świat doznań, przemyśleń, doświadczeń – *universum* nie do odtworzenia. Urodził się w 1918 r. – to przemawia do wyobraźni – wzrastał więc i dojrzewał w okresie międzywojennym. Jego udziałem były okropności drugiej wojny światowej. Czas odbudowy, podnoszenia Uniwersytetu z gruzów, to czas jego wytężonej pracy zawodowej. Profesorów z tego pokolenia jest coraz mniej. Dzieje się to, co jest nieuchronne – ten świat odchodzi. A jest to pokolenie ludzi wyrastających przy świecach i lampach gazowych, grzejących się przy prawdziwych piecach, pamiętających pierwsze telefony, pierwsze żarówki. To pokole-

nie znające świat nieskażonej przyrody, gdy ze strumienia można było pić wodę, gdy słońce nie było jeszcze niebezpieczne. Pokolenie będące świadkiem niesamowitego postępu nauki i technologii – pokolenie, które ten postęp tworzyło.

I wreszcie, jest to pokolenie, które miało mniej trudności w odróżnianiu zachowań przyzwoitych od nieprzyzwoitych, uczciwych od nieuczciwych. Nie potrzebowało do tego ani standardów, ani kodeksów. Jesteśmy, Proszę Państwa, tutaj, żeby pożegnać Pana Profesora i podziękować mu za jego obecność wśród nas, za wszystko, czym nas obdarzył, za jego prace naukowe, nauczanie, za wszystkie wyrazy sympatii, których doznaliśmy od niego. Los Profesora Józefa Oberca dopełnił się. Zakończyło się jego ziemskie pielgrzymowanie. Zakończył się jego trud. Dziś Profesor zna już

wszystkie odpowiedzi. Świadomość, że nastąpiło coś, co jest nieuchronne, nie łagodzi bólu i żalu po zmarłym. Pozostaje po nim przestrzeń, której niczym nie da się wypełnić. Proszę więc Rodzinę Zmarłego o przyjęcie wyrazów kondolencji i szczerych wyrazów współczucia. Składam je przede wszystkim we własnym imieniu, ale także w imieniu Pana Rektora Marka Bojarskiego i całej ekipy rektorskiej.

W imieniu władz dziekańskich Profesora Józefa Oberca żegnał dziekan prof. Stanisław Staśko

Pogrążeni w głębokim smutku i z ogromnym żalem żegnamy dziś Pana Profesora dr. Józefa Oberca, wybitnego uczonego, pioniera badań geologicznych i jednego z twórców wrocławskiej szkoły geologicznej, wielkiego Nauczyciela. Żegnamy uczonego, który zapisał się złotymi zgłoskami w historii Uniwersytetu Wrocławskiego. Prof. Józef Oberc urodził się w Jaśle 28 lipca 1918 r. Studia geologiczne rozpoczął na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w 1937 r., lecz działania wojenne spowodowały, iż ukończył je dopiero po wojnie na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W czasie wojny i w pierwszych miesiącach po zakończeniu działań wojennych pracował jako geolog w Instytucie Naftowym w Krośnie.

W 1946 r. przenosi się na Ziemię Odzyskaną i we Wrocławiu współuczestniczy w pionierskich pracach, organizując badania geologiczne Sudetów pod kierunkiem prof. Henryka Teisseyre'a. Związek z Karpataми i wcześniejszymi badaniami owocuje rozprawą doktorską, jaką obronił w maju 1947 r. jako drugi doktorat na naszej uczelni, a tematem rozważań była tektonika okolic Gorlic w Karpatach. Z Uniwersytetem Wrocławskim związał Pan Profesor całą swoją przyszłość i karierę naukową. Od momentu przybycia do Wrocławia zainteresowania naukowe i aktywność zawodową poświęca prof. Józef Oberc poznawaniu budowy geologicznej południowo-

-zachodniej Polsce, głównie obszarom Dolnego Śląska, a szczególnie Sudetów i ich przedpola. Był prof. J. Oberc umysłem naukowym nieprzeciętnym o szerokim spektrum zainteresowań, od skomplikowanych zagadnień tektonicznych

Prof. Józef Oberc na praktyce geologicznej ze studentami

w ujęciu geosynkinalnych, poczynając przez złożone modele fałdowań o różnych strukturach planarnych, metamorfizm serii skalnych, strefy dyslokacji, zagadnienia złóż węglowodorów, studia nad ekspansją Ziemi, a na ilach warwowych i strukturach glaciektonicznych kończąc.

Dorobek naukowy Profesora obejmuje ponad 230 prac, w tym duże monograficzne opracowanie o geologii Sudetów i obszarów przyległych (1972) w ramach *Budowy geologicznej Polski* oraz współautorstwo *Słownika tektonicznego*. Imponujące i pouczające tempo powstawania tych prac – ponad 5 prac rocznie w czasach, gdy technika komputerowa nie była w użyciu, jest godne najwyższego uznania.

Główny nurt badań Profesora koncentrował się jednak na tektonice orogenów, a szczególnie waryscydu Sudetów i Polski. Dla ich poznania rozwija badania kartograficzne, bezpośrednio poznając skomplikowane szczegóły budowy geologicznej Ziemi Kłodzkiej, Karkonoszy, Gór Iżerskich oraz Wzgórz Strzebińskich i innych fragmentów Dolnego Śląska.

Pod kierunkiem Profesora i przy wydatnym udziale powstaje 5 map, w tym szczegółowe arkusze map geologicznych Sudetów, z których należy wymienić arkusz Nowa Ruda i Bardo oraz *Mapy geologiczne Polski i krajów ościennych* (we współautorstwie z W. Pożaryskim i S. Sokołowskim, 1986) i *Mapa tektoniczna Polski* (M. Książkiewicz, J. Oberc, W. Pożaryski, 1975). Równie ważne miejsce w osiągnięciach Profesora zajmuje *Mapa fotolineamentów Sudetów* (J. Bążyński, M. Graniczny, J. Oberc i S. Wilczyński, 1986).

Drugie miejsce w badaniach Profesora to geneza i rozwój serii metamorficznych Sudetów. Prace z regionu Śnieżnika, Gór Kaczawskich, strefę Niemczy, badania nad wschodnią osłoną granitu Karkonoszy i Wzgórz Strzebińskich kładą podwaliny i są przykładem wszechstronnej interpretacji wiekowej i przebiegu deformacji serii skalnych. Spośród innych kierunków badawczych wy-

mienić należy wyniki z zakresu geomorfologii, neotektonik i badań nad najmłodszymi osadami czwartorzędu, prowadzonymi wspólnie z S. Dyjorem i A. Sadowską.

Odkrycie złóż miedzi spowodowało włączenie się Pana Profesora w rozważania nad genezą tych rud oraz budową geologiczną obszarów miedzionośnych, co dokumentują prace z lat 1967-1978.

Wiele miejsca w badaniach Profesora zajmowały strefy dyslokacyjne Dolnego Śląska, a szczególnie główny uskoki sudecki, system uskokiów środkowej Odry i uskoki śląsko-lubuski. Wyniki badań pozwoliły określić zarówno wiek tych deformacji, jak i ich przebieg, typ i wielkość przesunięć. Dużo uwagi poświęcił Profesor Józef Oberc strefie nasunięcia ramzowskiego, będącego granicą tektoniczną między Sudetami Zachodnimi i Wschodnimi. W tych kwestiach współpracuje Pan Profesor z geologami niemieckimi i czeskimi, uczestnicząc w wielu konferencjach, gdzie prezentuje wyniki badań szkoły wrocławskiej.

Oprócz badań, drugą pasją Profesora była dydaktyka i jej poświęcał wiele czasu, kształcąc kadry geologów tak potrzebnych w czasach odbudowy państwa. Pod kierunkiem Profesora powstało ponad 75 prac magisterskich, kilkanaście rozpraw doktorskich, a wielu jego uczniów i studentów, do których i ja mam przyjemność się zaliczyć, osiągnęło habilitacje i tytuły profesorskie. Dumny jestem, że mogłem słuchać niezmiennie ciekawych i perfekcyjnie opracowanych wykładów z geologii dynamicznej. Jednocześnie pozostanie w mojej pamięci pan Profesor jako troskliwy opiekun studentów, sprawdzający, czy buty terenowe są odpowiednio wypastowane, aby chronić stopy podczas długich pieszych wycieczek terenowych, i czy ołówki są odpowiednio zatemperowane do wykonania notatek terenowych.

Z inicjatywy i pod kierunkiem profesora powstają trzy ważne skrypty dla studentów geologii. A są to *Przewodnik do ćwiczeń z geologii dynamicznej* (1951), *Makroskopowe oznaczanie skał* (1970) i *Interpretacja mapy geologicznej* (1972). Profesor organizuje zbiory dydaktyczne skał i zbiory geologiczne oraz wycieczki terenowe dla młodych naukowców, aby bezpośrednio w terenie dyskutować główne problemy Sudetów.

Prof. Józef Oberc jako znany i ceniony ekspert był często zapraszany do oceny zarówno rozpraw doktorskich, jak i habilitacyjnych. Z jego wiedzy i doświadczenia korzystało wiele przedsiębiorstw i instytucji naukowych, jak np. Instytut Geologiczny w Warszawie, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, czy zagraniczne ośrodki, jak Bergakademie we Freibergu i ośrodki naukowe ówczesnej Czechosłowacji. Profesor uczestniczył aktywnie w pracach kolegów redakcyjnych Wy-

dawnictw Geologicznych i Wydawnictw Uniwersytetu Wrocławskiego. Artykuły Profesora Józefa Oberca otwierały wiele naukowych Przewodników Zjazdów Polskiego Towarzystwa Geologicznego, jak np. w Wałbrzychu czy w Krakowie. Był założycielem i wieloletnim kierownikiem Zakładu Geologii Fizycznej w Instytucie Nauk Geologicznych, kierując nim ponad 30 lat, ponadto pełnił funkcję prodziekana Wydziału Nauk Przyrodniczych.

Obok pracy naukowej i dydaktycznej wiele czasu poświęcał Profesor J. Oberc działalności w towarzystwach naukowych. Należy podkreślić, iż z inicjatywy Profesora powstało najstarsze stowarzyszenie absolwentów Uniwersytetu Wrocławskiego, tj. Stowarzyszenie Geologów Wychowanków Uniwersytetu Wrocławskiego. Od 1962 r. Pan Profesor aktywnie uczestniczył w pracach Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, bierze czynny i twórczy udział w Radzie Naukowej Państwowego Instytutu Geologicznego. Przez wiele lat Pan Profesor pełnił funkcję przewodniczącego Sekcji Badań Geologicznych w Komisji Nauk o Ziemi PAN. Od momentu powstania uczestniczył w pracach Polskiego Towarzystwa Geologicznego, co zostaje docenione w 1985 r., gdy otrzymuje tytuł członka honorowego PTG.

W uznaniu zasług dla rozwoju badań geologicznych został Profesor Józef Oberc odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz medalami Komisji Edukacji Narodowej, Zasłużony nauczyciel, Zasłużony dla Województwa Wrocławskiego i Złotym Medalem Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Medalem Zasłużony dla Geologii Polskiej.

Pan Profesor odszedł, ale pozostawił ogromne dzieło swojego życia nie tylko w postaci dokonania naukowych, ale przede wszystkim liczne grono uczniów, wychowanków, z których wielu osiągnęło stopnie doktora i tytuły profesorskie. Dokonania Pana Profesora, Jego postać pozostaną w pamięci tysięcy absolwentów Uniwersytetu Wrocławskiego. Panie Profesorze, dziękujemy Ci, że byłeś wśród Nas.

W imieniu władz dziekańskich Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska, Rady Naukowej i społeczności Wydziału składam wyrazy współczucia pograżonej w smutku Rodzinie. Żegnamy Cię Profesorze.

Profesora Józefa Oberca pożegnał także prof. Jacek Puziewicz, dyrektor Instytutu Nauk Geologicznych

Szanowni Państwo, Droga pograżona w smutku Rodzino!

Odszedł od nas wielki profesor Uniwersytetu Wrocławskiego, wybitny uczony, jeden z tych profesorów, którzy w latach 40. i 50. XX w. budowali polski Uniwersytet we Wrocławiu, jeden z tych, którzy kształtowali geologię na tym uniwersytecie, człowiek o ogromnych zasługach zarówno w badaniach naukowych, działalności organizacyjnej, jak i w kształceniu nas, geologów. O zasługach Profesora wiele zostało powiedziane, był jednym z najwybitniejszych znawców geologii południowo-zachodniej Polski i jednym z najwybitniejszych uczonych swojego czasu i w swojej dziedzinie. Profesor był również Wielkim Nauczycielem. Przez kilkadziesiąt lat uczył nas geologii na pierwszych latach studiów. Wszyscy obecni tu geolodzy mieli wykład z geologii dy-

fot. archiwum

namicznej u Profesora i również zdawali egzamin z geologii dynamicznej, taki egzamin, który pamięta się na zawsze.

Profesor uczył kilka pokoleń geologów i był Profesorem przez wielkie „P”. To, co nam przekazywał, bardzo wykraczało poza geologię, była to również postawa badacza i człowieka. Profesora pamiętamy wszyscy z wykładów, jego błyskotliwych wystąpień w czasie posiedzeń naukowych Polskiego Towarzystwa Geologicznego, także z osobistych kontaktów. Tysiące absolwentów geologii Uniwersytetu Wrocławskiego czuje się studentami Pana Profesora i wszyscy jesteśmy z tego dumni, nasz Instytut i jego uczniowie, że Profesor był z nami i był naszym nauczycielem. Wielu wychowanków Pana Profesora idzie własną drogą życiową, ale w każdym z nas pozostaje wiedza przekazana przez Profesora. Profesor Oberc nauczył nas także tego, co jest ważne, a dzieje się poza geologią. Każdy z nas ma to w sobie i jest to wielką zasługą i spadkiem pozostawionym nam przez Pana Profesora. Wszyscy jesteśmy z Niego dumni.

W imieniu pracowników Instytutu Nauk Geologicznych, Rady Naukowej, dyrekcji i w swoim

imieniu składam wyrazy najserdeczniejszego współczucia Rodzinie Pana Profesora. Proszę przyjąć najserdeczniejsze kondolencje. Żegnamy Pana Profesora. Cześć Jego pamięci!

Zmarłego Profesora Józefa Oberca pożegnali również: prof. Elżbieta Lonc, rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałbrzychu; prof. Andrzej Żelaźniewicz, przewodniczący Oddziału Wrocławskiego Polskiego Towarzystwa Geologicznego, kierownik Zakładu Geologii Sudetów; doc. Stefan Cwojdzinski z Państwowego Instytutu Geologicznego; dr Czesław August, przedstawiciel Stowarzyszenia Geologów Wychowanków Uniwersytetu Wrocławskiego; mgr Jan Koziały z Zakładu Geologii Fizycznej UWr i pan Rębocha, jeden z dawnych roczników absolwentów geologii.

Kondolencje składane były na ręce córek zmarłego Profesora Józefa Oberca: Marty i Barbary, także Teresy i całej Rodziny.

(not. kad)

Początki motoryzacji we Wrocławiu

Zakres tematyczny wystawy przygotowanej przez Bibliotekę Uniwersytecką obejmował prezentację reprodukcji zdjęć i rycin wraz z opisami modeli i marek samochodów jeżdżących po Wrocławiu w pierwszych dekadach rozwoju motoryzacji.

Dodatkowo pokazano wydarzenia związane z rodzącym się na przełomie XIX i XX w. sportem samochodowym (rajdy, imprezy masowe). Ponadto zaprezentowano reklamy dealerów oraz producentów samochodowych działających we Wrocławiu w tym czasie. Ekspozycja została oparta w całości na zbiorach Gabinetu Śląsko-Łużyckiego. Koncepcję wystawy opracował Grzegorz Sobel, przewodnikami po wystawie byli Arkadiusz Cencora i Jan Węglowski, a pomocą przy poszukiwaniu materiałów służył Sławomir Opasek.

Wystawa przygotowana we wrześniu, w czasie trwania Festiwalu Nauki, wzbudziła zainteresowanie zwiedzających, szczególnie młodzieży, która zadawała wiele pytań dotyczących zbiorów Biblioteki, historii Wrocławia oraz Dolnego Śląska.

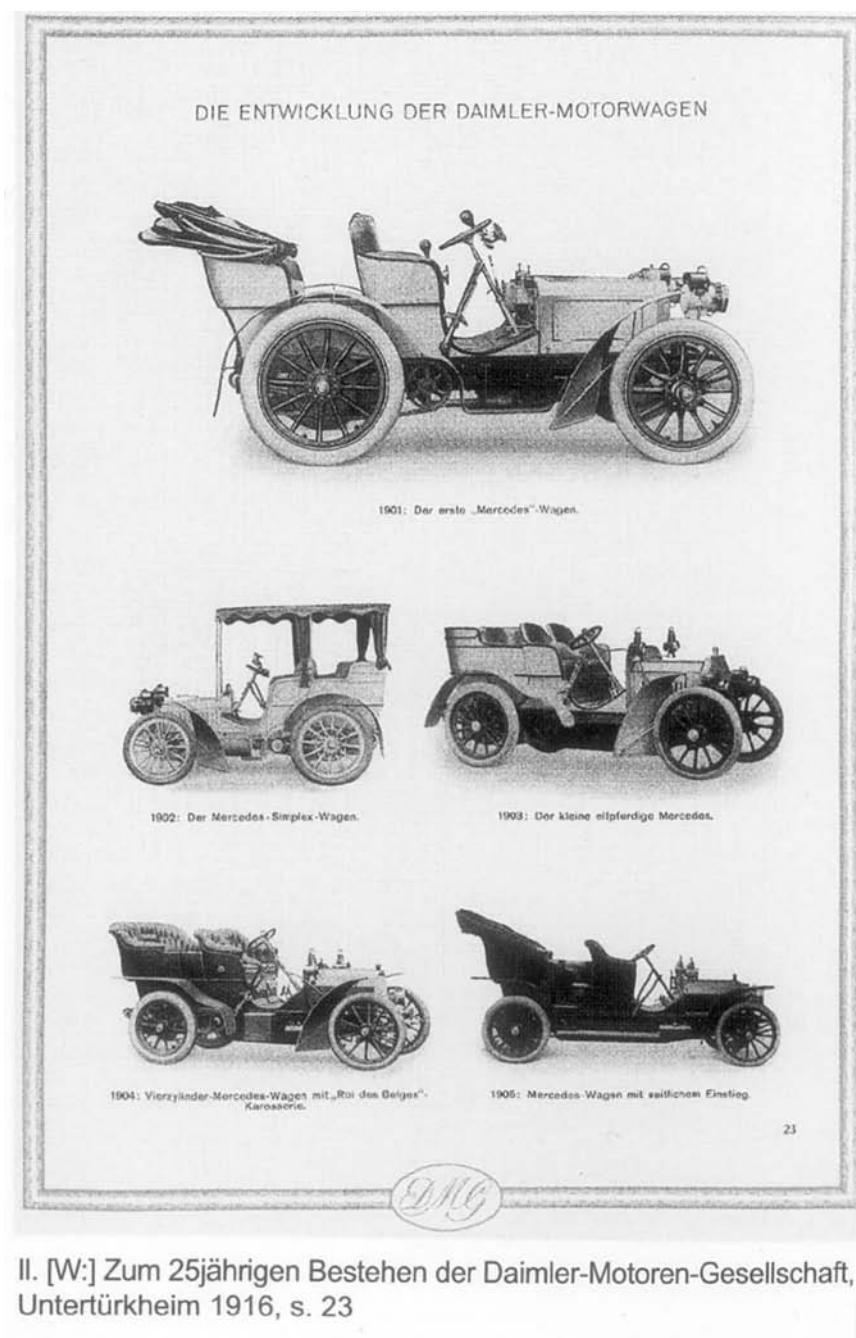
Jan Węglowski

Krótką historia motoryzacji

Historia motoryzacji zaczyna się, rzec by można, wraz z wynalezieniem koła, co stało się około 4000 lat p.n.e. Ale żeby wóz mógł jechać sam, potrzebny był jeszcze silnik, jako mechanizm napędzający. Wprawdzie pierwsze udane konstrukcje samochodów powstały pod koniec XIX w., jednak myśl ludzka niemal zawsze wyprzedzała postęp techniczny i już w XIII w. Roger Bacon (1214–1292), angielski filozof i naukowiec, mniham zwany „doctor mirabilis” („dziwny doktor”) pisał w jednym ze swoich dzieł: „Można skonstruować wozy jeżdżące bez użycia zwierząt pociągowych, napędzane niewiarygodną energią”. Nie może więc dziwić, iż za tak niezwykłe i „niewiarygodne” wizje podejrzewany był Bacon przez członków swojego zakonu o kontakty z siłami nieczystymi.

Długo czas obiektem zainteresowań naukowców i wynalazców konstruujących pojazdy samobieżne była para wytwarzana w kotłach przez podgrzanie wody, kierowana następnie do tłoków przenoszących energię cieplną jako siłę na osie kół. I choć ostatecznie znalazła para zastosowanie użytkowe wyłącznie w pojazdach szynowych, niemniej czyniono w przeszłości starania skonstruowania pojazdu parowego poruszającego się bez szyn.

Podstawy teoretyczne silnika parowego stworzył Isaac Newton (1643–1727) w 1680 r., a już 10 lat później francuski wynalazca Denis Papin (1647–1712) skonstruował maszynę parową z tłokami. W 1712 r. Thomas Newcomen (1663–1729) przeniósł miejsce powstawania pary poza cylinder, do osobnej komory spalania, a w 1768 r. szkocki fizyk James Watt (1736–1819) skonstruował pierwszy silnik parowy. Bazując na tych doświadczeniach, francuski inżynier wojskowy Nicolas Cugnot (1725–1804) skon-

II. [W:] Zum 25jährigen Bestehen der Daimler-Motoren-Gesellschaft, Untertürkheim 1916, s. 23

struował w 1769 r. pojazd napędzany parą, który służyć miał za ciągnik dział artyleryjskich. Jednak pojazd ów osiągał prędkość ledwie 3–4 km/h i okazał się bezużyteczny dla wojska. W 1801 r. angielski wynalazca Richard Trevithick (1771–1883) zbudował pojazd parowy rozwijający prędkość 8 km/h, który mógłby transportować ludzi, a dwa lata później skonstruował powóz parowy dla poczty. Dalsze prace nad pojazdami parowymi coraz bardziej kierowały uwagę konstruktorów na ich użyteczność wyłącznie na szynach. Co zatem miało napędzać pojazdy kołowe mogące poruszać się po drogach? W 1674 r. pewien holenderski matematyk, fizyk i astronom

Christiaan Huygens (1629–1695), który w 1677 r. określił prędkość światła na 220 tys. km/s (błąd jedynie 25 proc.), skonstruował prototyp maszyny z tłokami poruszonymi gazami pochodzącymi ze spalania prochu strzelniczego, bowiem inspirację dla swojego pomysłu zaczerpnął właśnie z broni palnej. Ta mało znana konstrukcja fizyka z Hagi jest dziś uważana za prototyp współczesnych silników spalinowych. I mimo że dopiero w 1860 r. francuski inżynier Etienne Lenoir (1822–1900) opatentował pierwszy dwusuwowy, jednocylindrowy silnik gazowy (moc 8,8 kW), pracujący na mieszance gazu ziemnego i powietrza, to idea pozostała ta sama.

W późniejszym czasie Lenoir zbudował także silnik benzynowy poruszający pojazd, którym konstruktor jeździł na przedmieścia Paryża.

W 1876 r. Nikolaus August Otto (1832–1891) opatentował pierwszy silnik czterosuwowy benzynowy z zapłonem iskrowym, inspirowany doświadczeniami Lenoira. Silnik Nikolausa Otto wykorzystywał sprężoną mieszkankę paliwową. Ten typ silników do dnia dzisiejszego jest podwaliną pod budowę silników spalinowych o zapłonie iskrowym. Dlatego wszystkie silniki benzynowe z zapłonem iskrowym i posuwisto-zwrotnym ruchem tłoka, gdzie energia z nich jest przenoszona przez wał korbowy, nazywane są silnikami Otto.

W 1870 r. Siegfried Marcus (1831–1898) z Wiednia zbudował pojazd napędzany silnikiem spalinowym opartym na modelu Lenoira, którym poruszał się jedynie w pobliżu swojego warsztatu, bowiem konstrukcja nie miała hamulców, kierownicy czy sprzęgła. Z kolei druga czterokołowa konstrukcja Marcusa z 1889 r. wytyczyła na ponad dekadę kierunek stylistyki samochodów zarówno w Niemczech, jak i we Francji czy USA. Kolejny duży wkład w rozwój motoryzacji położył Carl Benz (1844–1921), który w 1878 r. opracował własną konstrukcję dwusuwowego silnika spalinowego, a następnie lekkiego silnika czterosuwowego. Jemu to zawdzięczamy takie wynalazki, jak mechanizm różnicowy, świecę zapłonową, udoskonalone sprzęgło, chłodnicę wodną oraz kilkubiegową skrzynię biegów. W 1885 r. zbudował pierwszy użytkowy trzykołowy samochód z silnikiem spalinowym i elektrycznym zapłonem. Rok później pojazd został przedstawiony w Mannheim i opatentowany jako Benz Patent-Motorwagen Nummer 1.

Dalszy rozwój motoryzacji nastąpił dzięki konstrukcjom Gottlieba Daimlera (1834–1900), pracującego wcześniej w produkujących silniki zakładach Nikolausa Otto. W 1883 r. Daimler skonstruował czterosuwowy benzynowy silnik jednocyndrowy o niedużych rozmiarach, z przeznaczeniem do pojazdów kołowych. W późniejszym czasie, wraz z Wilhelmem Maybachem (1846–1929), zajęli się konstrukcją silników rzędowych. Samochody Daimlera zdominowały ry-

nek niemiecki w ostatniej dekadzie XIX w.

W 1893 r. Rudolf Diesel (1858–1913) opatentował pierwszy silnik wysokoprężny napędzany olejem. W kolejnych latach prowadził także doświadczenia nad możliwością wykorzystania w silnikach wysokoprężnych olejów roślinnych, co zaowocowało przedstawieniem na wystawie światowej w Paryżu w 1900 r. silnika napędzanego olejem arachidowym.

Niemieckie konstrukcje stały się w latach dziewięćdziesiątych XIX w. wzorem i inspiracją dla wielu innych producentów samochodowych w Europie i USA. Jeszcze w 1889 r. Armand Peugeot (1849–1915) zbudował pojazd trójkołowy „Serpollet” z napędem parowym, który sam zresztą potraktował jako prototyp dalszych konstrukcji, lecz już dwa lata później uruchomił seryjną produkcję samochodów wyposażonych w silniki benzynowe pochodzące z zakładów Daimlera. Także pierwszy samochód francuskich konstruktorów Émile’a Levassora (1843–1897) i René Panharda (1841–1908), „Panhard-Levassor” z 1890 r., napędzany był silnikiem Daimlera. W 1894 r. Alexandre Darracq (1855–1931) opatentował pierwszy francuski silnik benzynowy. W 1896 r. Gustave-Adolphe Clément (1855–1928) i Charles Chetwynd-Talbot (1860–1921) utworzyli na bazie założonej w 1891 r. fabryki rowerów Alexandre’a Darracq, fawusko-angielską spółkę, która już rok później skonstruowała pierwszy samochód „Gladiator”. Również w USA prowadzono w tym czasie prace nad budową pojazdów z silnikiem spalinowym. W 1893 r. bracia Duryea skonstruowali pierwszy samochód napędzany małym silnikiem spalinowym, a w 1896 r. Henry Ford (1863–1947) skonstruował swój pierwszy pojazd silnikowy „Quadricycle”, uruchamiając trzy lata później (1899) produkcję aut czterokołowych własnej konstrukcji. W 1903 r. James Packard (1867–1931) uruchomił produkcję samochodów luksusowych, wykorzystując rosnące zapotrzebowanie na luksus wśród amerykańskich potentatów przemysłowych. Na przełomie XIX i XX w. produkcją samochodów zajęło się w Europie wiele firm, m.in. Opel (1898), Renault i Fiat (1899), Horch (1901). Moda na samochody dotarła także do Wrocławia i w 1900 r. Otto Beckmann rozpoczął produkcję

pierwszych samochodów.

Na ulicach Wrocławia pierwsze samochody pojawiły się w ostatniej dekadzie XIX stulecia. Samochody Benza i Daimlera wywoływały ogromne zainteresowanie wśród mieszkańców miasta. Nie wiemy niestety, jak wyglądały pierwsze samochody ani kto był ich właścicielem. Jednak bez wątpienia szybko stały się oznaką luksusu, dodajmy przy tym bardzo kosztownego. Rosnące wśród elit Wrocławia zapotrzebowanie na tego rodzaju luksus zwróciło uwagę Otto Beckmanna, pierwszego na Śląsku producenta rowerów, na ogromną przyszłość nowej gałęzi przemysłu. Z początkiem XX w. rozpoczął seryjną produkcję samochodów, które śmiało konkurowały na wrocławskim Rynku z konstrukcjami znacznie większych koncernów.

Zamiarem twórców wystawy było przedstawienie możliwie pełnego obrazu początków motoryzacji we Wrocławiu przez zaprezentowanie różnorodności marek i modeli aut jeżdżących w tym czasie po mieście, sylwetek dealerów i salonów samochodowych, działalności klubów samochodowych i warsztatów naprawczych, wydarzeń sportowych, prasy motoryzacyjnej oraz pierwszych przepisów ruchu drogowego. Temat wystawy obejmował umownie lata 1900–1914, a więc od daty powstania pierwszej konstrukcji Beckmanna do wybuchu pierwszej wojny światowej. W dwóch przypadkach dla zilustrowania zagadnienia z tego okresu posłużyliśmy się ilustracjami z lat dwudziestych XX w. Jeden z modeli Beckmanna pochodzi z 1921 r., zdecydowaliśmy się jednak dołączyć go do wystawy dla uzupełnienia obrazu działalności firmy. Jedynie mapa drogowa wypadków we Wrocławiu z 1928 r. odnosi się bezpośrednio do czasu, który opisuje. W wielu przypadkach prezentacja modelu samochodu opierała się na rycinach zamieszczanych w ogłoszeniach prasowych. Nie są to może najlepsze materiały ilustracyjne, ale dla tych marek jedyne, jakimi dysponowaliśmy. Wszystkie przedstawione obiekty są reprodukcjami materiałów pochodzących ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.

Grzegorz Sobel

Mała, mniejsza, najmniejsza

W Oddziale Bibliologicznym w dniach 22 i 24 września 2008 r. odbyła się prelekcja połączona z pokazem cennych dzieł pt. „Mała, mniejsza, najmniejsza. Miniatury książkowe w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu”.

Dla zilustrowania tematu wybrano do pokazu ciekawe i cenne oryginały, tj. starodruki z Oddziału Starych Druków, portrety miniaturowe z Oddziału Zbiorów Graficznych, miniatury książkowe z kolekcji Oddziału Bibliologicznego, a także faksymile ksiąg rękopiśmiennych.

Podczas prezentacji przedstawiono historię książki miniaturowej od momentu, kiedy miniatury w kodeksach średniowiecznych występowały jako całostronicowe ilustracje lub były częścią iluminacji litery – inicjału. Wszystkie iluminacje wykonywano wtedy czerwoną farbą – minią, stąd

też nazwa – miniatura. Uczestnikom spotkania przedstawiono przykłady bogato zdobionych inicjałów, iluminacji i ornamentyki średniowiecznych rękopisów, opierając się na wydawnictwach faksymilowych i opracowaniach współczesnych. W okresie nowożytnym miniaturę rozumiano jako niewielkich rozmiarów malowidło, zazwyczaj portretowe, wykonane na pergaminie, metalu czy porcelanie. Miniatury służyły rodom szlacheckim do prezentacji osób mieszkających z dala od siebie, niejednokrotnie w celach matrymonialnych. W nawiązaniu do tego okresu przedstawiono tableau z czterema portretami dzieci hrabiego Seweryna Potockiego z przełomu XVIII/XIX w. z zasobów Oddziału Zbiorów Graficznych. W księgozbiorze Oddziału Bibliologicznego znajduje się bogata kolekcja współczesnych miniatur książkowych. Kilkanaście z nich zaprezentowano na Festiwalu, m.in. serie wydawane

przez wydawnictwa: Czytelnik, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Krajową Agencję Wydawniczą. Także najmniejsza rozmiarem książeczka ze zbiorów BUWr, niemieckojęzyczna *Meine Grundrechte in der Europäischen Union (Prawa Człowieka w Unii Europejskiej)*, mająca 33 x 25 mm, ilustrowała prelekcję.

Podczas prezentacji unikatowe dzieła zostały przedstawione również w innej formie, na platformie cyfrowej, poprzez Bibliotekę Cyfrową Uniwersytetu Wrocławskiego, która umożliwiła dostęp do wersji elektronicznych najcenniejszych zbiorów. Zainteresowane osoby mogły indywidualnie, na przygotowanym specjalnie do tego celu stanowisku komputerowym, zapoznać się ze stroną www.bibliotekacyfrowa.pl i jej zasobami.

Iwona Domowicz

Biblioteka Cyfrowa źródłem wiedzy i elementem nowoczesnego e-learningu

22 września br. na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego odbyła się prelekcja pt. „Biblioteka Cyfrowa źródłem wiedzy współczesnego człowieka i niezbędnym elementem nowoczesnego e-learningu – technologie Web 2.0”.

W pierwszej części dr Anna Trzmielak-Stanisławska (WPEiA) zaprezentowała ideę nauczania na odległość oraz korzyści, jakie płyną z e-learningu dla uczelni oraz studentów. W drugiej części Tomasz Kalota (BUWr) zaprezentował narzędzia Web 2.0 wdrożone w Biblio-

tece Cyfrowej Uniwersytetu Wrocławskiego (BCUWr), jako elementy wspierające tworzenie zasobu cyfrowego oraz ułatwiające czytelnikom korzystanie z niego. Zostały zaprezentowane interaktywne narzędzia (technologie Web 2.0), z których użytkownik biblioteki cyfrowej może korzystać podczas poszukiwania informacji i dzięki którym może mieć pewien wpływ na kształt BCUWr: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra>. Zalogowani Czytelnicy mogą m.in. tworzyć listę ulubionych publikacji, polecać publikacje innym osobom, opisywać publikacje prywatnymi słowami kluczowymi (tagami), które nie są widoczne dla nikogo innego, oceniać publi-

kacje (zobacz listę już ocenionych), sugerować słowa kluczowe (tagi) do opisów publikacji. Dzięki nowej wersji oprogramowania – dLibra 4.0 czytelnicy mają dostęp do nowych funkcji usprawniających korzystanie z całego systemu rozproszonych bibliotek cyfrowych. Omówiono również przykłady wykorzystania BCUWr jako elementu e-learningu. Prelekcja zakończyła się dyskusją na temat problemów związanych ze stosowaniem prawa autorskiego w bibliotekach cyfrowych oraz praktyk związanych z digitalizacją i tworzeniem BCUWr.

Tomasz Kalota

Interaktywna kartografia historyczna i tematyczne mapy animowane

Mało który środek przekazu wiedzy historycznej jest w stanie tak przekonująco pokazać pewne zjawiska dziejowe, jak mapa historyczna. Opo-wiadane bowiem przez historię dzieje rozgrywają się w czasie i przestrzeni, dla zrozumienia której służy mapa.

Pod koniec XX w. w kartografii historycznej pojawił się jej całkiem nowy rodzaj będący bezpośrednią konsekwencją rozwoju technik komputerowych – kartografia multimedialna, która połączyła elementy mapy animowanej i interaktywnej. Prezentacja multimedialna daje możliwość pokazania rozmaitych zjawisk na mapach komputerowych, których interaktywność pozwala również na komentarz i ciekawe zilustrowanie tematu zdjęciami lub filmami z epoki. Metoda ta zdobywa sobie coraz więcej zwolenników i jest przyszłością dydaktyki.

W przyswajaniu wiedzy historycznej i rozumieniu dziejów (czyli również współczesności) nic nie może zastąpić systematycznego wykładu trafiającego do ludzkiej świadomości w precyzyjnie określonych wymiarach czasu i przestrzeni. Najlepszą w tym wypadku pomocą dydaktyczną jest mapa.

Już zwykła mapa fizyczna danego obszaru daje nam poczucie pewności gruntu, na którym się poruszamy. Gdy na mapie widzimy granice lub powierzchnie krajów, problem miejsca wydaje się już opanowany. Jeśli dodamy graficzne elementy innych tematów i zjawisk, to stają się one dziecinnie proste. Gdy jednak przedstawimy dane zjawisko jako animowaną sekwencję kartograficzną, która krok po kroku przedstawia wydarzenia z przeszłości, mamy największą szansę dotarcia nawet z

najbardziej skomplikowaną informacją historyczną do każdego ucznia.

Prezentowane publikacje multimedialne zbudowane zostały w najnowszych wersjach programów do grafiki wektorowej i różnią się nieco od swych drukowanych pierwowzorów. Dotyczy to przede wszystkim generalizacji podkładu hydrograficznego i treści, której wszystkie elementy na mapach drukowanych występują jednocześnie, a na mapach animowanych lub interaktywnych są dozowane krok po kroku.

Legendy wszystkich map są interaktywne, bo nie można śledzić ich treści równolegle z animowaną mapą i zmieniającym się równocześnie tekstem objaśniającym. Teksty zaś są zwykle połączone z poszczególnymi sekwencjami map, z którymi są powiązane merytorycznie. Tylko dla map interaktywnych okna tekstowe wywoływane są z menu, bo tekst komentarza dla poszczególnych wywoływanych z interaktywnej legendy elementów tematycznych tych map jest inny.

Pewną specyfikę mają mapy dotyczące historii Polski, gdyż nie da się ich pokazać w jednej animowanej sekwencji filmowej, na jednym podkładzie kartograficznym, ze względu na zmieniający się nieustannie zasięg historycznej Polski. I tak przyjmujemy dwa zasięgi terytorialne dla trzech różnych okresów. Zasięg „mały” dla lat 960–1385 i 1795–2008 oraz zasięg „duży” dla lat 1386–1795.

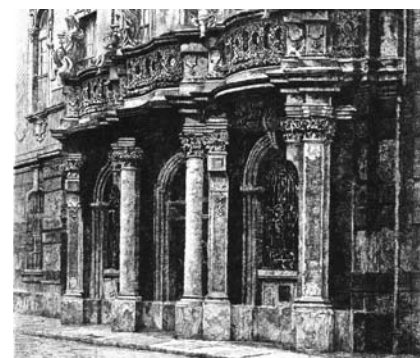
Każdy temat prezentowany jest w osobnym oknie nawigacyjnym przypominającym uproszczony player z graficznymi przyciskami typu start, stop, przewijanie do tyłu i do przodu, początek i koniec filmu, włącz komentarz, powrót do menu, zakończenie programu. W

osobnym okienku pod legendą znajdzie się licznik czasu lub oś czasu.

W zależności od możliwości prezentacje są wzbogacane o dodatkowe elementy graficzne, filmy dokumentalne lub dźwięk w postaci muzycznego tła i lektora czytającego teksty objaśniające przedstawiane zjawiska. Wiąże się to jednak z dodatkowymi pracami nad reżyserią całej prezentacji, tak aby wszystkie jej elementy nawzajem współgrały. Ma to uzasadnienie w wypadku samodzielnej publikacji w postaci atlasu multimedialnego.

Dariusz Przybytek

Multimedialny Atlas historyczny PPWK, red. D. Przybytek, Warszawa–Wrocław 1999;
Deutsche Geschichte und Kultur im östlichen Europa, eine Überblicksdarstellung auf digitalen historischen Landkarten, Drehbuch, Programmierung, Karten und Animation: Dariusz Przybytek, Hrsg.v. Deutsches Kulturforum östliches Europa, Potsdam 2005; *Digitaler Atlas. Unterrichtsoftware für Geographie, Geschichte und Politik*, Berlin (Cornelsen Verlag) 2006.

Kalejdoskop nauki

Potwierdzone: oto szczątki Mikołaja Kopernika

Szwedzcy naukowcy potwierdzają – szczątki znalezione we Fromborku pod koniec 2005 roku należą do Mikołaja Kopernika. W tej historii jest jeden dobry pomysł, włosy Kopernika i stara książka.

Zróbmy mamuta!

Po raz pierwszy poznaliśmy niemal pełne DNA wymarłego zwierzęcia. „Nature” (26 XI 2008) publikuje zapis genów z jądra komórek mamuta. Do sklonowania tego zwierzęcia coraz bliżej.

Akupunktura, czyli żadne czary-mary

To jedna z niewielu metod medycyny niekonwencjonalnej, która została uznana przez jej klasyczną siostrę. Choć nie do końca wiadomo, na czym polega jej działanie, grunt, że w leczeniu bólu naprawdę jest skuteczna.

Cud-komórki na wymianę

Przywrócić słuch i wzrok, pokonać paraliż, wygrać z chorobą Alzheimera i Parkinsona za pomocą komórek macierzystych – to tylko marzenia naukowców czy realna szansa? Najnowsze badania pokazują, że – na szczęście – jednak to drugie.

Przychodzi e-baba do lekarza

Wirtualny pacjent zamiast rycin w podręcznikach. Wkrótce studenci medycyny już od pierwszego roku będą poznawać sztukę lekarską, lecząc... e-pacjentów.

Znamy geny białaczki

Po raz pierwszy w historii udało się odczytać kompletny genom nowotworu – była to ostra białaczka szpikowa.

Skąd Kopernik oglądał niebo?

Matejko się mylił – Kopernik nie patrzył w niebo z wieży, jak na słynnym obrazie, lecz ze swojego ogrodu. Udało się już znaleźć grób wielkiego astronoma, a teraz archeologowie są na tropie jego obserwatorium we Fromborku.

Probiotyki – dobre bakterie, czyli co nas wzmacnia

Dorośli człowiek nosi ze sobą 2 kg bakterii. Gdybyśmy chcieli się ich pozbyć – umarlibyśmy.

Dlaczego Ziemia się grzeje

Zgodnie z naturalnym cyklem ostatnich setek tysięcy lat Ziemia powinna teraz wejść w fazę ochłodzenia. Nic z tego. Ludzie zmienili ten sce-

nariusz i teraz mamy dreszczowiec, jak w filmie Hitchcocka.

Zgubiona torba z narzędziami okrąża Ziemię

Torba z narzędziami zgubiona w kosmosie przez amerykańską astronautkę krąży wokół naszej planety i można ją zobaczyć z Ziemi.

Polska nauka, czyli jak dogonić Europę

Nasz rząd, jako pierwszy od 20 lat, radykalnie zwiększa kwoty przeznaczane na naukę i reformuje zasady, na jakich funkcjonują instytuty badawcze. Tylko w ten sposób można otworzyć drzwi do Europy tym wszystkim naukowcom, którzy dotychczas musieli je wywalać – pisze minister nauki i szkolnictwa wyższego.

Przeciwtłeniacze nie chronią przed starzeniem się

Brytyjscy uczeni z University College London twierdzą, że dieta bogata w przeciwtłeniacze (związki zwalczające tzw. wolne rodniki) nie przedłuża życia nicieniom, na których prowadzili badania.

10 lat stacji orbitalnej

Misja promu Endeavour zakończyła się sukcesem. Międzynarodowa Stacja Kosmiczna jest przygotowana do powiększenia załogi o astronautów z Europy, Kanady i Japonii.

Kiedy dziecko zaczyna akceptować mamę

Odkryto mechanizm, dzięki któremu komórki układu immunologicznego płodu tolerują obce antygeny matki. Jak donosi dzisiejszy numer „Science”, w czasie ciąży powstają specjalne płodowe limfocyty T regulatorowe, które rozpoznają matczyne antygeny różniące się od własnych, ale ich nie atakują.

Echo wybuchu sprzed wieków

Astronomowie dostrzegli echo potężnego wybuchu supernowej, który rozjaśnił niebo ponad 400 lat temu.

Gromada – znakomita, choć dziurawa

Omega Centauri – jedna z najznakomitszych gromad kulistych w naszej galaktyce – skrywa tajemnicę. Najprawdopodobniej czarną dziurę.

Laser jak z „Gwiezdnych wojen”

Amerykanie przeprowadzili test laserowego działła nowej generacji zamontowanego w samolocie Boeing jumbo jet. Na razie jeszcze na ziemi, w przyszłym roku próba w powietrzu.

Pocztą Teremiski: Nie grabię liści

Na jesieni wszyscy chwytają za grabie, czyszczą ogrody i parki. Tysiące ton liści albo lądują w kompostownikach, albo są palone. Tak właśnie robimy z naszych ogrodów biologiczne pustynie.

Szczęście jak zaraza

Mówi się, że nieszczęścia chodzą parami, ale naukowcy właśnie dowiedli, że jest przeciwnie. To szczęście – niczym wirus – dużo łatwiej roznosi się po świecie.

Implantem w kolano

Pionierski zabieg w polskiej ortopedii. Dzięki nowatorskiej technice i specjalnemu implantowi lekarze z Warszawy prawdopodobnie uchronili swoją pacjentkę od wymiany całego stawu kolanowego.

Trybunał każe wymazać DNA

Europejski Trybunał Praw Człowieka nakazał Brytyjczykom usunięcie z bazy danych i zniszczenie ponad 800 tys. spośród 4,5 mln przechowywanych w Wielkiej Brytanii profili genetycznych.

Ociec, nie prac. Edukować

Dzieci, w których wychowanie angażują się ojcowie, mają wyższy iloraz inteligencji – twierdzą brytyjscy naukowcy.

Planeta z wodą, metanem i dwutlenkiem węgla

Planeta HD 189733b okrążająca gwiazdę przypominającą Słońce w gwiazdozbiornie Łabędzia stała się poligonem, na którym astronomowie uczą się szukać życia w obcych układach.

Schowaj cukiernek, zdejmij solniczkę ze stołu

Nawet jeśli nauczymy się komponować posiłki tak, by perfekcyjnie odpowiadały zaleceniom dietetyków, możemy zepsuć wszystko jednym szybkim ruchem. Potrząsaniem nad talerzem solniczką.

Zdrowe serce amisza

Naukowcy z USA odkryli, że zamieszkujący Pensylanię amisze noszą gen, dzięki któremu wyjątkowo dobrze są chronieni przed chorobami układu krążenia.

(z serwisów naukowych zebrala kad)

Komiksowa kraina

Niedoceniany przez wiele lat, spychany na margines i nie traktowany poważnie – komiks – dziś wypracował sobie trwałe miejsce w literaturze, sztuce, a także i w sercach swoich odbiorców.

W setną rocznicę śmierci Wilhelma Buscha, jednego z ojców „historyjek obrazkowych”, Oddział Informacji Naukowej Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu przygotował we wrześniu wystawę „Komiksowa kraina”.

Jej celem było zapoznanie zwiedzających ze światem komiksu, możliwość poznania historii komiksu, jego twórców i bohaterów rysunkowych. Przedmiotem ekspozycji były komiksy, których źródło inspiracji stanowiły powieści, filmy oraz inne dziedziny sztuki. Zaprezentowano różne wątki i motywy występujące w komiksach (religia, medycyna, historia, propaganda, technologia). Ukazano rozwój komiksu – od krótkich historyjek obrazkowych umieszczanych w czasopismach po serie i komiksy publikowane w oddzielnych albu-

mach. Starano się zilustrować najistotniejsze elementy tworzące komiks oraz jego odmiany. W szesnastu gablotach zaprezentowano ponad sto materiałów komiksowych ze zbiorów biblioteki, które podzielono na czternaście tematów. Przygotowano także wykład, który zabierał uczestników w podróż po krainie komiksu, a dla najmłodszych uczestników zorganizowano konkurs z dyplomami i nagrodami książkowymi. Wystawę przygotowali Mariusz Kruczkowski i Ewa Pitak.

Wystawa „Komiksowa kraina” dostępna była w Sali Malinowej Biblioteki Uniwersyteckiej do końca listopada.

Mariusz Kruczkowski

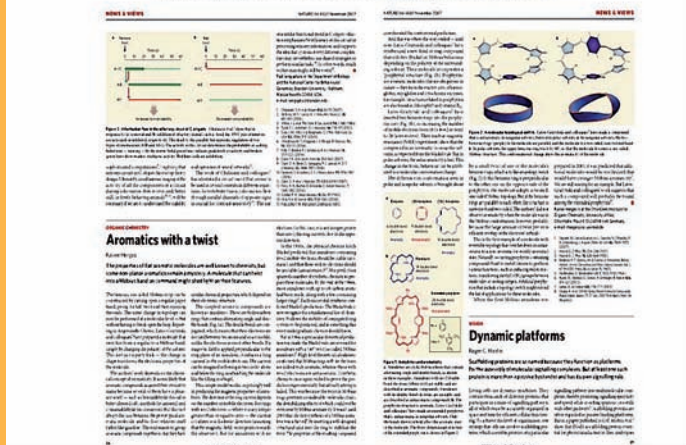
Nasze najgorsze doświadczenia – 7 grudnia 2004, godz. 10

Skutki pożaru – przeludnienie i przepełnienie

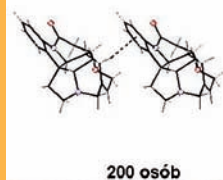
Publikację prof. L.Latosa-Grażyńskiego i wsp. zauważono w *Nature* 450 (2007) 36-37

Remont + wyposażenie ok. 10 mln zł

Nowe Audytorium

200 osób

Budowa ok.12 mln zł
360 osób

2005-2008 12,780 mln zł z MNiSW na aparaturę

Spektrometr mas

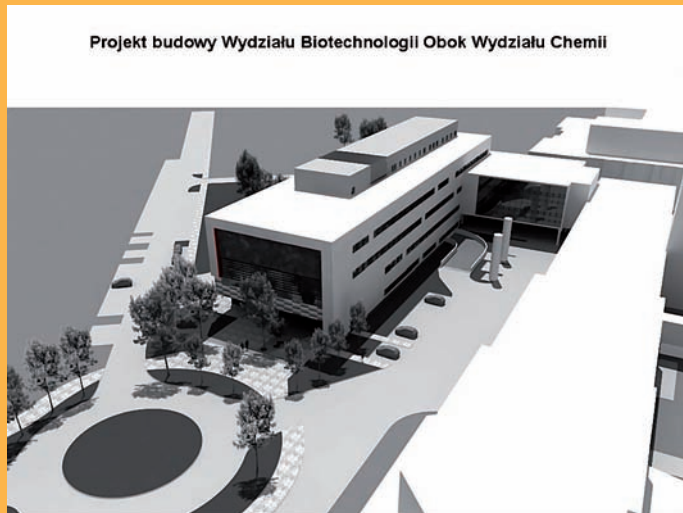

2005-2008 12,780 mln zł z MNiSW na aparaturę

NMR 600 MHz

Projekt budowy Wydziału Biotechnologii Obok Wydziału Chemii

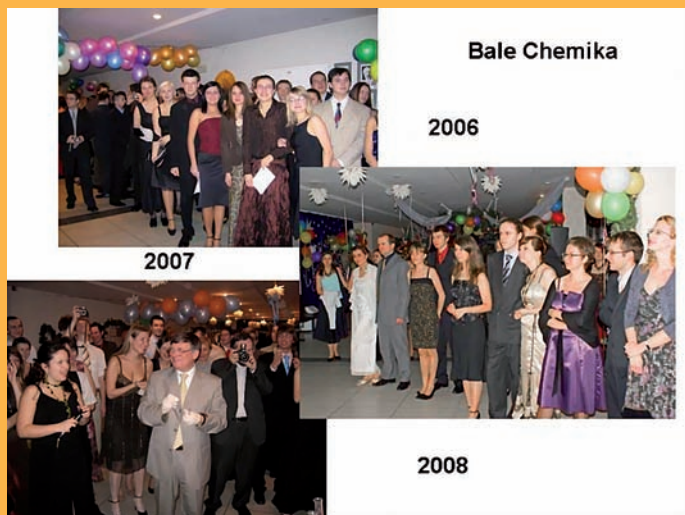

Spotkania opłatkowe

Komputery czekają na studentów

Bale Chemika

2006

2007

2008

KNCh Jeź | członkowie | galerie | linki

KNCh Jeź
Wydział Chemii
Uniwersytetu Wrocławskiego
ul. 50 St. J. 50-383 Wrocław, Polska
e-mail: KNCh@chem.uni.wroc.pl

Witamy na stronie Koła Naukowego Chemików Jeź, które funkcjonuje na Wydziale Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego.

KNCh Jeź jest aktywnym członkiem **ASSChem** czyli akademickiego stowarzyszenia studentów chemii, co oznacza m.in., że bierzemy udział w organizowanych przez nie dorocznych szkołach chemii.

Współpracujemy także z sekcją studencką Polskiego Towarzystwa Chemicznego [PTCh]

KNCh u JM Rektora

Warsztaty z uczniami

Doktoranci z nagrodami, 2007

Maj 2008

Prof. Peter Pulay, University of Arkansas
Studium doktoranckie WCh UWr

Współpraca z przemysłem

Co roku pracownicy Wydziału dokonują zgłoszeń patentowych krajowych, ostatnio również międzynarodowych

PCC Rokita – Brzeg Dolny

Park Technologiczny

Uniwersytet Wrocławski podpisał umowy o sprzedaży technologii na kwotę ok. 1,6 mln zł

Wrocławskie Centrum Badań **EIT+**

Rada Wydziału Chemii